

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
2022-YL-112

EVCİL HAYVANLA YAŞAM DENEYİMLERİ: AİLE
SİSTEMLERİNE NİTEL BİR YAKLAŞIM

HAZIRLAYAN

Seda AKALIN

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Mehmet ŞAKİROĞLU

AYDIN- 2022

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Aile Danışmanlığı Ana Bilim Dalı Aile Danışmanlığı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Seda AKALIN tarafından hazırlanan Evcil Hayvanla Yaşam Deneyimleri: Aile Sistemlerine Nitel Bir Yaklaşım başlıklı tez, 05.07.2022 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı ve Soyadı	Kurumu	İmzası
Doç. Dr. Mehmet ŞAKİROĞLU	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	
Doç. Dr. Ali Serdar SAĞKAL	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	
Doç. Dr. Kerem CANLI	Dokuz Eylül Üniversitesi	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu yüksek lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulununsayılı kararıyla..... (Tarih) tarihinde onaylanmıştır.

Prof. Dr. Savaş DUMAN
Enstitü Müdürü V.

T.C
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

24 / 06 / 2022

Seda AKALIN

ÖZET

EVCİL HAYVANLA YAŞAM DENEYİMLERİ: AİLE SİSTEMLERİNE NİTEL BİR YAKLAŞIM

Seda AKALIN

Yüksek Lisans Tezi, Aile Danışmanlığı Disiplinlerarası Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet ŞAKİROĞLU

2022, XI + 86 sayfa

Günümüzde bireylerin, evcil hayvanlarını ailenin bir üyesi olarak gördüğü bilinmektedir. Buradan yola çıkarak evcil hayvanın aile sisteminde ayrı bir alt sistem olarak yer alması gerektiği çalışmalarca belirtilmiştir. Mevcut tez çalışması aile içerisinde bir alt sistem olan evcil hayvan üzerine çalışmayı hedeflemiştir. Evcil hayvan sahibi olan çiftlerin evcil hayvan sahipliğini nasıl deneyimledikleri ve deneyimi nasıl yorumladıklarına odaklanılmıştır. Evcil hayvanlarıyla en az 6 aydır bir arada yaşıyor olan, sahiplenilen evcil hayvanın kedi veya köpek olduğu, evcil hayvan ile aynı evi paylaşan ve farklı aile yaşam döngülerinde olan 12 çift çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Bu ölçütleri sağlayan çiftlere ulaşabilmek için Aydın ve Muğla ilindeki veteriner kliniklerinden yardım alınmıştır.

Gerçekleştirilen çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Pilot görüşme 1 çiftle, asıl görüşmeler 11 çiftle gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler neticesinde çiftlerin evcil hayvanla yaşama ilişkin deneyimleri kodlar, alt temalar ve temalar olmak üzere sınıflandırılmıştır. Aile, sahiplenme motivasyonu, çevresel tutumlar, atfedilen anlam, değişim, ebeveynlik, işlev ve sosyalleşme olmak üzere 8 tema belirlenmiştir. Evcil hayvanın aile içindeki rolü birlikte ebeveynlik (coparenting) kavramı içinde de değerlendirilmiştir. Temalar incelendiğinde bu temalara ait en sık belirtilen görüşler; evcil hayvanın evin çocuğu olarak görülmesi, sahiplenme motivasyonunun hayvan sevgisi olması, olumlu çevresel tutumların da hayvan sevgisini desteklemesi, olumsuz çevresel tutumların hayvanın ev ortamında yaşaması yönünde olması, evcil hayvanın evlat, aile üyesi, psikolojik iyi oluş ve sevgi anlamlarını ifade etmesi, çiftlerin evcil hayvan sahiplenmeleriyle sorumluluklarının artması, evcil hayvanın bakımında iş bölümünden memnun olması, evcil hayvanla ilgili kararları ortak aldıkları, evcil hayvan konusunda anlaşmazlık yaşamadıkları ve evcil hayvanın temas ve iletişim yoluyla sosyal destek kaynağı olmasıdır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Aile, Aile Sistemi, Birlikte Ebeveynlik, Evcil Hayvan.

ABSTRACT

LIFE EXPERIENCES WITH A PET: A QUALITATIVE APPROACH TO FAMILY SYSTEMS

Seda AKALIN

MSc Thesis at Family Counseling (Interdisciplinary)

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mehmet ŞAKİROĞLU

2022, XI + 86 pages

Today, it is known that individuals see their pets as a member of their family. Based on this, studies have indicated that the pet should take place as a separate subsystem in the family system. The current thesis study aimed to study the pets, which is a subsystem within the family. The focus is on how pet-owning couples experience pet ownership and how they interpret the experience. The sample of the study consisted of 12 couples who have been living together with their pets for at least 6 months, whether the pet is a cat or dog, who share the same house with the pet, and who are in different family life cycles. In order to reach the couples meeting these criteria, help was obtained from the veterinary clinics in Aydın and Muğla.

Qualitative research method was used in the study. The pilot interview was conducted with 1 couple and the main interviews were conducted with 11 couples. As a result of the interviews, the couples' experiences of living with pets were classified as codes, sub-themes and themes. Eight themes were identified: family, ownership motivation, environmental attitudes, ascribed meaning, change, parenting, function, and socialization. The role of the pet in the family has also been evaluated within the concept of coparenting. When these themes are examined, the most frequently stated opinions about these themes are; The pet is seen as a child of the house, the motivation to adopt is animal love, negative environmental attitudes support the animal love, negative environmental attitudes are for the animal to live in the home environment, the pet expresses the meaning of child, family member, psychological well-being and love, individuals' responsibilities increase with their ownership, individuals are satisfied with the division of labor in the care of the pet, they make common decisions about the pet, they do not have a disagreement about the pet, and the pet is a source of social support through contact and communication.

KEYWORDS: Family, Family System, Co-Parenting, Pet.

ÖNSÖZ

Modern yaşamda hayvanın yeri giderek önem kazanmaktadır. Geçmiş dönemlerde somut ihtiyaçlar için ilişki kurulurken günümüzde evcil hayvan dostlarımız olarak aile hayatımızda yer edinmişlerdir. Evcil hayvanın aile hayatındaki yerini anlamak amacıyla yapılan bu çalışmanın ilgili literatüre ışık olması dileğiyle...

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca hem akademik hem de sosyal anlamda desteğini hissettiğim, özgün fikirleri ile yolumu aydınlatan değerli danışmanım Doç. Dr. Mehmet Şakiroğlu'na sevgi ve saygılarımı sunarım.

Yüksek lisans dönemi boyunca bizleri en iyi şekilde yetiştirmeye çalışan Aile Danışmanlığı Disiplinlerarası Yüksek Lisans Programı hocalarıma teşekkür ederim.

Tez yazım sürecinde bana katkıda bulunan ve her koşulda yanımda olduğunu bildiğim sevgili arkadaşım Klinik Psikolog İrem Öztürk'e... Yine aynı şekilde tez yazım sürecinde sosyal desteğini hissettiğim sevgili arkadaşım Psikolojik Danışman Melek Hüsen'e ve aynı sınıfı paylaşmaktan mutluluk duyduğum yüksek lisans arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Araştırmama gönüllü olarak katılım sağlayan tüm katılımcılara, veteriner kliniklerine ve minik dostlarımıza teşekkür ederim.

Son olarak hayatımın her aşamasında olduğu gibi bu süreçte de sevgisi ve güveni ile yanımda olan sevgili annem, babam ve kardeşime teşekkür ederim.

Tüm patili dostlarımıza...

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar DİZİNİ	x
EKLER DİZİNİ	xi
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM.....	6
1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
1.1. Aile	6
1.1.1. Aile Sistemleri Kuramı	6
1.1.2. Bir Alt Sistem Olarak Evcil Hayvan.....	7
1.2. Evcil Hayvanlarla İlgili Ampirik Çalışmalar	8
1.3. Birlikte Ebeveynlik.....	10
1.3.1. Birlikte Ebeveynlikle İlgili Ampirik Çalışmalar	11
1.3.1.1. Birlikte Ebeveynlik ve Sosyodemografik Özellikler	11
1.3.1.2. Birlikte Ebeveynlik ve Ebeveyn Uyumu	12
1.3.1.3. Birlikte Ebeveynlik ve Ebeveynlik Davranışları	13
1.3.1.4. Birlikte Ebeveynlik ve Evlilik Doyumu	13
1.3.1.5. Birlikte Ebeveynlik ve Çocuk Uyumu	13
2. BÖLÜM.....	15
2. YÖNTEM	15
2.1. Araştırmanın Modeli.....	15
2.2. Katılımcılar	15
2.3. Veri Toplama Araçları.....	19
2.3.1. Demografik Bilgi Formu.....	19

2.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	20
2.4. İnanılrlık ve Aktarılabirlik	21
2.4.1. İnanılrlık.....	21
2.4.2. Aktarılabirlik	21
2.5. Araştırmacının Rolü	22
2.6. İşlem Yolu.....	22
2.7. Verilerin Çözümlemesi	23
3. BÖLÜM.....	24
3. BULGULAR.....	24
4. BÖLÜM.....	48
4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	48
4.1. Tartışma	49
4.1.1 Aile Temasına İlişkin Tartışma	49
4.1.2 Sahiplenme Motivasyonu Temasına İlişkin Tartışma	51
4.1.3. Çevresel Tutumlar Temasına İlişkin Tartışma	52
4.1.4. Atfedilen Anlam Temasına İlişkin Tartışma.....	53
4.1.5. Değişim Temasına İlişkin Tartışma.....	54
4.1.6. Ebeveynlik Temasına İlişkin Tartışma	56
4.1.7. İşlev Temasına İlişkin Tartışma	59
4.1.8. Sosyalleşme Temasına İlişkin Tartışma.....	61
4.2. Sonuç ve Öneriler	62
KAYNAKÇA.....	64
EKLER.....	79
EK 1. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU.....	80
EK 2. YARIYAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU.....	81
EK 3. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU.....	82
EK 4. ETİK ONAY FORMU.....	85
ÖZGEÇMİŞ.....	86

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Katılımcılara ait sosyodemografik özellikler.....	17
Tablo 3.1 Nitel Analiz Sonuçlarına İlişkin Kodlar, Alt Temalar ve Temalar	25
Tablo 3.1.1 Aile Temasına İlişkin Bulgular	28
Tablo 3.1.2. Sahiplenme Motivasyonu Temasına İlişkin Bulgular	29
Tablo 3.1.3. Çevresel Tutumlar Temasına İlişkin Bulgular	32
Tablo 3.1.4. Atfedilen Anlam Temasına İlişkin Bulgular	34
Tablo 3.1.5. Değişim Temasına İlişkin Bulgular.....	37
Tablo 3.1.6. Ebeveynlik Temasına İlişkin Bulgular	41
Tablo 3.1.7. İşlev Temasına İlişkin Bulgular	44
Tablo 3.1.8. Sosyalleşme Temasına İlişkin Bulgular.....	46

EKLER DİZİNİ

EK 1.: Demografik Bilgi Formu	80
EK 2.: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	81
EK 3.: Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu	82
EK 4.: Etik Onay Formu	85

GİRİŞ

Sosyal varlıklar olan insanların hayatlarını sürdürebilmeleri için iletişim önemli bir yeti ve evrimleşmiş bir süreçtir. İletişimle birlikte sosyalleşme adına büyük bir adım atan insanoğlu diğerleriyle etkileşim kurdukça ortaya yeni dinamikler çıkmış ve yaşamı derinden etkilemiştir. Bu bağlamda düşünüldüğünde evlilik ve kadın erkek ilişkileri son yıllardaki popüler ve önemsenen konulardan olsa da uzun bir geçmişe sahip olan kavramlardır. En eski atalarımıza kadar dayanan evlilik müessesesi kurumsallaşma, birlik ve beraberlik adına atılan ilk adımlardan birisi olarak düşünülebilir. Bu adımlar sonucunda oluşan aile kavramı, bir toplumun en küçük birimini oluşturan ve aynı zamanda varlığını uzun süre devam ettirebilen bir sosyal yapı olarak nitelendirilmektedir.

Aile Sistemi Kuramı; ailenin özelliklerini, gelişimini, gereksinimlerini ve bu gereksinimleri karşılamadaki sınırlılıklarını inceler. Ailenin yapısı ve işlevi ile alt sistemler ve sınırlar incelenirken; alt sistemlerin rolünün, iletişim örüntülerinin, ailenin hayat koşullarının ve sosyoekonomik düzeyinin tasvir edilmesi gerekmektedir. Aile sisteminin yapısını ve işleyişini anlamlandırmak için iletişim örüntüleri oldukça önemlidir. Örneğin; sadece evcil hayvanları aracılığıyla iletişim kuran ebeveynler ile çocukları işlevsiz iletişim örüntüleri sergilemektedir. Aileye yeni bir üye katıldığı zaman yeni bir alt sistemin oluştuğu göz önüne alındığında, aileye evcil hayvan katıldığı zaman da yeni bir alt sistemin oluştuğu söylenebilir.

İnsanlık tarihi boyunca, hayvanların insan yaşamına dahil olduğu bilinmektedir. Bu dahil olma sürecinde birbirlerini desteklemişler ve birbirlerinin hayatına anlam katmışlardır. İnsan ve hayvan etkileşimine dair ilk bulgular mağara duvarlarına yapılmış hayvan çizimleridir. İnsan-hayvan etkileşimi beslenme için uygun avlanmanın gelişmesi ile kalıcılaşmıştır. Hayvanların insan hayatına dahil olma süreci zaman içerisinde değişiklik göstermiştir. İlk başta hayvanların görevi insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak veya bu ihtiyaçları desteklemek olmuştur. Zamanla temel ihtiyaçların yanı sıra sevgi ve sadakat gibi duygusal ihtiyaçları karşılama görevleri ortaya çıkmıştır.

Hayvanların insanların hayatına dahil olmaları çok eskilere dayanmasına karşın insan-hayvan etkileşiminin insan sağlığı üzerine faydaları güncel bir araştırma konusudur. Retrospektif çalışmalar; ilk toplumların ata binmenin depresif ruh haline iyi geldiğine inandıklarını, Antik Yunanların köpekleri tedavi süreçlerine dahil ettiğini ve Antik

Romalıların hayvanları terapötik yardımcı olarak kullandığını göstermektedir (McNicholas ve diğerleri, 2005). İnsan ve hayvan ilişkisine dair bir diğer bulgu, Antik Mısırlıların evcil hayvanlarıyla birlikte gömülmeleri ve mezar taşlarında evcil hayvanlarının tasvir edilmesidir (Yılmaz ve Ersoy, 2014).

Zaman ilerledikçe hayvanların insan sağlığı üzerindeki olumlu etkileri fark edilmeye başlanmış ve tedavi süreçlerinde hayvanlardan yararlanılmıştır (Nazlı, 2016). Günümüzde insanlar ile hayvanlar arasındaki ilişkiyi konu alan çalışmalar, hayvanların insanların hayatına olumlu etkide bulduklarını göstermiştir (Gökkaya, 2019). Bu etki genel olarak bireysel düzeyde incelenmiş, aile sistemine dahil olma sıklığı artan evcil hayvanların aile içerisindeki konumlarına ilişkin bulgular sığ kalmıştır. Bu görüşe paralel olarak Perry (2015), evcil hayvanın aile sisteminde ayrı bir alt sistem olarak yer alması ve incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Aileye dahil olan her üye ayrı bir alt sistem oluşturacağı için her birinin değerlendirilmesi aile içi dinamiklerin anlaşılması bakımından önem arz etmektedir. Buradan hareketle evcil hayvan sahibi olan çiftlerin derinlemesine incelenmesi, bu alt sistemi anlama ve açıklama açısından gerekli görülmüştür.

Bir aile değerlendirilirken aile içi ilişkileri anlayabilmek amacıyla, aile üyelerine evcil hayvanları ile ilgili sorular sorularak örüntü hakkında çıkarımlar yapılabilmektedir (Walsh, 2009). Aile değerlendirmeleri hakkında genel bir çerçeve sunmak amacıyla yapılan bir çalışmaya göre aile değerlendirmelerinde evcil hayvanlardan yararlanılabilmektedir. Bu konular evcil hayvanların görüşme başlatıcı olma, sosyal kolaylaştırıcı olma, terapi aracı olabilme nitelikleri olarak görülmektedir. Ayrıca aile içi şiddeti veya istismarı belirlemede evcil hayvanlardan (evcil hayvanın şiddet görüyor olması gibi) yardım alınabilmektedir (Yeşilkayalı ve Ofluoğlu, 2018). Aile değerlendirmelerinde evcil hayvanların öneminin büyük olmasına rağmen bu konuyla ilgili çalışmalar zayıf kalmıştır. Bu araştırmanın amacı farklı aile yaşam döngülerinde ve evcil hayvan sahibi olan çiftlerin yaşam deneyimlerini incelemektir.

Hurley (1982) bir çocukla araştırma yaparken çocuğun aile genogramına evcil hayvanını dahil etmek istemesi nedeniyle, aile değerlendirmelerinde evcil hayvan ile ilgili betimleyici soruların (hayvanın cinsi, adı, kaç yıldır aile ile birlikte olduğu vb.) sorulması gerektiğini fark etmiştir. Evcil hayvanlarla ilgili olan bu soruların aileyi analiz etmeye yardımcı olacağı görüşünü benimsemiştir. Bu durum evcil hayvanların insan hayatındaki önemli yerini açıklayabilecek niteliktedir. Ayrıca aileye katılan her üye ayrı bir alt sistem

oluşturacağı için değerlendirmeye alınması önerilmiştir. Ancak sosyal bilimlerdeki araştırmalar aile değerlendirmelerinde evcil hayvanı nadiren dahil etmektedir. Bu noktadan hareketle evcil hayvan sahibi olan çiftlerin derinlemesine incelenmesinin, bu alt sistemi anlama ve açıklama açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca farklı aile yaşam döngüsündeki çiftlerle çalışılacak olması, konuya dair daha kapsamlı bir bakış açısı sunacaktır. Özellikle evcil hayvan sahibi olan çiftlerin yaşam deneyimlerini nitel yaklaşımla ele alan bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Mevcut araştırmanın temel araştırma problemleri şunlardır:

1. Evcil hayvan sahibi olan çiftlerin evcil hayvan sahipliğine dair bakış açıları nelerdir?
2. Evcil hayvan sahibi olan çiftler evcil hayvan sahibi olma durumunu nasıl deneyimlemektedir?

Araştırmanın alt problemleri de aşağıda verilmiştir:

1. Evcil hayvan sahibi olan çiftlerin aile sistemlerine dair görüşleri nelerdir?
2. Evcil hayvan sahibi olan çiftlerin evcil hayvan edinmeye dair motivasyonları nelerdir?
3. Evcil hayvan sahibi olan çiftlerin evcil hayvan edinme sürecinde partnerleriyle birlikte nasıl hareket ettiklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Evcil hayvan sahibi olan çiftlerin çevrelerindeki bireylerin evcil hayvan sahibi olmalarına ilişkin tutumlarına dair görüşleri nelerdir?
5. Evcil hayvan sahibi olan çiftler evcil hayvanlarına nasıl anlamlar yüklemektedir?
6. Evcil hayvan sahibi olan çiftlerin evcil hayvanla yaşamaya başladıktan sonra bireysel yaşantılarındaki değişimlere ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Evcil hayvan sahibi olan çiftlerin, ilişkilerinde yaşanan değişime dair görüşleri nelerdir?
8. Evcil hayvan sahibi olan çiftlerin evcil hayvan bakım sürecinde partnerleriyle aralarındaki anlaşmazlıklara ilişkin görüşleri nelerdir?
9. Evcil hayvan sahibi olan çiftlerin, evcil hayvan bakım sürecinde partnerleriyle paylaştıkları sorumluluklara dair görüşleri nelerdir?
10. Evcil hayvan sahibi olan çiftler, evcil hayvanlarıyla ilişkilerini nasıl değerlendirmektedir?
11. Evcil hayvan sahibi olan çiftler evcil hayvanlarının günlük yaşantılarındaki konumlarını nasıl yorumlamaktadır?
12. Evcil hayvan sahibi olan çiftlerin, evcil hayvan bakım sürecinde partnerleriyle aralarındaki iş bölümüne ilişkin görüşleri nelerdir?

13. Evcil hayvan sahibi olan çiftlerin, evcil hayvana koyulan kurallara ilişkin görüşleri nelerdir?

Sayıltı, bir araştırmacının araştırma sürecini ve muhtemel sonuçlarını etkileyebilme potansiyeline sahip olan ve doğruluğu kanıtsız varsayılan önermeleri içermektedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2009). Bu araştırmanın sayıltılarını aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

1. Araştırmaya katılan her bireyin tanımlayıcı bilgileri ve evcil hayvanlarıyla ilgili deneyimleri hakkında bilgi edinmek amacıyla sorulan sorulara samimi ve içtenlikle cevap verdikleri varsayılmaktadır.
2. Demografik Bilgi Formu'nun bireylerin tanımlayıcı bilgilerini ölçtüğü varsayılmaktadır.
3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu'nun bireylerin evcil hayvan sahibi olma deneyimleriyle ilgili bilgileri ölçtüğü varsayılmaktadır.
4. Araştırmada yer alan her birey araştırmaya gönüllü olarak katılmaktadır.
5. Katılımcıların kendi yaşantılarını değerlendirebilecek düzeyde oldukları varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar araştırmacının kontrolünde olmayan faktörlerin araştırma sonucunu negatif olarak etkileme potansiyeline sahip olduğu durumların belirtilmesi ile oluşturulmaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2009). Sınırlılıkların belirgin olması ileride yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı için önem taşımaktadır. Bu araştırmanın sınırlılıkları şöyledir:

1. Bu araştırma, araştırmaya katılan çiftlere uygulanan demografik bilgi formu soruları, yarı yapılandırılmış görüşme soruları ve bu sorulardan elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Araştırmadan elde edilen bulgular, evcil hayvanlarıyla yaşayan 12 çiftin deneyim ve görüşlerine ilişkin söylemleriyle sınırlıdır.
3. Araştırmanın örneklemi evcil hayvanlarıyla aynı evde ve bir arada yaşayan 12 çiftten oluşmaktadır. Bu nedenle sadece benzer gruplara genellenebilmektedir.
4. Araştırma Aydın ve Muğla ilinde yaşayan 12 çift ile sınırlıdır.

Araştırmanın temel kavramları aşağıda tanımlanmıştır:

- 1. Aile:** Birbirlerine biyolojik, psikolojik, duygusal ve ekonomik açıdan bağlı olan ve aynı hanenin üyeleri olduklarını kabul eden birey topluluğu (Gladding, 2011).
- 2. Aile Sistemleri Kuramı:** Ailenin etkileşimli bir bütün olarak görüldüğu, üyelerinin birbirine bağlı olup aynı zamanda birbirinden etkilendiği ve farklı alt sistemleri arasında etkileşimler bulunan hiyerarşik sistem kuramı (Akün, 2013).
- 3. Evcil Hayvan:** İnsanlar tarafından evcilleştirilip insanlara alıştırılmış ve evde bakımı sağlanabilen hayvanlar (TDK, 2022).
- 4. Birlikte Ebeveynlik:** Çocuklarının bakımını üstlenen ebeveynlerin, ebeveynlik rolleri süresince birbirleri ile ilişki kurması (Feinberg, 2003), sorumluluklarını paylaşıp ortak eylemde bulunması (Mchale ve Irace, 2011) ve karşılıklı anlaşması (Van Egeren ve Hawkins, 2004).

1. BÖLÜM

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu çalışma evcil hayvanlarıyla birlikte yaşayan çiftlerin yaşam deneyimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma konusu ile ilgili aile sistemleri ve alt sistemler tanıtılarak evcil hayvana sahip olan çiftlerin yaşam deneyimleri üzerinde durulmaktadır.

1.1. Aile

Her toplumun kendine özgü rol ve işlevlere sahip olup aynı zaman toplumun temelini oluşturan sosyal sistemleri bulunmaktadır. Bu sistemlerin yapıtaşı aile kurumudur. Toplumun en küçük birimini oluşturan aile kurumu toplumdaki ekonomi, din ve eğitim gibi diğer sosyal kurumlar hakkında da bilgi sağlamaktadır (Merter, 1990). Ailenin evrensel bir kurum olmasının yanında biçim, kültür, fonksiyon ve mevcut üyeleri bakımından biriciktir. Literatürde evlilik ve aile kavramları aynı anlama atıf yapıyor gibi görünse de evlilikte çiftlerin etkileşimi söz konusu iken ailede çiftlerden ziyade çocuk ve diğer aile üyeleri de devreye girmektedir (Gladding, 2011).

Aile bir sosyal yapı olarak değerlendirildiğinde hem aileyi oluşturan bireylerin hem de bu üyelerin birbirleri ile etkileşimlerinin derinlemesine incelenmesi önem arz etmektedir. Aileleri incelerken temel sistem prensiplerinin göz önünde bulundurulmasının yararlı olabileceği belirtilmektedir (Hallaç ve Öz, 2014). Yirminci yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkan ve Genel Sistem Teorisi'nden evrilen Aile Sistemleri Kuramı; aile işleyişini anlamak için teorik bir çerçeve sağlamış ve ailelerin klinik yönden değerlendirilmesi için zemin hazırlamıştır (Gökler, 2008).

1.1.1 Aile Sistemleri Kuramı

Aile, ortak bir geçmişe sahip olan ve hem aile üyelerinin hem de tüm ailenin ihtiyaçlarını karşılamak için bir araya gelmiş bireylerden oluşmaktadır. Her ailenin o ailedeki üyelerin gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamak için tasarlanmış kendi yöntemleri vardır. Bu nedenle Aile Sistemleri Kuramı, bir aile sisteminin tüm parçalarının sistemdeki konumlarına bağlı olarak sistem tarafından ayrı ayrı incelenmesine izin vererek teorik ve pratik olarak önemli bir çerçeve sağlar (İlerisoy, 2012).

Bu yaklaşıma göre aile alt sistemleri; karı-koca alt sistemi, ebeveynlik alt sistemi, çocuk alt sistemi gibi yapılardan meydana gelmektedir (Duyan, 2010). Sistem yaklaşımı aileyi üyeleri ve alt sistemleri ile birlikte bir bütün olarak değerlendirmektedir. Bu yaklaşımın temel kavramlarından biri olan bütünlük; parçaların toplamından daha fazlasını ifade etmektedir. Bir aileyi oluşturan üyelere ek olarak o üyeler arasındaki ilişki ve iletişim de önem arz etmektedir (Teater, 2015). Bir diğer kavram hiyerarşi kavramıdır. Bu kavram alt sistemler arasındaki güç dağılımını ifade etmektedir. Hiyerarşinin kaynağı kuşak veya cinsiyet temelli olabilmektedir. Her bir sistem özellik bakımından birbirlerinden farklılaşmaktadır (Gladding, 1998).

Sistem kuramının kavramlarından birisi de sınırlardır. Sınırlar alt sistemler arasındaki ilişkinin derecesini belirlemektedir. Sistemler arasındaki bilgi akışı sınırların kesin veya gevşek olmasına göre değişkenlik göstermektedir. Kesin sınırlar alt sistemlerin diğer sistemlere geçişini ve bilgi akışını kısıtlarken gevşek sınırlar ise sistemlerin iç içe geçebildiği ve kontrolün azaldığı durumları ifade etmektedir (Ünal, 2013). Bir sistemi sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmek için sınırların esnek olması gerektiği düşünülmektedir. Aile sistemlerinde sınırlar kadar roller de önem arz etmektedir. Roller ailenin işlevlerini karşılayan ve bireylerin genellikle farkında olmadan sergiledikleri davranış kalıplarıdır. Sağlıklı dengenin devam ettirilebilmesi için her üyenin uyumlu roller içerisinde olması gerekmektedir (Mavili-Aktaş, 2004).

Aileye yeni üyelerin katılması ile birlikte yeni alt sistemler meydana gelmektedir. Bir ailede bulunan temel alt sistemler karı-koca, ebeveyn, ebeveyn-çocuk veya kardeş alt sistemleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Gladding, 2011). Aileye katılan her üye ile birlikte yeni alt sistemler oluşmaktadır. Son dönemlerde aile üyesi olarak yeni bir alt sistem oluşturan evcil hayvanlar dikkat çekmektedir (Yeşilkayalı ve Ofluoğlu, 2018).

1.1.2. Bir Alt Sistem Olarak Evcil Hayvan

Canlılar içerisinde insan her ne kadar piramidin en üst noktasında yer alsada doğanın bir parçasıdır. Ruhsal ve sosyal sorunların nedenlerinden birisi bireylerin doğanın bir parçası olduklarını unutmalarıdır (Beck, 2014). Bireyler doğa ile olan ilişkileri içerisinde diğer canlılar ile de etkileşime girerler. Özellikle hayvanlar ile etkileşimin yeri özeldir. İnsan-hayvan etkileşiminin tarihi eski zamanlara dayanmaktadır.

Evcil hayvan sahipleri ile gerçekleştirilen bir çalışmada bireylerin evcil hayvanlarını ailenin bir üyesi olarak gördükleri bulunmuştur (Albert ve Bulcroft, 1988). Walker, Aimers ve Perry (2015), aile sisteminde var olan bir evcil hayvanın ayrı bir alt sistem olarak değerlendirilmesini önermektedir. Aile içerisindeki üyelerin tümü gibi evcil hayvanlar da değerlendirilmeye dahil edilerek aile sistemi içerisindeki rolünün açığa çıkarılıp, her bir üye ilgili nasıl bir etkileşim içerisinde olduğu veya bu etkileşimin hangi ihtiyacı karşıladığı, aile üyelerinin evcil hayvanı nasıl algıladıkları, evcil hayvan bakımı vs. ile ilgili sorumluluk dağılımı gibi konular araştırılarak ailenin genel yapısı hakkında bilgi edinilebilmektedir. Literatür incelendiğinde, evcil hayvanın da alt sistem olarak değerlendirildiği çalışmalar kısıtlıdır. Özellikle nitel yöntemlerle derinlemesine incelemelerin yapıldığı çalışmalar yok denecek kadar azdır. Dolayısıyla evcil hayvan sahibi olan çiftlerin yaşam deneyimlerini nitel yaklaşımla ele alan bu çalışmanın literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

1.2. Evcil Hayvanlarla İlgili Ampirik Çalışmalar

Günümüzde evcil hayvan besleyen bireylerin sayısı her geçen gün artmaktadır (Guthrie ve diğerleri, 2018). Bu artışı geniş ailelerin azalması, büyüyen çocukların evden ayrılması, boşanma ve ölüm gibi kayıplar etkiliyor gibi görünmektedir (Adrian ve diğerleri, 2009; Beck ve Katcher, 2003). İnsan-hayvan ilişkisi tarihinin çok eskilere dayanmasına karşın bu ilişkiye dair araştırmalar görece yenidir (Archer, 1997). İnsan-hayvan etkileşimi araştırmacıların ilgisini yaklaşık 25 yıldır çekmektedir. Özellikle psikoloji literatüründe evcil hayvanlarının ruh sağlığı üzerine yararlarına dair çalışmalar yürütülmektedir (Andreassen ve diğerleri, 2013; Antonacopoulos ve Pychyl, 2010). Berget ve meslektaşları (2008), çalışmada hayvanla temasın sosyal yaşlanma ve statü kaybına bağlı depresyona karşı koruyucu faktör olduğunu tespit etmiştir. Baran ve meslektaşları (2005), sosyal yaşlanmaya karşı koruyucu faktör olarak hayvanla teması bulmuştur. Evcil hayvan ile bağ kurmak depresyon ve kaygı gibi psikolojik sorunlara karşı da koruyucudur (Himsworth ve Rock, 2013; Winefield ve diğerleri, 2008). Schaffer'a göre (2009), evcil hayvanın varlığı huzur, güven, sevgi duygularını ve psikolojik desteği sağlamaktadır. Tedaviye dirençli depresyon hastaları ile yürütülen bir çalışmada, bu kişilerin evcil hayvan sahiplenmesinin yararlı olduğu görülmüştür. Evcil hayvanlar bu kişilerin kullandıkları antidepresanların etkisinin artmasını sağlamıştır (Pereira ve Monte, 2018).

Evcil hayvanların depresyon, kaygı ve stresi azaltmasının fark edilmesinden sonra hayvan destekli tedaviler oluşturulmuştur (Zulauf, 1987; Viehl, 1995; Beck, 2000; Berget ve

diğerleri, 2011). Evcil hayvanlar tedavilerde yer almaları, ruh sağlığına iyi gelmeleri, motive edici olmaları ve iletişimi arttırmaları açısından bireylerin hayatlarında yer almaktadır (Kaya ve Bektaş, 2019). Hayvan destekli tedaviler incelendiğinde; hayvanların kişilere iyi geldiği ve kişileri rahatlattığı görülmüştür (Cevizci ve diğerleri, 2009).

Bireyler kendilerini iyi hissetmedikleri vakitlerde evcil hayvanları ile vakit geçirme eğilimi göstermektedir. Yapılan bir çalışmaya göre bir hayvanla konuşmak bir insanla konuşmaya kıyasla daha efektiftir ve daha az zarar vericidir (Becker, 2000). Kalp ritimlerinin incelendiği bir çalışmada en düşükten en yükseğe kalp ritimlerinin olduğu durumlar şöyledir: bir hayvana dokunmak, bir hayvanla konuşmak, bir insanla konuşmak. Evcil hayvanlarla etkileşim sırasıyla şu yapıları etkilemektedir: empati, kişilik özellikleri, yalnızlık, iletişim becerileri, sosyal bütünlük (Bagley ve Gonsman, 2005; Black, 2012; Brown ve Katcher, 1997; Daly ve Morton, 2006; Karameşe, 2014; Taylor ve Signal, 2005).

Evsiz gençler ile yapılan bir çalışmada evcil hayvan sahipliği incelenmiştir. Evcil hayvan sahibi olan gençlerde daha az depresif belirti bulunmuştur. Evcil hayvan sahibi gençlerin en sık kullandıkları söylemler sırasıyla şu şekilde olmuştur: Evcil hayvanım bana eşlik ediyor” (%84,5), “Beni sevdiğini hissettiriyor” (%79,3), “Güvende hissetmeme yardımcı oluyor” (%72,9), “Başka birini de sevmemi sağlıyor” (%70,7) ve “Beni koruyor” (%64,3) (Rhoades ve diğerleri, 2015). Yukarıda bahsedilen tüm bu bulguları tek bir cümleyle ifade etmek gerekirse, evcil hayvanlar bireylerin ruh sağlığına iyi gelmektedir (Suna, 2019). Evcil hayvanlar ruhsal sağlığın yanı sıra fiziksel sağlığa da yarar sağlamaktadır (Allen ve diğerleri, 2011). Yaşlı bireyler ile yapılan bir çalışmada; evcil hayvanları ile iletişimi iyi olanların diğerlerine göre daha az ruhsal problem yaşadığı ve daha iyi fiziksel sağlığa sahip oldukları bulunmuştur (Garrity ve diğerleri, 1989).

Evcil hayvanlarla ilgili çalışılan bir diğer konu ise bağlanmadır. Bağlanma kuramı temel olarak anne- ocuk bağına odaklansa da söz konusu kuram bireyin yaşamındaki diğer ilişkilerini de kapsar (Bowlby, 1988). Bağlanmanın yalnızca anne-ocuk arasında olmadığını kanıtlayan çalışmalar mevcuttur. Bağlanma nesnesi olarak anne, baba, kardeş ve arkadaş (Ainsworth; 1988); terapist (Mallinckrodt ve diğerleri, 1995); tanrı (Granqıst ve diğerleri, 2012) ve evcil hayvan (Sable, 1995) bulunmuştur. Kwong ise (2008) bağlanmanın tüm canlı türleri arasında olabileceğini ve insan-hayvan bağlanmasının da mümkün olduğunu savunmuştur. Bireylerin kişilerarası bağlanma stilleri ile evcil hayvanlara bağlanma stillerinin benzerlik gösterdiği bir çalışma tarafından tespit edilmiştir (Zilcha- Mano ve diğerleri, 2011).

Prato-Previde ve meslektaşları (2003) köpek ile insan arasındaki bağlanmayı incelemiştir. Çalışmanın sonucunda duygusal bağ bulsalar da bağlanmaya dair bir bulguya ulaşamamışlardır. Başka bir çalışmada köpek-sahibi bağı ile anne-çocuk bağı arasında benzerlikler bulunmuştur (Topal ve diğerleri, 1998). Bir başka çalışmada anksiyete düzeyi yüksek olan bireylerin diğerlerine göre evcil hayvanları ile daha çok bağlandıkları bulunmuştur (Albert ve Bulcroft, 1988). Bir başka çalışmada ise bireylerin diğer insanlar ile kurduğu bağı köpeği ile kurduğu bağdan herhangi bir farkının olmadığı bulunmuştur (Kurdek, 2008). Başka bir araştırma insanlar ve evcil hayvanları arasında duygusal bir bağ olduğunu ve evcil hayvanların, insanların hayvanları özlemesi gibi, hayvanların da sahiplerini özlediklerini belirtmiştir (Angle, 1994). Katılımcılarını üniversite öğrencilerinin oluşturduğu bir çalışmada bağlanma düzeyi yüksek olan kişilerin evcil hayvanlarını anneleri kadar yakın gördükleri ve diğer insanlardan daha yakın buldukları bulunmuştur. Aynı çalışmada evcil hayvanların bağlanma düzeyi yüksek erkek bireyler için güvenli sığınak olarak anlam ifade ettiği, bağlanma düzeyi düşük bireylerin evcil hayvanları ile duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için ilişki kurduğu bulunmuştur. (Kurdek, 2008).

1.3. Birlikte Ebeveynlik

Birlikte ebeveynlik kavramı, anne ve babanın ebeveyn rolünde birbirleriyle ilişki kurma biçimlerini ifade eden bir terim olarak tanımlanmaktadır (Feinberg, 2003). Birlikte ebeveynlikte anne babalar ailedeki ilişkileri birlikte yönetirler, çocuğun bakımıyla ilgili sorumlulukları paylaşırlar, birbirlerine karşılıklı destek verirler ve bu şekilde ailenin devamlılığını sağlarlar. Bu kavram aile araştırmalarında nispeten yeni bir konudur. Önceki yıllarda ebeveynlik konusunda annenin etkisine odaklanılırken güncel araştırmalarda babanın ebeveynliği ve ortak ebeveynlik araştırmaları yoğunluk kazanmıştır (Palm, 2014).

Aile sistemleri kuramcılarının da belirttiği gibi bir aile birbirine bağlı üyelerden oluşmaktadır ve sistemdeki her üye aile içerisindeki diğer üyelerin davranışlarından etkilenmektedir. Bir alt sistem olarak ebeveynlik sisteminde ebeveynler, genellikle ailede eş-yönetici rolünü üstlenmekte ve yürütücü işlevlere sahip olmaktadır (Klein & White, 1996). Salvador Minuchin'in (1974) Aile Sistemleri kuramında bu düşünce desteklenmektedir. Bu kurama göre anne ve babanın ortaklaşa yürüttüğü ebeveynlik ailedeki tüm sistemleri önemli ölçüde etkilemektedir.

Ebeveynlik ve birlikte ebeveynlik kavramları ilişkili görünse de birbirinden ayrılan yönleri bulunmaktadır. Ebeveynlikte ebeveynler arasındaki cinsel, duygusal, ekonomik vb. konular gündemdeyken birlikte ebeveynlikteki ilişkide çocuğun bakımıyla ve gelişimiyle ilgili konular ele alınmaktadır (Feinberg, 2003). Ebeveynlik, anne ve babanın çocuk ile kişisel ilişkilerine odaklanırken, birlikte ebeveynlik anne ve babanın çocuk ile ilgili konularda birbirleriyle olan iletişime ve etkileşime odaklanmaktadır (Salman Engin, Sümer, Sağel Çetiner ve Sakman, 2019).

Birlikte ebeveynlik kavramının bileşenleri hakkında farklı görüşler mevcuttur. Margolin, Gordis ve John (2001)'a göre ebeveynler arası iş birliği, üçgenleşme ve çatışma kavramları birlikte ebeveynliğin dinamiği hakkında bilgi vermektedir. Başka bir görüşte ise birlikte ebeveynliğin bileşenlerinin anne ve babanın karşılıklı dayanışması, aralarındaki anlaşmazlık ve düşmanlık, anne baba arasındaki karşılıklı bağlılık olduğu ifade edilmektedir (McHale, 2007). Aile olgusunun kültüre duyarlı olduğu düşünüldüğünde farklı kültürlerde yapılan araştırmaların zenginleştirilmesi, birlikte ebeveynliğin doğasının daha iyi anlaşılmasına ve kültürler arasındaki benzerlik ve farklılıkların ortaya çıkarılmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

1.3.1. Birlikte Ebeveynlikle İlgili Ampirik Çalışmalar

Birlikte ebeveynlik ile ilgili çalışmalar incelendiğinde önceleri boşanmış çiftlerin ebeveynlik süreçlerini ele alan araştırmalar yapıldığı, günümüzde ise birlikte yaşayan ebeveynlerin ebeveynlik süreçlerine ve rollerine odaklanılan araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Ayrıca yapılan çalışmaların Batılı ülkelerde yoğunlaştığı dikkat çekmektedir (Özdemir ve Sağkal, 2020). Ülkemizde bu konuyla ilgili olarak Özdemir ve arkadaşlarının (2021) yaptığı çalışmalar ve geliştirdikleri Birlikte Ebeveynlik Ölçeği, birlikte ebeveynlik kavramının tanıtılması ve doğasının anlaşılması adına büyük önem arz etmektedir.

1.3.1.1. Birlikte Ebeveynlik ve Sosyodemografik Özellikler

Yapılan çalışmalar ebeveynlerin sosyodemografik özellikleri ile birlikte ebeveynlik arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptamıştır (Lindsey ve diğerleri, 2005; Salman-Engin, 2014; Schoppe-Sullivan ve Mangelsdorf, 2013; Stright ve Bales, 2003; Van Egeren, 2003). 2003 yılında yürütülmüş bir çalışmada yüksek eğitimli ebeveynlerin partnerinin ebeveynlik deneyimlerini desteklediği bulunmuştur (Stright ve Bales, 2003). Aynı yıl

yapılmış başka bir çalışmada partnerleri daha yüksek eğitim seviyesine sahip olan annelerin ebeveynlik ilişkisinden daha memnun oldukları tespit edilmiştir (Van Egeren, 2003). Söz konusu çalışma babaların mesleki statüsüne de odaklanmıştır. Daha yüksek mesleki statüye sahip babaların ebeveynlik ilişkisinden daha çok doyum aldığı bulunmuştur (Van Egeren, 2003). Salman-Engin (2014), yürüttüğü çalışmada daha yüksek eğitilmiş ebeveynlerin birlikte ebeveynliğe daha çok katıldığını bulmuştur.

Eğitim düzeyinin yanı sıra sosyoekonomik durumun da birlikte ebeveynliği etkilediği görülmektedir. Daha düşük sosyoekonomik seviyeye sahip ailelerde birlikte ebeveynlik davranışının baltalanma olasılığı daha fazla bulunmuştur (Schoppe-Sullivan ve Mangelsdorf, 2013). Başka bir çalışmada çift gelirli ailelerde tek gelirli aileye kıyasla daha fazla birlikte ebeveynlik davranışı sergilendiği saptanmıştır (Lindsey ve diğerleri, 2005).

1.3.1.2. Birlikte Ebeveynlik ve Ebeveyn Uyumu

Ebeveyn uyumu; ebeveynlik stresi ve postpartum depresyon olgularını kapsamaktadır. Literatürde yer alan çalışmalar birlikte ebeveynlik ile ebeveyn uyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulmuştur (Abidin ve Brunner, 1995; Doss ve diğerleri, 2014; Feinberg ve diğerleri, 2010; Kang ve diğerleri, 2020; O'Hara ve Swain, 1996; Taylor ve diğerleri, 2009). Kang ve meslektaşları (2020) ebeveynlik stresi ve birlikte ebeveynliğin işlevsel bir biçimde yürütülememesi arasında bir ilişki saptamışlardır. Taylor ve meslektaşları ise (2009), birlikte ebeveynliğin yürütülememesinin ebeveynlik stresini arttırdığını bulmuşlardır. Birlikte ebeveynlik düzeyinin yüksek olduğu ailelerde daha düşük düzeyde ebeveynlik stresi ve postpartum depresyon görülmüştür (Abidin ve Brunner, 1995; O'Hara ve Swain, 1996).

Birlikte ebeveynliğin gelişmesi için yapılan bir çalışmada ilk çocuklarını bekleyen çiftler ile çalışılmıştır. Müdahalenin sonucunda ebeveynlerin ebeveynlik stresinin azaldığı ve öz yeterlik duygularının arttığı görülmüştür (Feinberg ve diğerleri, 2010). Birlikte ebeveynliğin gelişmesi üzerine başka bir müdahale çalışmasında, müdahaleden 1 yıl sonrasında annelerde ebeveynlik stresinin azalmasının korunduğu saptanmıştır (Doss ve diğerleri, 2014).

1.3.1.3. Birlikte Ebeveynlik ve Ebeveynlik Davranışları

Yapılan çalışmalar, birlikte ebeveynliğin ebeveynlik davranışlarını yordadığını göstermektedir (Choi ve Becher, 2019; Fagan ve Palkovitz, 2011; Grych ve Fincham, 2001; Kitzmann, 2000; Teti ve diğerleri, 1996). 2019'da yürütülen bir araştırmada destekleyici birlikte ebeveynliğinin artmasının negatif ebeveyn davranışlarını azalttığı bulunmuştur (Choi ve Becher, 2019). Benzer şekilde, Fagan ve Palkovitz (2011), destekleyici birlikte ebeveynliğin baba katılımını arttırdığını bulmuştur. Başka bir çalışmada ise destekleyici birlikte ebeveynliğin ebeveyn performansını arttırdığı bulunmuştur (Teti ve diğerleri, 1996). Destekleyici olmayan birlikte ebeveynliğin çocuk bakımı ile alakalı anlaşmazlıklara yol açtığı saptanmıştır (Kitzmann, 2000). Birlikte ebeveynlik içerisinde çatışma yaşanması ebeveynlerde azalan yeterlilik algısına yol açmaktadır (Grych ve Fincham, 2001).

1.3.1.4. Birlikte Ebeveynlik ve Evlilik Doyumu

Birlikte ebeveynlik ve evlilik doyumu kavramlarını çalışın araştırmalar bu kısımda verilmiştir (Christopher ve diğerleri, 2015; Liu ve Wu, 2018; Kollak ve Volling, 2007; Margolin ve diğerleri, 2001; Van Egeren, 2004).

Margolin ve meslektaşları (2001), birlikte ebeveynliğin kalitesi ile evlilikte çatışma arasında negatif yönlü bir ilişki saptamıştır. Bu bulguyu destekleyecek şekilde Kollak ve Volling (2007), birlikte ebeveynliğin kalitesi ile destekleyici evlilik ilişkisi arasında pozitif yönlü bir ilişki saptamıştır. Başka çalışmalarda evlilik doyumunun birlikte ebeveynliğin kalitesini yordadığı tespit edilmiştir (Christopher ve diğerleri, 2015; Liu ve Wu, 2018; Van Egeren, 2004).

1.3.1.5. Birlikte Ebeveynlik ve Çocuk Uyumu

Mevcut çalışmalar, birlikte ebeveynliğin çocuğun psikolojik uyumu üzerinde oldukça önemli etkileri olduğunu göstermiştir (örn; Adler-Baeder ve diğerleri, 2018; Caldera ve Lindsey, 2006; Karreman ve diğerleri, 2008; Lam ve diğerleri, 2018; Teubert ve Pinguart, 2010; Qian ve diğerleri, 2020). Özdemir (2021) ve arkadaşları ebeveynlerin rollerini yerine getirme biçimlerinin (uyum ya da çatışma), çocukların psikososyal uyumu üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Benzer biçimde birlikte ebeveynlik kalitesinin çocukların sosyoduygusal gelişimi üzerinde etkili olduğu bulunmuştur (Karreman ve diğerleri, 2008;

Lam ve diğlerleri, 2018; McHale ve Lindahl, 2011). Qian ve meslektaşları (2020), destekleyici ebeveynlik ile çocukların duygu dzenlemesi arasında pozitif ynde bir ilişki tespit etmiştir. Birlikte ebeveynliğin kalitesi aynı zamanda çocukların sosyal yeterliliğini etkilemektedir (Adler-Baeder ve diğlerleri, 2018; Scrimgeour ve diğlerleri, 2013).

Literatürde birlikte ebeveynlik ve çocukların içselleştirme ile dışsallaştırma sorunlarını ele alan çalışmalar da mevcuttur. Destekleyici ebeveynlik ile çocuklarda düşük düzeyde içselleştirme (Kolak ve Vernon-Feagans, 2008) ve dışsallaştırma sorunlarının (Schoppe ve diğlerleri, 2001) olması birbiri ile ilişkili bulunmuştur. Buna karşın rekabetçi ebeveynliğin çocukların içselleştirme ve dışsallaştırma sorunlarına yol ağtığı gösterilmiştir (Katz ve Low, 2004; Murphy ve diğlerleri, 2016). Umemura ve meslektaşları (2015), rekabetçi ebeveynliği çocuklarda dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ve karşıt olma karşıt gelme bozukluğu görölmesinin yordayıcısı olarak bulmuştur.

2. BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, katılımcılar, veri toplama araçları, güvenilirlik ve geçerlik, araştırmacının rolü, işlem yolu ve verilerin çözümlenmesi hakkında bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada evcil hayvanlarıyla birlikte yaşayan çiftlerin yaşam deneyimlerini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda, bireylerin olaylara nasıl anlamlar yükledikleri ve olayları nasıl algıladıkları sorularına yanıt aranmaktadır (Dey, 1993). Nicel araştırmalardan farklı olarak tümevarımsal bir yaklaşım benimsenmekte olup söz konusu olgu anlaşılmaya ve yorumlanmaya çalışılmaktadır (Merriam ve Grenier, 2019). Bu anlamda nitel araştırma yöntemleri söz konusu olguyla ilgili görüşlerin ve deneyimlerin derinlemesine inceleme imkânı sağlamaktadır. Nitel araştırmalar çeşitlilik göstermektedir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan fenomenolojik (olgubilim) analiz tekniğinin kullanılması planlanmaktadır. Fenomenolojik analizde bireylerin araştırılan konu ile ilgili olay ya da olayları nasıl deneyimlediği, açıkladığı ve yorumladığını ortaya çıkarmak hedefler arasındadır (Greasley ve Ashworth, 2007). Bu yaklaşım araştırılan fenomene ilişkin deneyimlerin hem öznel taraflarının hem de diğer katılımcılarla benzer taraflarının anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Nitel veri analizinin sosyal inşaların betimlenmesi ve yorumlanması sürecinde kullanılmasının giderek önemini arttırmasına ek olarak, akademik alanlarda itibar görmeye başlamış ve bu alanda yapılan araştırmaların niceliğinde de kayda değer bir artışa yol açmıştır (Özdemir, 2010). Bu çalışmada da evcil hayvan sahibi olan ve farklı yaşam döngülerinde olan çiftler aile sistemleri bağlamında değerlendirilerek evcil hayvan alt sistemi anlaşılmaya çalışılmıştır.

2.2. Katılımcılar

Nitel araştırmalarda önemli basamaklardan birisi örneklem seçimidir. Bu tür çalışmalarda örneklem belirlenirken kullanılan yöntem “amaçlı örneklem” olarak adlandırılmaktadır (Özdemir, 2010). Amaçlı örnekleme yönteminde amaç, araştırmaya konu olan bireyler, olaylar ya da durumlarla ilgili ayrıntılı olarak bilgi edinmektir (Maxwell, 1996). Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Ölçüt örnekleme yöntemi örneklemin araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen özelliklere sahip özneler, nesnelere veya durumlardan meydana getirilmesini ifade etmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2012). Bu çalışmada şu ölçütleri sağlayan çiftlerle görüşme yapılmıştır: Evcil hayvanlarıyla en az 6 aydır bir arada yaşıyor olan, sahiplenilen evcil hayvanın kedi veya köpek olduğu, evcil hayvan ile aynı evi paylaşan ve farklı aile yaşam döngülerinde olan çiftler. Bu ölçütleri sağlayan çiftlere ulaşabilmek için Aydın ve Muğla ilindeki veteriner kliniklerinden yardım alınmıştır. Araştırmanın örneklemini 15 çiftin (30 yetişkin) oluşturması planlanmıştır. Görüşmelerden elde edilen verilerin doygunluğa ulaşması ve tekrar etmesi sebebiyle 12 çiftte görüşmeler sonlandırılmıştır. Pilot görüşme 1 çiftle, asıl görüşmeler 11 çiftle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya başlamadan önce gerekli etik kurul izinleri alınmıştır (EK-4). Görüşmelere başlamadan önce katılımcılar araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve bilgilendirilmiş gönüllü onam formu karşılıklı imzalanarak görüşmelere başlanmıştır. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 2.1’de sunulmuştur.

Tablo 2.1. Katılımcılara Ait Sosyodemografik Özellikler

Çift No	Yaş	Şehir	Yer Özelliği	Öğrenim Durumu	Birliktelik Süresi	Meslek	Çalışma Durumu	Gelir Düzeyi	Çocuk Sayısı	Çocuk Cinsiyeti ve Yaşı	Evcil Hayvan Sayısı	Evcil Hayvanın Türü	Evcil Hayvanla Birliktelik Süresi
Ç1/K	39	Muğla	İlçe	Ön lisans	9 yıl	Muhasebe	Çalışıyor	Orta	1	E/15 aylık	1	Köpek	2 yıl
Ç1/E	45	Muğla	İlçe	Lise	9 yıl	Yönetici	Çalışıyor	Orta	1	E/15 aylık	1	Köpek	2 yıl
Ç2/K	29	Aydın	İl	Lisans	5 yıl	Psikolog	Çalışıyor	Yüksek	-	-	1	Köpek	7 ay
Ç2/E	36	Aydın	İl	Lisans	5 yıl	Mühendis	Çalışıyor	Yüksek	-	-	1	Köpek	7 ay
Ç3/K	40	Muğla	Kasaba	Lisans	8 yıl	Öğretmen	Çalışmıyor	Orta	1	E/5	1	Köpek	8 yıl
Ç3/E	38	Muğla	Kasaba	Lisans	8 yıl	Öğretmen	Çalışıyor	Orta	1	E/5	1	Köpek	10 yıl
Ç4/K	43	Muğla	İlçe	Lise	14 yıl	Pazarcı	Çalışıyor	Orta	2	K/17 E/21	1	Kedi	10 ay
Ç4/E	62	Muğla	İlçe	Üniversite	14 yıl	Pazarcı	Çalışıyor	Orta	1	E/30	1	Kedi	10 ay
Ç5/K	63	Aydın	İl	Lise	43 yıl	Memur	Emekli	Orta	3	K/27 K/39 K/41	1	Kedi	2 yıl
Ç5/E	67	Aydın	İl	Lise	43 yıl	Memur	Emekli	Orta	3	K/27 K/39 K/41	1	Kedi	2 yıl
Ç6/K	57	Muğla	İlçe	İlkokul	35 yıl	Ev Hanımı	Çalışmıyor	Orta	3	K/31 E/34 K/39	2	Kedi	4 yıl
Ç6/E	67	Muğla	İlçe	Lise	35 yıl	Memur	Emekli	Orta	3	K/31 E/34 K/39	2	Kedi	4 yıl
Ç7/K	50	Muğla	İlçe	Lise	30 yıl	Ev Hanımı	Çalışmıyor	Orta	2	K/ 27 E/29	1	Köpek	2,5 yıl

Çift No	Yaş	Şehir	Yer Özelliği	Öğrenim Durumu	Birliktelik Süresi	Meslek	Çalışma Durumu	Gelir Düzeyi	Çocuk Sayısı	Çocuk Cinsiyeti ve Yaşı	Evcil Hayvan Sayısı	Evcil Hayvanın Türü	Evcil Hayvanla Birliktelik Süresi
Ç7/E	54	Muğla	İlçe	İlkokul	30 yıl	Serbest Meslek	Çalışıyor	Orta	2	K/ 27 E/29	1	Köpek	2,5 yıl
Ç8/K	43	Muğla	İlçe	Lise	14 yıl	Esnaf	Çalışıyor	Orta	1	K/ 11	2	Kedi	3 yıl
Ç8/E	41	Muğla	İlçe	Lise	14 yıl	Serbest Meslek	Çalışıyor	Orta	1	K/ 11	2	Kedi	3 yıl
Ç9/K	56	Muğla	Kasaba	Lise	36 yıl	Aşçı	Çalışıyor	Orta	2	E/31 E/35	1	Kedi	3 yıl
Ç9/E	61	Muğla	Kasaba	Lise	36 yıl	İşçi	Emekli	Orta	2	E/31 E/35	1	Kedi	3 yıl
Ç10/K	51	Muğla	İlçe	İlkokul	34 yıl	Temizlik Görevlisi	Çalışıyor	Orta	2	K/26 E/30	2	Kedi	3 yıl
Ç10/E	57	Muğla	İlçe	İlkokul	34 yıl	İnşaatçı	Çalışmıyor	Orta	2	K/26 E/30	2	Kedi	3 yıl
Ç11/K	45	Aydın	İl	Lisans	27 yıl	Pazarlamacı	Çalışıyor	Orta	2	E/20 E/27	1	Köpek	7 yıl
Ç11/E	50	Aydın	İl	İlkokul	27 yıl	Fotoğrafçı	Çalışıyor	Orta	2	E/20 E/27	1	Köpek	7 yıl
Ç12/K	31	Muğla	İlçe	Lisans	3 yıl	Muhasebeci	Çalışmıyor	Orta	1	K/11 aylık	1	Köpek	6 ay
Ç12/E	35	Muğla	İlçe	İlkokul	3 yıl	Serbest Meslek	Çalışıyor	Orta	1	K/11 aylık	1	Köpek	6 ay

Tablo 1’de görüldüğü üzere bu nitel araştırmanın örneklemini Aydın ve Muğla illerinde evcil hayvanıyla yaşayan 12 çift (24 yetişkin) oluşturmaktadır. Çiftlerden 9’u (18 yetişkin) Muğla’da, 3’ü (6 yetişkin) Aydın’da ikamet etmektedir. Kadın katılımcıların yaşları 29 ile 63 (ort. = 45,6), erkek katılımcıların yaşları ise 35 ile 67 (ort. = 51,1) arasında değişmektedir. 4 kadın lisans, 1 kadın önlisans, 5 kadın lise ve 2 kadın ilkokul mezunudur. 3 erkek lisans, 5 erkek lise, 4 erkek ilkokul mezunudur. Kadınların %58’i (7 kadın) çalışmakta, %33’ü (4 kadın) çalışmamakta ve %9’u (1 kadın) emekli durumdadır. Erkeklerin %75’i (9 erkek) çalışmakta, %8’i (1 erkek) çalışmamakta ve %17’si emekli (2 emekli) durumdadır. Çiftlerin birliktelik süresi 3 yıl ile 43 yıl (ort. = 21 yıl 6 ay) arasında değişmektedir. Katılımcıların yarısı (6 çift) kedi, diğer yarısı köpek (6 çift) sahibidir. Çiftlerin evcil hayvan ile birliktelik süresi 6 ay ile 8 yıl (ort. = 3 yıl) arasında değişmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalar, bireylerin söz konusu konuyla ilgili bireylerin düşünce ve deneyimlerinin ayrıntılı bir biçimde incelenmesine ve anlaşılmasına olanak tanıyan bir araştırma yöntemidir. Bireyler bir kavram ile ilgili derinlemesine çalışmak istediklerinde nitel araştırma yöntemlerini kullanmaktadırlar. Bu yöntemlerden biri olan görüşme tekniği katılımcılara bazı soruların sorulmasını içermektedir (Aypay, 2015). Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla, Demografik Bilgi Formu (EK-1) ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (EK-2) kullanılmıştır.

2.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmada yer alan katılımcıların sosyodemografik bilgilerini elde etmek amacıyla Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Bu form araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Formda yer alan sorularla katılımcıların yaşları, cinsiyetleri, yaşadıkları şehirler, yaşadıkları yerlerin özellikleri (il, ilçe, kasaba, köy), öğrenim durumları, çiftin birliktelik süreleri, meslekleri, çalışma durumları, gelir düzeyleri (düşük, orta, yüksek), çocuk sayıları, çocukların cinsiyetleri, çocukların yaşları, evcil hayvan sayıları, evcil hayvan türleri ve evcil hayvan yaşları hakkında bilgilere ulaşılmıştır.

2.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Yapılandırılmış görüşme tekniğine nazaran yarı yapılandırılmış görüşme daha esnekler. Tıpkı yapılandırılmış görüşmede olduğu gibi araştırmacı görüşme öncesi soracağı soruları hazırlar. Ancak görüşme esnasında bu sorulara katı bir şekilde bağlı kalmak yerine ek sorular sorabilir ve katılımcının cevaplarını ayrıntılandırmasını sağlayabilir. Katılımcının bir sorunun cevabını başka bir soruda verdiğini düşündüğu zaman, soruyu tekrar etmeyebilir (Türnüklü, 2000). Başka bir söylemle ifade etmek gerekirse, araştırmacı sorularını değiştirebilir, sorularına ekleme veya çıkarma yapabilir (Güler ve diğerleri, 2015)

Fenomenolojik analiz, araştırılmak istenen konuya dair soruların belirlenmesini, bu konuya uygun örneklem seçimini, veri toplama işlemini ve analiz sürecini içermektedir (Özdemir, 2010). Öncelikle evcil hayvan sahibi olan çiftlerin yaşam deneyimlerini anlayabilmek ve açıklayabilmek amacıyla kapsamlı bir araştırma yapılmış, daha sonra araştırmacı tarafından 16 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği araştırmacıya gerektiği yerlerde esneklik sağlayarak, konunun daha derinlemesine incelenmesine olanak tanımaktadır (Türnüklü, 2000). Dolayısıyla, oluşturulan sorulara ek olarak araştırmaya katkı sağlayacak potansiyel bilgilerin de gözden kaçırılması engellenmektedir. Aynı zamanda bilgilendirilmiş gönüllü onam formu ışığında görüşmelerin ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınması da olası veri kaybının önüne geçme konusunda yardımcı olmaktadır. Sorular oluşturulurken Aile Sistemleri Kuramı ve ilgili literatürden yararlanılmıştır. Sorular oluşturulduktan sonra uzman görüşü almak amacıyla Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Aile Danışmanlığı Disiplinlerarası Yüksek Lisans Programındaki iki öğretim üyesine gönderilmiş ve görüşleri alınmıştır. Formdaki bazı sorular revize edilerek görüşme formu son halini almıştır. Son olarak pilot görüşme gerçekleştirilerek gerekli düzeltmelerin akabinde asıl görüşmelere başlanmıştır. Gerçekleştirilen görüşme sonucunda, yarı yapılandırılmış görüşme formuna üç soru daha eklenmiştir. Bu sorular eklendikten sonra asıl görüşmeler için yarı yapılandırılmış görüşme formu toplam 19 sorudan oluşmaktadır. Bu sorular şunlardır:

1. Tipik bir gününüzü anlatır mısınız?
2. Ne kadar süredir evcil hayvan sahibisiniz?
3. Sizi evcil hayvan sahiplendirmeye yönlendiren hususlar nelerdir?
4. Bu kararı ailenizle/partnerinizle planlayarak mı aldınız?

5. Evcil hayvan sahibi olmanızla ilgili olarak çevrenizdeki olumlu tutumlar nelerdir?
6. Evcil hayvan sahibi olmanızla ilgili olarak çevrenizdeki olumsuz tutumlar nelerdir?
7. Evcil hayvan sahibi olmak sizin için ne anlam ifade ediyor?
8. Evcil hayvan sahibi olmak eşiniz/partneriniz için ne anlam ifade ediyor?
9. Evcil hayvan sahibi olmak aileniz için ne anlam ifade ediyor?
10. Evcil hayvan sahibi olmak hayatınızda neleri değiştirdi?
11. Evcil hayvan sahibi olmak ailenizle/partnerinizle ilişkinizi nasıl değiştirdi?
12. Evcil hayvan sahibi olma konusuyla ilgili ailenizle/partnerinizle ne tür anlaşmazlıklar yaşıyorsunuz?
13. Evcil hayvanınızın bakımını kimin sorumluluğundadır?
14. Evcil hayvanınızla ilişkiniz nasıldır?
15. Evcil hayvanınız nerede yaşıyor ve türü nedir?
16. Evcil hayvanınızı alışveriş, piknik veya tatil gibi aktivitelere dahil eder misiniz?
17. Evcil hayvan sahibi olmak ortak kararınız mıydı?
18. Evcil hayvanın bakımında iş bölümünden memnun musunuz? (çiş için çıkartma, besleme, gezdirme, oynama, temizlik)
19. Evcil hayvana koyulan kurallarla ilgili ortak kararlara varabildiniz mi? (ne kadar mama verilecek, nerede yatacak, evde hangi odalara girebilecek, hangi koltuklara çıkabilecek gibi).

2.4. İnanılrlık ve Aktarılabirlik

2.4.1. İnanılrlık

Bir araştırmada kullanılan metodoloji hakkında ayrıntılı bilgiler vermek, çalışmaya güvenirlilik kazandırmak için en etkili yöntemlerdendir (Mayring, 2011). Bu çalışmada güvenirliliği sağlamak için yapılan uygulamalar ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Tüm görüşmeler rahat, sessiz ve güvenli ortamda yürütülmüştür. Görüşmeler sırasında konuşmalar ses kaydına alınmış ve tüm görüşme deşifre edilmiştir. Deşifreleme sırasında konuşmalar gerçeğe en uygun şekilde yazıya aktarılmıştır.

2.4.2. Aktarılabirlik

Nitel çalışmalarda en az iki tane olmak şartıyla geçerlik stratejilerine başvurulması önerilmektedir (Mayring, 2011; Creswell, 2015). Bahsi geçen geçerlik stratejileri yol ve

tekniklerin belgelenmesi, uzun süreli katılım ve gözlem, olumsuz durum örnekleme, üçgenleme, akran incelemesi, araştırmacının önyargılarının açıklanması, üye kontrolü, zengin ve yoğun betimleme ve dış denetimlerdir. Bu araştırmada katılımcılarla çift olarak (ayrı ayrı) görüşülerek her iki tarafın tecrübeleri anlaşılmaya çalışılmıştır. Bulgular bölümünde farklı katılımcılara ait görüşlerden alıntılara yer verilerek alt temaların ve temaların rastgele değil, analize dayalı olarak oluşturulduğu kanıtlanmıştır. Veri analiz sürecinde akran incelemesinden yararlanılmıştır. Ayrıca olumsuz durum örnekleme de yapılarak yanlılıktan kaçınılmıştır. Böylelikle araştırmacının amacına uygun stratejiler izlenerek araştırmada geçerlik sağlanmıştır.

2.5. Araştırmacının Rolü

Araştırmacının konumu nicel ve nitel araştırmalarda farklılık göstermektedir. Nitel araştırmalarda, gözlem ve görüşme gibi yöntemlerin kullanılmasından ötürü araştırmacı aynı zamanda veri toplama aracı olarak görev almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu yüzden nicel araştırmalarda olduğu gibi araştırmacı çalışmadan tamamen soyutlanamaz. Mevcut tez çalışmasında araştırmacının rolü evcil hayvan sahibi olan çiftlerle görüşmeler gerçekleştirerek görüşmelerdeki söylemleri ortak temalar içerisinde raporlamaktır. Bu araştırmada araştırmacı olası bir yanlılığı önlemek adına güvenirlilik ve geçerlik stratejilerini dikkate alarak çalışmayı yürütmüş, gerekli yerlerde alan uzmanından süpervizyon almıştır.

2.6. İşlem Yolu

Bu araştırma Aydın ve Muğla ilinde evcil hayvanlarıyla yaşayan evli çiftlerle yürütülmüştür. Öncelikle araştırma tasarımı ile birlikte Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'na başvuru yapılmıştır. Gerekli etik kurul izni alındıktan sonra çalışmaya başlanmıştır. Öncelikle evcil hayvan sahibi olan çiftlerin yaşam deneyimlerini anlayabilmek ve açıklayabilmek amacıyla kapsamlı bir literatür araştırması yapılmış, daha sonra araştırmacı tarafından 16 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formu oluşturulduktan sonra alanda uzman iki öğretim üyesinden uzman görüşü alınmış, bu görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmış ve görüşme formu pilot görüşme için hazır hale getirilmiştir. Evcil hayvan sahibi olan bir çiftle pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşmede soruların açık, anlaşılır olduğu görülmüştür. Görüşme formuna üç soru daha eklenerek araştırmaya derinlik

kazandırılmış ve görüşme formunun son şekli oluşturulmuştur. Pilot görüşmeden sonra asıl görüşmeleri gerçekleştirmek amacıyla Aydın ve Muğla ilindeki veteriner kliniklerine başvurulmuş ve görüşme kriterlerini karşılayan çiftlere ulaşılmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan çiftlerle online ve yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelere başlamadan önce tüm katılımcılar bilgilendirilmiş gönüllü onam formunu (EK-3) imzalamış, ses kayıtları ve gizlilik hakkında bilgilendirilmiştir. Görüşmeden sonra elde edilen ses kayıtları araştırmacı tarafından gerçeğe en yakın biçimde yazıya aktarılmıştır. Bu şekilde 24 katılımcıya ait söylemler deşifre edilerek 70 sayfalık bir veri setine ulaşılmıştır. Analiz sürecinde içerik analizi tekniği kullanılarak kodlar, alt temalar ve temalar oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır. Bulgular raporlaştırılırken katılımcıların söylemlerine yer verilmiştir. Katılımcıların kimlik bilgilerini ifşa edecek kelimeler yerine eşim/kedimiz/köpeğimiz kelimeleri kullanılarak katılımcıların anonimliği korunmuştur. Son olarak tartışma ve öneriler yazılarak araştırma tamamlanmıştır.

2.7. Verilerin Çözümlemesi

Evcil hayvan sahibi çiftlerin yaşam deneyimleri görüşmelerle kayıt altına alındıktan sonra elde edilen verilerin dökümü alınmış ve içerik analizi yapmaya uygun hale getirilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek ilişkiler ve kavramlar elde edebilmektir. İçerik analizinin temel süreci, benzer verileri belirli kavram ve kategoriler (temalar) çerçevesinde toplamak ve bunları anlaşılır şekilde düzenlemek ve yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). İçerik analizinde veriler dört aşamada analiz edilmektedir: İlk aşamada veriler kodlanmaktadır, ikinci aşamada kodlar bir araya getirilerek alt temalar oluşturulmaktadır ve bu alt temalardan genel temalara ulaşılmaktadır. Üçüncü aşamada kodlar, alt temalar ve temalar sistemli hale getirilmektedir ve son aşamada bulgular yorumlanarak içerik analizi tamamlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada görüşmelerden elde edilen veriler incelenerek benzer yanıtlar, ortak ifadeler belirlenmiş ve kodlar oluşturulmuştur. Daha sonra oluşturulan kodlardan hareketle alt temalara ve temalara ulaşılmıştır. Analiz sonucunda evcil hayvan sahibi olan çiftlerin yaşam deneyimlerinin anlaşılmasına imkân sağlayacak kavramlar elde edilmiştir.

3. BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu nitel araştırmanın amacı, evcil hayvanlarıyla yaşayan çiftlerin yaşam deneyimlerini incelemektir. 12 çift ile yapılan görüşmelerde çiftlerin aile sistemi, aile yaşam döngüsü, evcil hayvanı sahiplenme konusundaki bireysel, ailesel ve dış faktörler, çevrelerindeki olumlu ve olumsuz tutumlar, evcil hayvana atfedilen bireysel anlam, partner için anlam ve ailesel anlam, bireysel yaşantılarındaki ve romantik ilişkilerindeki değişim, evcil hayvana ebeveynlik deneyimlerine ilişkin birlikte ebeveynlik süreçleri, anlaşmazlıkları, evcil hayvanın bireylerin yaşantılarındaki duygu düzenleme ve sosyal destek işlevi ve çiftlerin sosyalleşme konusunda evcil hayvanlarını aktivitelere ve yaşam alanlarına dahil etme veya dışlama durumları konularındaki deneyimleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Elde edilen materyal yorumlanarak kodlar, alt temalar ve temalar oluşturulmuştur. Veriler yorumlanırken tümevarımsal bir yaklaşım benimsenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen kodlar, alt temalar ve temalar Tablo 2.'de, bulgulara ilişkin söylemler her tema için ayrı bir tabloda sunulmuştur.

Tablo 3.1. Nitel Analiz Sonuçlarına İlişkin Kodlar, Alt Temalar ve Temalar

Kodlar	Alt Temalar	Temalar
Evin çocuğu Ortak payda İlişkinin güçlenmesi Neşeli zaman Düzenli hayat Azalan monotonluk	Aile Sistemi	Aile
Yeni bir rol Çocuğa hazırlık	Aile Yaşam Döngüsü	
Hayvan sevgisi Geçmiş yaşantılar Sorumluluk Etkileşim	Bireysel Faktörler	Sahiplenme Motivasyonu
Çocuğun evcil hayvanla büyümesi Eşlerden birinin isteği Evlenmek Çocuğa sorumluluk vermek	Ailesel Faktörler	
Sahiplenmenin spontane gelişmesi Evcil hayvanın özellikleri	Dış Faktörler	
Hayvan sevgisi Benzer özellikteki ailelerle özdeşim kurulması Olumlu tutumların az olması Sokaktan sahiplenme onayı Sosyalleştirici etki Çocuğa arkadaş Stresi azaltması	Olumlu Tutumlar	Çevresel Tutumlar
Hayvanın ev ortamında yaşaması Hijyen sorunları Olumsuz tutumun olmaması Sağlık sorunları yaratması Hayvanın tehlikeli görülmesi Hayvanın çevreye zarar vermesi	Olumsuz Tutumlar	

Kodlar	Alt Temalar	Temalar
Evlat Psikolojik iyi oluş Sorumluluk Sevgi Arkadaş, dost Zahmetli olması	Bireysel Anlam	Atfedilen Anlam
Sevgi Psikolojik iyi oluş Evlat Ambivalans	Partner için Anlam	
Sevgi paylaşımı Aile üyesi Ortak zaman Aile bağlılığı İletişimin güçlenmesi Çocuğa hazırlık Yeni bir deneyim	Aile için Anlam	
Artan sorumluluk Psikolojik iyi oluş Hayvana göre düzenlemeler Artan kısıtlamalar Diğer canlılara pozitif bakılması Seyahat planlarının değişmesi Hijyen takıntısının azalması Azalan monotonluk	Bireysel Etki	Değişim
Ortak sorumluluk Değişiklik olmaması Ortamın yatışması Artan iletişim İş birliği Ebeveynlik Sorumluluklar ile ilgili çatışma Ortak paydada buluşma zorluğu	İlişkiye Etki	
İş bölümü memnuniyeti Evcil hayvan sahibi olma kararını ortak alma Evcil hayvana koyulan kurallarda hemfikir olma Ortak sorumluluk	Birlikte Ebeveynlik	Ebeveynlik
Anlaşmazlığın olmaması Evcil hayvanın bakımı konusunda anlaşmazlık Temizlik konusunda anlaşmazlık	Anlaşmazlık	

Sorumluluklar konusunda
anlaşmazlık
Evcil hayvanla temas konusunda
anlaşmazlık

Stresin azalması Duygudurumun düzelmesi Ortamın yatışması	Duygu Düzenleme	İşlev
Temas İletişim Sevgi paylaşımı Sadık evlat Mutlu etmesi Arkadaş olması	Sosyal Destek	
Aktivitelere ve yaşam alanlarına dahil edilmesi	Dahil Etme	Sosyalleşme
Aktivitelere ve yaşam alanlarına dahil edilmesi	Dışlama	

Tablo 2.'de görüldüğü üzere, çiftlerin evcil hayvanla yaşama ilişkin deneyimleri kodlar, alt temalar ve temalar olmak üzere sınıflandırılmıştır. Birinci tema olan Aile temasını Aile Sistemi ve Aile Yaşam Döngüsü alt temaları, ikinci tema olan Sahiplenme Motivasyonu temasını Bireysel Faktörler, Ailesel Faktörler ve Dış Faktörler alt temaları, üçüncü tema olan Çevresel Tutumlar temasını Olumlu Tutumlar ve Olumsuz Tutumlar alt temaları, dördüncü tema olan Atfedilen Anlam temasını Bireysel Anlam, Partner için Anlam ve Aile için Anlam alt temaları, beşinci tema olan Değişim temasını Bireysel Etki ve İlişkiye Etki alt temaları, altıncı tema olan Ebeveynlik temasını Birlikte Ebeveynlik ve Anlaşmazlık alt temaları, yedinci tema olan İşlev temasını Duygu Düzenleme ve Sosyal Destek alt temaları, sekizinci tema olan Sosyalleşme temasını ise Dahil Etme ve Dışlama alt temaları oluşturmaktadır. Alt temaları oluşturan kodlar ve kodları oluşturan söylemler aşağıdaki tablolarda her tema farklı bir tabloda olmak üzere sunulmuştur.

Tablo 3.1.1 Aile Temasına İlişkin Bulgular

Aile			
Aile Sistemi	K-F	E-F	Söylemler
Evin çocuğu	11	5	Ç1/E: "...O bir köpek ya da o bir hayvan gözüyle görülüyor. Ailenin bir üyesi, bir birey yani çünkü evdeki koşullar da ona göre ayarlanıyor." Ç4/E: "Bir eğlence, bir zevk. Bizim evin çocuğu gibi aşağı yukarı. Aynı şekilde davranıyoruz."
Ortak payda	4	2	Ç8/K: "...Ya ortak bir nokta oluyor aile için evcil hayvan için açıkçası yani." Ç8/E: "Evcil hayvan sahibi olmak üçümüzü bazı noktalarda birleştiriyor."
İlişkinin güçlenmesi	2	2	Ç1/E: "Evcil hayvanımızın hem eşime hem bana pozitif yanları çok fazla. Aslında negatif yan yok. Dolayısıyla ister istemez aramızdaki bağı kuvvetlendiriyor. Aramızdaki ilişkiyi, iletişimi kuvvetlendiriyor. Hem ilişkiyi hem iletişimi kuvvetlendiriyor."
Neşeli zaman	2	-	Ç8/K: "Neşeli zaman geçirmenin adı bence. Onun oyun oynadığı zaman herkesin evdeki işte anne, baba ve çocuğun herkesin bir anda odak noktası o oluyor. Ya da işte ne bileyim onu böyle oynattığında onun hareketleri herkesin gülme sebebi oluyor."
Düzenli hayat	1	1	Ç2/K: "Daha düzenli, daha sistemli bir hayatımız oldu. Önceliklerimiz yer değiştirdi biraz."
Azalan monotonluk	1	1	Ç5/K: "Stresimiz azaldı, ondan sonra işlerimiz oldu monotonluktan çıktık. Onun da bir torunumuz, evladımız gibi işi var, maması var, suyu var, tuvaleti var, temizliği var, tırnak kesmesi var, aşısı var. Sanki toruna bakıyormuşuz gibi evlat bakıyormuşuz gibi."
Toplam	21	11	
Aile Yaşam Döngüsü	K-F	E-F	Söylemler
Yeni bir rol	4	-	Ç5/K: "Dedesi, nenesi olduk. Ne güzel kucacağımızda uyuyor." Ç3/K: "...Çocuk açısından çok mutluyum köpekle büyüyen bir çocuğum olduğu için. Hastalıklara karşı daha dayanıklı bir çocuk, canlı sevgisi çok fazla, merhametli bir çocuk zaten abim diyor o yüzden çok olumlu tarafları var."
Çocuğa hazırlık	1	1	Ç1/K: "Olumlu yönde etkiledi, güzel etkiledi. Dediğim gibi sanki çocuk bakar gibi başladık. Şusunu yaptın mı busunu yaptın mı, ben bunu yaptım, ben çişe çıkarttım işte sen mamasını verdin mi falan derken belki de bizi çocuğumuza hazırladı. ...Hayatımızı o yönde değiştirmeye başladı. Bizim için de iyi oldu hazırlık olmuş oldu bebeğimiz için."
Toplam	5	1	

Ç = Çift, K = Kadın, E = Erkek, K-F= Kadın Frekans, E-F= Erkek frekans.

Tablo 2.1.'de görüldüğü üzere, çiftlerin Aile Sistemi alt temasına ilişkin söylemleri 6 kod içerisinde sınıflandırılmıştır: “Evin çocuğu”, “Ortak payda”, “İlişkinin güçlenmesi”, “Neşeli zaman”, “Düzenli hayat” ve “Azalan Monotonluk”. Kadın katılımcıların Aile Sistemi alt temasına ilişkin söylemleri incelendiğinde en fazla “Evin çocuğu” ile ilgili görüş (k-f= 11) belirttikleri, en az “Düzenli hayat” ve “Azalan monotonluk” ile ilgili görüş (k-f= 1) dile getirdikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların söylemleri incelendiğinde en fazla “Evin çocuğu” ile ilgili görüş (e-f= 5) belirttikleri, en az “Düzenli hayat” ve “Azalan monotonluk” ile ilgili görüş (e-f= 1) belirttikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların “Neşeli zaman” ile ilgili herhangi bir görüş (e-f= 0) belirtmedikleri görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte değerlendirildiğinde benzerliklere rastlanmıştır. İki grubun da daha fazla dile getirdiği söylemin “Evin çocuğu” (k-f= 11, e-f= 5) ve “Ortak payda” (k-f= 4, e-f= 2) olduğu görülmüştür. Katılımcılar evcil hayvanın aile sistemlerine dahil olduğunu, ailenin bir üyesi olarak gördüklerini ve onları çocuk olarak nitelendirdiklerini, evcil hayvanın aile üyelerini birleştiren ortak bir payda olduğunu belirtmişlerdir.

Çiftlerin Aile Yaşam Döngüsü alt temasına ilişkin söylemleri iki kod içerisinde sınıflandırılmıştır: “Yeni bir rol” ve “Çocuğa hazırlık”. Kadın katılımcıların Aile Yaşam Döngüsü alt temasına ilişkin söylemleri incelendiğinde en fazla “Yeni bir rol” ile ilgili görüş (k-f= 4) belirttikleri, en az “Çocuğa hazırlık” ile ilgili görüş (k-f= 1) belirttikleri görülmüştür. Erkek katılımcılar incelendiğinde “Çocuğa hazırlık” ile ilgili bir görüş (e-f= 1) belirtirken “Yeni bir rol” ile ilgili görüş (e-f= 0) belirtmedikleri görülmüştür.

Tablo 3.1.2. Sahiplenme Motivasyonu Temasına İlişkin Bulgular

Sahiplenme Motivasyonu			
Bireysel Faktörler	K-F	E-F	Söylemler
Hayvan sevgisi	6	6	Ç6/K: “Seviyorum. Çok seviyorum. Dışarıda bile görsem seviyorum.” Ç7/E: “Küçüklükten beri sevgim var hayvanlara karşı ama özellikle köpeklere karşı var.” Ç12/K: “Zaten ben kendim de hayvanları çok seviyorum. Ben de eşim de hayvanları çok seviyoruz. Hani hayvanları, doğayı ki kızımızın adı da Doğa yani adımı da ben koydum. Ben eskiden beri hayvanları çok seviyorum.”
Geçmiş yaşantılar	2	5	Ç2/K: “Aslında bizim şu anda hali hazırda yedi aydır bir evcil hayvanımız var ama hani öncesinde de yine bir köpeğimiz olmuştu, kayboldu. Sonrasında şu anki mevcut evcil hayvanımızı edindik.”

Sorumluluk	1	2	<p>Ç10/E: “Biz zaten hayvanların içinden geldiğimiz için köy yerine taşmalıyım da hayvancılık yapalım diye yer bakıyoruz. Bulabilirsek daha büyük bir şey yapacağız. Köpektir, koyundur attır böyle bir şey yapmak istiyoruz.”</p> <p>Ç2/K: “Dediğim gibi sorumluluk hissi çok başka. Bir kere bir çocuk gibi. Ona bakıyor olmak beni mutlu ediyor.”</p> <p>Ç4/E: “Sevıyoruz bir hayvan bakmayı, bir hayvanın sorumluluğunu almayı seviyoruz.”</p>
Etkileşim	-	1	<p>Ç1/K: “...Ama Çakır’ı özellikle sahiplenme sebebim; herhangi bir hayvan değil de onu gördüğümüzde onun gözlerindeki o nasıl anlatayim o duygu başkaydı yani. Hayvan sahiplenmeye belki hazır hissetmiyor olabilirdim. Ama onu gördüğümde hazır olduğumu yüzde yüz anladım.”</p>
Toplam	9	14	

Ailesel Faktörler	K-F	E-F	Söylemler
Çocuğun evcil hayvanla büyümesi	3	1	<p>Ç3/E: “Çocuğumuz doğduğunda bir hayvanla beraber büyümesini istediğim için böyle bir tercih yaptık.”</p> <p>Ç7/K: “Hayvan sevgisi. İlk eşim düşündü bunu. Çocuklar bir hayvan sevsinler, sevgiyi görsünler diye ikinci köpeğimizi getirmişti. Onu çocuklarım o kadar sevdiler, o kadar ilgilendiler ki gerçekten bizim ailemizin bir parçası olarak onu sevdi biz.”</p>
Çocuğa sorumluluk vermek	1	-	<p>Ç8/K: “Kızımın sürekli evcil hayvan besleme isteğinden kaynaklanmaktadır. Normalde evde hayvan beslemeyi pek sevmem ama kızım çok istediği için ve onun birtakım sorumlulukları üzerine alması için kediyi sahiplendim.”</p>
Eşlerden birinin isteği	-	2	<p>Ç8/E: “Şahsen sahiplenmedim de eşimden dolayı kabul ettim.”</p>
Evlenmek	1	-	<p>Ç3/K: “Evlenmiş olmak (gülüyor). Zorunlu oldu benimki biraz.”</p>
Toplam	5	3	

Dış Faktörler	K-F	E-F	Söylemler
Sahiplenmenin spontane gelişmesi	2	1	<p>Ç10/K: “Kedileri oğlum getirdi. Oğlum getirdikten sonra evin içerisi değişti. Torun gibi evlat gibi oldu bize. Ev ortamını onların istediği gibi ayarladık.”</p>
Evcil hayvanın özellikleri	2	-	<p>Ç1/K: “Yani şöyle, hayvan ayırımı yapmak istemiyorum, bütün hayvanları çok seviyorum ama özellikle köpek sahiplendirmeye yönlendiren onların sadık oluşu, duygulu oluşu, bağlılığı, sadakati, onlar benim için çok çok çok önemli.”</p> <p>Ç12/K: “Ben en çok bu yüzden bir köpek özellikle köpek, kedilerden daha çok köpek sahiplenmek istedim. Bir de benim çocukluk hayalimdir. Özellikle Golden. Golden cinsi köpekle beraber büyüsün çocuğum diye. Ben Golden’ları çok severim ve hep çok sevdim yani.”</p>

Toplam	4	1
---------------	---	---

Ç = Çift, K = Kadın, E = Erkek, K-F= Kadın Frekans, E-F= Erkek frekans.

Tablo 2.2’ de görüldüğü üzere, çiftlerin Sahiplenme Motivasyonunda Bireysel Faktörler alt temasına ilişkin söylemleri 4 kod olarak sınıflandırılmıştır: “Hayvan sevgisi”, “Geçmiş yaşantılar”, “Sorumluluk” ve “Etkileşim”. Kadın katılımcıların Bireysel Faktörler alt temasına ilişkin söylemleri incelendiğinde katılımcıların yarısının “Hayvan sevgisi” ile ilgili görüş (k-f= 6) belirttikleri, en az “Sorumluluk” ile ilgili görüş (k-f= 1) belirttikleri, “Etkileşim” koduna ait herhangi bir görüş (k-f= 0) dile getirmedikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların Bireysel Faktörler alt temasına ilişkin söylemleri incelendiğinde katılımcıların hemen hemen yarısının “Hayvan sevgisi” ve “Geçmiş yaşantılar” ile ilgili görüş (e-f= 6, e-f= 5) belirttikleri, en az “Etkileşim” ile ilgili görüş (e-f= 1) belirttikleri görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte değerlendirildiğinde her iki grubun da en fazla “Hayvan sevgisi” ile ilgili görüş (k-f= 6, e-f= 6) belirttikleri, en az dile getirdikleri söylemin (k-f= 0, e-f= 1) ise “Etkileşim” olduğu görülmektedir.

Çiftlerin Sahiplenme Motivasyonunda Ailesel Faktörler alt temasına ilişkin söylemleri 4 kod olarak sınıflandırılmıştır: “Çocuğun evcil hayvanla büyümesi”, “Çocuğa sorumluluk vermek”, “Eşlerden birinin isteği” ve “Evlenmek”. Kadın katılımcıların Ailesel Faktörler alt temasına ilişkin söylemleri incelendiğinde en fazla sayıda “Çocuğun evcil hayvanla büyümesi” ile ilgili görüş (k-f= 3) belirttiği, “Eşlerden birinin isteği” ile ilgili herhangi bir söylem (k-f= 0) dile getirmediği görülmüştür. Erkek katılımcıların Ailesel Faktörler alt temasına ilişkin söylemleri incelendiğinde en fazla sayıda “Eşlerden birinin isteği” ile ilgili görüş (e-f= 2) dile getirdiği, “Çocuğa sorumluluk vermek” ve “Evlenmek” ile ilgili herhangi bir görüş (e-f= 0) belirtmediği görülmüştür.

Çiftlerin Sahiplenme Motivasyonunda Dış Faktörler alt temasına ilişkin söylemleri 2 kod olarak sınıflandırılmıştır: “Sahiplenmenin spontane gelişmesi”, “Evcil hayvanın özellikleri”. Kadın katılımcıların Dış Faktörler alt temasına ilişkin söylemleri incelendiğinde “Sahiplenmenin spontane gelişmesi” ve “Evcil hayvanın özellikleri” ile ilgili eşit sayıda görüş (k-f= 2) belirttikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların Dış Faktörler alt temasına ilişkin söylemleri incelendiğinde bir erkeğin “Sahiplenmenin spontane gelişmesi” ile ilgili söylem (e-f= 1) dile getirdiği, “Evcil hayvanın özellikleri” ile ilgili herhangi bir söylem (e-f= 0) dile getirmedikleri görülmüştür.

Tablo 3.1.3. Çevresel Tutumlar Temasına İlişkin Bulgular

Çevresel Tutumlar			
Olumlu Tutumlar	K-F	E-F	Söylemler
Hayvan sevgisi	9	4	Ç6/K: “Çevremde, bu mahallede hayvan seven çok. Kısırlaştırıyorlar, seviyorlar, mama veriyorlar.”
Benzer özellikteki ailelerle özdeşim kurulması	3	2	Ç6/E: “Olumlu olarak zaten bizim buraya çok kedi seven aileler geliyor bizim hanım gibi. Onlar da hep olumlular.” Ç12/E: “Bizim mahallemiz o kadar şey ki... herkes hayvan seviyor. Herkesin de hayvanı var. O yüzden iyi oluyor, insanlar hoşgörülü davranıyor. Parka götürdüğünde bir bağ kurabiliyorsun insanlarla.”
Olumlu tutumların az olması	2	2	Ç3/E: “Yani ben... Köpeğim ile beraber Türkiye’nin çeşitli yerlerinde yaşadım. İç Anadolu’dan batıya doğru geldiğimiz 3-4 hatta 5 il ve ilçede yaşadık. Açıkçası çok da insanlardan olumlu bir tepki almadım. İnsanlığın evcil hayvana bakışı genel olarak beni tatmin edici noktaya gelmedi. Üstüne sadece bu hayvan ile ilgili olumsuz dönütler aldım.”
Sokaktan sahiplenme onayı	2	1	Ç4/E: “Özellikle sokaktan bir hayvan edinmemizi olumlu karşılayan çok kişi oldu ama buna muhalefet olanlar da oldu tabi biliyorsunuz. Evde hayvan beslenmez, o eve girilmez edilmez falan diyenler de oldu. Ama biz olumlu tarafları daha çok kabul ettik.” Ç8/K: “...Kedi özellikle sokaktan sahiplenmemiz konusunda. Tabi hayvan sever insanlar bu olayı seviyorlar. Evde bakılması ya da sokaktan sahiplenilmesi...”
Sosyalleştirici etki	2	1	Ç11/K: “Evimizde baktığımız için bütün ailemiz tanıyor zaten 7 yıldır. Bizden ziyade köpeğimizi ziyaret etmek için geliyorlar artık. Çocuklar çok seviyor o yönden çok mutluyum. Olumsuz bir şey yok yani. Evinde beslemeye çekinen insanlar gelip benim evimde seviyor öyle söyleyeyim.”
Çocuğa arkadaş	2	1	Ç1/K: “Çevremde olumlu tutumlar şöyle, özellikle Umut’a arkadaş olabileceğini herkes söylüyor. Umut’un bir hayvanla, köpekle birlikte yetiştiğinde daha insancıl, hayvanlara da daha düşkün olacağı yönünde herkesin olumlu bir bakış açısı var.”
Stresi azaltması	-	1	Ç8/E: “Kendi adıma sorarsanız, hayvanlara bakış açınız değişiyor. Sonra insanlara bakış açınız değişiyor. Kedinin evin etrafındaki börtü böceği uzaklaştırdığına dair şeyler duydum. Kedinin ev ortamında insanın stresini aldığı yönünde yorumlar var.”
Toplam	20	12	
Olumsuz Tutumlar	K-F	E-F	Söylemler
Hayvanın ev ortamında yaşaması	7	7	Ç6/K: “Bu mahallede çok yok. Benim bazı tanıdıklarım, “akrabalarım kedi tüyü dökülür”,

Hijyen sorunları	4	4	<p>“kedi beslenir mi evde” öyle şeyler söyleyenler oluyor.”</p> <p>Ç11/E: “Evde hayvan beslenir mi, hayvana evde bakılır mı şeklinde.”</p> <p>Ç9/E: “Tüyleri dökülür, kedi pis bir hayvandır gibi diyenler de oluyor.”</p> <p>Ç3/E: “Olumsuz dönütler genelde... İşte bir hayvan ile yaşanan evin hijyenik açıdan çok temiz olamayacağı noktasında bir tamamen bilim dışı cahilliğimizden kaynaklanan düşünce ve görüşler.”</p>
Olumsuz tutumun olmaması	3	2	<p>Ç7/K: “Genelde arkadaş ortamımda evcil hayvanı olanlar vardır. Onlar da çok severler. Köpeğimi çok seviyor zaten herkes. Böyle çılgın bir hali vardır, enerjik halini severler. Ailelerim, ablalarım hepsi çok seviyor. Hiç olumsuz tepki almadım köpeğimle ilgili.”</p> <p>Ç9/K: “Olumsuz hiçbir tutum olmadı. Buradaki yaşam standartlarına bakarsanız herkesin kedisi olduğundan dolayı herkes normal karşılıyor.”</p>
Sağlık sorunları yaratması	1	2	<p>Ç3/E: “Onun dışında çocuğunuz onun tüyünü yutarsa ne olacak bir şey olmayacak biz zaten bunun ön çalışmalarını, ilacını, takviyelerini yapıyoruz. Köpek tüyünden bir sıkıntı olmuyor bunu anlatmaya çalışıyoruz insanlara.”</p>
Hayvanın tehlikeli görülmesi	-	2	<p>Ç2/E: “Bir de beş tane tavuk var bahçemizde. Köpeğimiz onlara zarar vermeye çalışıyor sürekli. Bununla ilgili de bazen negatif şeyler duyuyoruz.”</p>
Hayvanın çevreye zarar vermesi	-	2	<p>Ç1/E: “Olumsuz tutum olmadı. Şeye kadar olmadı daha doğrusu olmadı derken. Çakır yavruluk düzeyini geçirirken, işte böyle ergen bir köpek olmaya başladığında dişler kaşınmaya başladığında, sağı solu kemirmeye başlayınca dişlerle ilgili sıkıntısı olunca biraz oldu sıkıntı.”</p> <p>Ç7/E: “Hayvanın kıllarının olması, gezdirdiğim zaman doğayı kirlettiklerini düşünmeleri... Buna benzer şeyler işte.”</p>
Toplam	15	19	

Ç = Çift, K = Kadın, E = Erkek, K-F= Kadın Frekans, E-F= Erkek frekans.

Tablo 2.3.’te görüldüğü üzere, çiftlerin Olumlu Tutumlar alt temasına ilişkin söylemleri 7 kod olarak sınıflandırılmıştır: “Hayvan sevgisi”, “Benzer özellikteki ailelerle özdeşim kurulması”, “Olumlu tutumların az olması”, “Sokaktan sahiplenme onayı”, “Sosyalleştirici etki”, “Çocuğa arkadaş”, “Stresi azaltması”. Kadın katılımcıların Olumlu Tutumlar alt temasına ilişkin söylemleri incelendiğinde en fazla “Hayvan sevgisi” ile ilgili görüş (k-f= 9) belirttikleri, “Stresi azaltması” ile ilgili herhangi bir görüş (k-f= 0) dile getirmediği görülmüştür. Erkek katılımcıların Olumlu Tutumlar alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde en fazla “Hayvan sevgisi” ile ilgili görüş (e-f= 4) belirttikleri, “Sokaktan sahiplenme onayı”, “Sosyalleştirici etki”, “Çocuğa arkadaş” ve “Stresi

azaltması” ile ilgili bir görüş (e-f= 1) belirttikleri görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte incelendiğinde ortak olarak en fazla “Hayvan sevgisi” (k-f= 9, e-f= 4) ile ilgili görüş belirttikleri, en az “stresi azaltması” (k-f= 0, e-f= 1) ile ilgili görüş belirttikleri görülmüştür.

Çiftlerin Olumsuz Tutumlar alt temasına ilişkin söylemleri 6 kod olarak sınıflandırılmıştır: “Hayvanın ev ortamında yaşaması”, “Hijyen sorunları”, “Olumsuz tutumun olmaması”, “Sağlık sorunları yaratması”, “Hayvanın tehlikeli görülmesi”, “Hayvanın çevreye zarar vermesi”. Kadın katılımcıların Olumsuz Tutumlar alt temasına ilişkin söylemleri incelendiğinde en fazla “Hayvanın ev ortamında yaşaması” ile ilgili görüş (k-f= 7) belirttikleri, “Hayvanın tehlikeli görülmesi” ve “Hayvanın çevreye zarar vermesi” ile ilgili herhangi bir görüş (k-f= 0) belirtmediği görülmüştür. Erkek katılımcıların Olumsuz Tutumlar alt temasına ilişkin söylemleri incelendiğinde en fazla “Hayvanın ev ortamında yaşaması” ile ilgili görüş (e-f= 7) belirttikleri, “Olumsuz tutumun olmaması”, “Sağlık sorunları yaratması”, “Hayvanın tehlikeli görülmesi”, “Hayvanın çevreye zarar vermesi” ile ilgili olarak daha az ancak eşit miktarda (e-f= 2) görüş belirttikleri görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte incelendiğinde ortak olarak en fazla “Hayvanın ev ortamında yaşaması” ile ilgili görüş (k-f= 7, e-f= 7) belirttikleri, en az “Hayvanın tehlikeli görülmesi” ve “Hayvanın çevreye zarar vermesi” (k-f= 0, e-f= 2) ile ilgili görüş belirttikleri görülmüştür.

Tablo 3.1.4. Atfedilen Anlam Temasına İlişkin Bulgular

Atfedilen Anlam			
Bireysel Anlam	K-F	E-F	Söylemler
Evlat	8	3	<p>Ç4/K: “Valla biz onları çok seviyoruz. Sahiplendiğimiz hayvanların hepsini çocuğumuz gibi görüyoruz. Baya seviyoruz yani koynumuzda büyütüyoruz. Kendimi iyi hissettiriyor.”</p> <p>Ç7/K: “Şimdi ne diyeyim bir evlat gibi, aile bireyi gibi düşünüyorum ben onu. Tek düşüncem keşke daha uzun yaşasalar, daha uzun birlikte olabilsek. Onları kaybetmek çok üzüyor beni, ama çok seviyorum.”</p> <p>Ç10/E: “Çocuk gibi. Biz çay içeriz bir bakarız yanımıza gelir. Yeri geldi mi yoldaş gibi. Yaşlı adamlar diyor ya bir soluk olsa yeter diye. O da aynı insan gibi.”</p>
Psikolojik iyi oluş	6	3	<p>Ç6/K: “Çok seviyorum, bilmiyorum. Ben çok önce rahatsızlandım. Kediyle psikolojim değişti. Daha da iyi oldum.”</p> <p>Ç10/K: “İnsanın stresini alıyor, bunlar olduğu zaman daha mutlu oluyorsun.”</p>
Sorumluluk	4	5	<p>Ç2/E: “Büyük bir sorumluluk. Dilini bilmediğin bir canlı olduğu için de zorlayıcı.”</p>

Sevgi	3	4	<p>Ç4/E: “Bir hayvanın yaşamını devam ettirip onun sorumluluğunu almak iyi geliyor insana. Onunla beraber zaman geçirmek hoşumuza gidiyor.”</p> <p>Ç1/E: “Şöyle bir ifade... sevgi var ama sevginin tarifi yok. Bu çok garip bir şey. Onun tarifi yok. Yani aşırı bir sevgi var. O hayvanla göz göze gelmek, o hayvanın evde olduğunu bilmek, yani tarif edilebilecek bir şey değil, başka bir şey. O, nasıl söyleyeyim ben mesela, evdeki bir bireyi benim için o. Sevgi bölünmüyor yani. Çocukla da ya da eşinle de evdeki sevgi ortamında bizden bir ayrı gayrısı yok. O sevgi yumağının içinde o da yani.”</p> <p>Ç3/E: “O yüzden de dediğim gibi her zaman sevdim onları. Bu yüzden sahipten ziyade arkadaş, dost ya da o bir can ben de onun yanına bir can olabiliyorsam ne mutlu diyorum. İşin açıkçası böyle.”</p> <p>Ç3/K: “Yaşam planımız, seyahatlerimiz tatillerimiz her şey köpeğe göre ayarlanıyor. Bu anlamda zahmetli ama evin bir bireyi ve oğlumla ilişkisi çok iyi biz onu çok seviyoruz. Onsuz bir günü hakikaten düşünmüyoruz.”</p>
Arkadaş, dost	-	3	
Zahmetli olması	1	1	
Toplam	22	19	
Partner için Anlam	K-F	E-F	Söylemler
Sevgi	8	5	<p>Ç4/K: “Aynı şeyleri söyleyebilirim çünkü o da çok sever. Onun daha önce başka hayvanları da olmuş. Hep bir hayvan vardı bir şekilde hayatlarımızda yani.”</p> <p>Ç11/K: “Karşılıksız sevgi.”</p>
Psikolojik iyi oluş	2	5	<p>Ç6/E: “Onun psikolojisine çok faydalı, çünkü o bir ara rahatsızlık geçirdi. Kedi sayesinde düzeldi rahatsızlığı. O da evlatlar yüzünden oldu yine rahatsızlığı.”</p>
Evlat	4	1	<p>Ç1/K: “O çok çok düşünün. Bildiğiniz evladı.”</p>
Ambivalans	-	1	<p>Ç11/E: “Onun için iyi ve kötü tarafları var. Kötü tarafı belli zamanlarda tüy dökme zamanı oluyor. O zamanlarda biraz evde gerginlik oluyor. İçeriye almayın tüy döküyor şeklinde. Onun dışında pozitif.”</p>
Toplam	14	12	
Aile için Anlam	K-F	E-F	Söylemler
Sevgi paylaşımı	5	4	<p>Ç4/K: “İkimiz de seviyoruz hayvanları. Onlarla olmak güzel bir şey. Yani eğleniyoruz, seviyoruz onları. Sevgi, şefkat göstermek, onun sana sevgi ve şefkat göstermesi tatmin edici güzel bir duygu.”</p>
Aile üyesi	4	5	<p>Ç3/E: “Biraz önce de dediğim gibi bizim için aile sadece insanlardan oluşan bir kavram değil. Bu ailenin içerisinde bizim köpeğimiz de var. İfadesini kelimelerle anlatma çok zor. Çocuğum için ne düşünüyorsam köpeğim için de aynı şeyi düşünüyorum. Ailemin herhangi bir ferdi için ne düşünüyorsam köpeğim için de aynı şeyi düşünüyorum. İyi ki var. İyi ki bir şekilde ailemize katılmış.”</p>

Ortak zaman	3	2	<p>Ç5/E: “Bir aile. Ben öyle görüyorum. Dördüncüyü ben oğlan buldum diyorum. Üç tane kız var Allah bağışlarsa, dördüncü de bir evlat gibi bir yaren. O bize çok bağlı. Biz de ona bağlandık.”</p> <p>Ç12/E: “Ortak bir zaman geçirme potansiyelimiz oluyor. Şimdi hayvan olmadığına telefona ve televizyona kitleniyoruz ister istemez. Çocuk orada duruyor ama hayvan olduğunda dışarıya çıkıyoruz, hep beraber onunla ilgilenince ortak zaman geçirmiş oluyoruz.”</p>
Aile bağlılığı	3	1	<p>Ç1/K: “Yani, ne bileyim hani bir evladımız olması belki bizi çok daha bağlayacaktı ama Çakır ile de ufak da olsa onu yaşamaya başladık. İyi oldu, bir şeyler paylaşmaya başladık.”</p>
İletişimin güçlenmesi	2	1	<p>Ç1/E: “Aslında negatif yanı yok. Dolayısıyla ister istemez aramızdaki bağı kuvvetlendiriyor. Aramızdaki ilişkiyi, iletişimi kuvvetlendiriyor. Hem ilişkiyi hem iletişimi kuvvetlendiriyor.”</p>
Çocuğa hazırlık	1	1	<p>Ç1/E: “...Evde bir birey var onu da düşünmeye başlıyorsun. Onu düşünmeye başladığın anda zaten sorumluluk sahibi oluyorsun. Yani aslında oğlumuz gelmeden önce onun hazırlığını yapmışız biz farkında olmadan. Duygusal olarak da manevi olarak da davranış olarak da evde bir bireyin olması anlamında da bir hazırlıkımız aslında.”</p>
Yeni bir deneyim	1	-	<p>Ç2/K: “Bize ortak bir immm, yeni bir şey öğrenmeyi, aslında ikimizin yeni bir şey öğrenmesini sağlıyor bu. Köpek bakımıyla ilgili, eğitimi ile ilgili ortak bir şeyler konuşmamızı sağlıyor. Yeni öğrendiklerimizi birbirimizle paylaşmamızı sağlıyor ve birlikte bir şeyler deniyoruz, eğitimle ilgili özellikle. Bu eğlenceli kısmı işin. Bu yüzden bence ailemiz içinde evcil hayvan sahibi olmak çok daha bizi birbirimize yakınlaştıran, yeni şeyler öğrenmemizi sağlayan bir anlam ifade ediyordiyebilirim.”</p>
Toplam	19	14	

Ç = Çift, K = Kadın, E = Erkek, K-F: Kadın Frekans, E-F: Erkek frekans.

Tablo 2.4’te görüldüğü üzere, çiftlerin Bireysel Anlam alt temasına ilişkin görüşleri 6 kod olarak sınıflandırılmıştır: “Evlat”, “Psikolojik iyi oluş”, “Sorumluluk”, “Sevgi”, “Arkadaş, dost” ve “Zahmetli olması”. Kadın katılımcıların Bireysel Anlam alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde en fazla “Evlat” ile ilgili görüş (k-f= 8) belirttikleri, en az “Zahmetli olması” ile ilgili görüş (k-f= 1) belirttikleri, “Arkadaş, dost” ile ilgili herhangi bir görüş (k-f= 0) belirtmedikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların Bireysel Anlam alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde en fazla “Sorumluluk” ile ilgili görüş (e-f= 5) belirttikleri, en az “Zahmetli olması” ile ilgili görüş (e-f= 1) belirttikleri görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte incelendiğinde en fazla görüş bildirdikleri konuda farklılık sergiledikleri ancak benzer olarak en az “Zahmetli olması” ile ilgili görüş (k-f= 1, e-f= 1) belirttikleri görülmüştür.

Çiftlerin Partner için Anlam alt temasına ilişkin görüşleri 4 kod olarak sınıflandırılmıştır: “Sevgi”, “Psikolojik iyi oluş”, “Evlat” ve “Ambivalans”. Kadın katılımcıların Partner için Anlam alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde en fazla “Sevgi” ile ilgili görüş (k-f= 8) belirttikleri, “Ambivalans” ile ilgili herhangi bir görüş (k-f= 0) belirtmedikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların Partner için Anlam alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde en fazla “Sevgi” ve “Psikolojik iyi oluş” ile ilgili görüş (e-f= 5) belirttikleri, en az “Evlat” ve “Ambivalans” ile ilgili görüş (e-f= 1) dile getirdikleri görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte değerlendirildiğinde her iki grubun da en fazla “Sevgi” ile ilgili görüş (k-f= 8, e-f= 5) belirttikleri, en az “Ambivalans” ile ilgili görüş ((k-f= 0, e-f= 1) belirttikleri görülmüştür.

Çiftlerin Aile için Anlam alt temasına ilişkin görüşleri 7 kod olarak sınıflandırılmıştır: “Sevgi paylaşımı”, “Aile üyesi”, “Ortak zaman”, “Aile bağlılığı”, “İletişimin güçlenmesi”, “Çocuğa hazırlık” ve “Yeni bir deneyim”. Kadın katılımcıların Aile için Anlam alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde en fazla “Sevgi paylaşımı” ile ilgili görüş (k-f= 5) belirttikleri, en az “Çocuğa hazırlık” ve “Yeni bir deneyim” ile ilgili görüş (k-f= 1) dile getirdikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların Aile için anlam alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde en fazla “Aile üyesi” ile ilgili görüş (e-f= 5) belirttikleri, en az “Çocuğa hazırlık ile ilgili görüş (e-f= 1) belirttikleri, “Yeni bir deneyim ile ilgili herhangi bir görüş (e-f= 0) dile getirmediikleri görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte değerlendirildiğinde en fazla görüş belirttikleri kodların farklı olduğu, benzer olarak en az “Çocuğa hazırlık” ile ilgili görüş (k-f= 1, e-f= 1) belirttikleri görülmüştür.

Tablo 3.1.5. Değişim Temasına İlişkin Bulgular

Değişim			
Bireysel Etki	K-F	E-F	Söylemler
Artan sorumluluk	4	4	Ç4/K: “E tabi çocuk gibi düşünüyorsun onu. İş giderken eve gelirken onu alayım, bunu alayım, karnı acıktı, geç kaldım, dışarıda kaldı... Evde miydi? Uyudu mu? Uyumadı mı? Gibi.” Ç10/K: “Mesela onlara göre program yapıyorum. Diyelim ki bir misafirlige, yatılı yere gidiyordum artık gidemiyorum. Sorumluluklarım arttı. Onlar da bir evlat gibi.”
Psikolojik iyi oluş	3	3	Ç5/E: “Benim bir kere stresimi aldı. Ben aniden kızıp parlayan bir adamım ama kin gütmem. Anlık öfkelenirim, öfkem gelir geçer. Pek öfkelenmemeye başladım onu fark ettim.”

Hayvana göre düzenlemeler	3	1	<p>Ç6/E: “Çok seviyorum, bilmiyorum. Ben çok önce rahatsızlandım. Kediyle psikolojim değişti. Daha da iyi oldum.”</p> <p>Ç9/K: “Pozitif bakmama sebep oldu. Negatif enerjiyi benden gerçekten aldı. Ben son bir senedir çok pozitif hissediyorum kendimi. Stresli değilim ama bu kedimiz evimize geldikten sonra olan bir şey. Kendimi böyle cıvıl cıvıl hissediyorum ve öyleyim.”</p> <p>Ç7/K: “Çok güzel olumlu yönleri var. Ben sadece gezmeye giderken onsuz gitmek istemiyorum. Her yere de onunla gidemiyorum, ama gitmiyorum sonuç itibarıyla.”</p> <p>Ç8/K: “Evcil hayvan hayatımda neleri değiştirdi işte mutfağı derli toplu tutmam gerektiğini öğretti. Hemen hemen evin içerisinde her gün süpürge yapmam gerektiğini öğretti. Ya evi temiz tutmam gerektiğini öğretti.”</p>
Artan kısıtlamalar	3	1	<p>Ç4/E: “Çok fazla bir şey değiştirmedim aslında hayatımızda ama bazı kısıtlamalar getiriyor tabii. Bir yere giderken onun güvenliğini dikkate alıyorsunuz, beslenmesini şey yapıyorsunuz, çok uzun süre yalnız bırakmamaya çalışıyorsunuz. Onun haricinde çok fazla bir şey değiştirmedim bizim hayatımızda.”</p>
Diğer canlılara pozitif bakılması	2	2	<p>Ç8/E: “Benim şahsım olarak çok öyle bir değiştirdiği bir şey yok. Bana da diğer canlılara pozitif gözle bakmama falan sebep oldu. Benim eskiden, çocukluğumda falan evcil hayvan beslemişliğim yoktu. Eşim getirdiğinden dolayı, kızım istediğinden dolayı bende de bir deneyim oldu. Güzel bir şeymiş.”</p> <p>Ç11/K: “Şöyle eskiden köpeklerden biraz tırsardım yani korkardım. Köpeğimize sahip olduktan sonra dışarıdaki her köpek daha farklı olmaya başladı. Kedi de öyle. Onları elimden geldiğince beslemeye çalışıyorum.”</p>
Seyahat planlarının değişmesi	2	1	<p>Ç3/K: “Seyahat planlarımızı değiştirdi. Bir yere gideceksek akşam köpeğimizin çıkış saatine göre çıkıyoruz ya da çıkmıyoruz. Gece dışarıda kalamıyoruz. Jazz var ve dönmek zorundayız. Bu anlamda gerçekten çocuğa göre değişmedi hayatımız, çocuk bize entegre oldu ama köpeğimize göre hayatımızı değiştirdik.”</p> <p>Ç3/E: “Valla son 10 yıldır uçağa bindin mi diye sorsanız yok binemedim. Herhangi bir yere gitmem gerektiğinde hep arabayla gidiyorum. Bunlara 1000-1500 km yollar da dahil. Mecburen o yolun yorgunluğu, köpeğimle beraber gidiyoruz zaten. Gerekirse eşimle çocuğum uçağa bindiriyorum öyle gidiyorum. Maddi olarak bu durum yorsa da hatta fiziki olarak yorsa da bir şekilde yaşıyoruz ya keyifliyiz bu durumdan. Çok sıkıntımız yok.”</p>
Hijyen takıntısının azalması	2	-	<p>Ç1/K: “Mesela, benim aşırı derecede titizliğim var. Temizlik, titizlik hastalığım var. Köpeğimden sonra onu aştım. Yani yüzde yüz olmasa da yüzde yetmişlerde, yüzde seksenlerde onu aştım çünkü bir eve bir hayvanın girmesi benim için belki mümkün değildi zamanında.”</p>

Azalan monotonluk	1	1	<p>Ç5/K: “Stresimiz azaldı, ondan sonra işlerimiz oldu monotonluktan çıktık. Onun da bir torunumuz, evladımız gibi işi var, maması var, suyu var, tuvaleti var, temizliği var, tırnak kesmesi var, aşısı var. Sanki toruna bakıyormuşuz gibi evlat bakıyormuşuz gibi.”</p> <p>Ç7/E: “Monoton bir hayatı daha aktif hale getirdi. Yani monotonluk gitti hayatımızdan. Renk kattı aileye.”</p>
Toplam	20	13	
İlişkiye Etki	K-F	E-F	Söylemler
Ortak sorumluluk	4	2	<p>Ç9/K: “Sorumluluğumuz oldu. Önceden bir sorumluluğumuz yoktu. Çocuklarımız büyük, herkes ayrı yerde. Şimdi sorumluluğumuz var. Kedimizin tuvaleti temiz mi ikimiz birbirimize soruyoruz bak bunlar bağlantılı. İşte kedimizin maması mı bitti gibi.”</p>
Değişiklik olmaması	2	4	<p>Ç5/E: “Ortak kararımız olduğu için çok bir değişiklik getirmedi açıkçası. Beraber aynı sorumluluğu devam ettiriyoruz.”</p> <p>Ç11/K: “Pek değiştirmedim.”</p>
Ortamın yatışması	1	4	<p>Ç7/K: “Biz tartıştığımızda bazen köpeğimiz bize bakıyor. Üzülüğünü anlıyoruz biz onun. Hemen hareketlerimiz değişiyor. Ortam yatıştırıcı gibi bir şey oluyor. Her şeyiyle pozitif bizim ilişkimizde.”</p>
Artan iletişim	2	2	<p>Ç1/E: “Tabii, iletişim kuruyoruz. Aramızdaki olumsuzlukları hep halletmek için çaba harcamak zorunda kalıyorsunuz. Hızlı çözüyorsunuz her şeyi, zamana bırakmıyorsunuz düzeliyor.”</p> <p>Ç5/E: “İyileştirdi. Neredeymiş benim oğlum? Nenesi arıyor dediğim zaman çıkıp geliyor. Anlaşmaya başladık daha doğrusu. Zıtlaşmamaya başladık, inatlaşmamaya başladık.”</p>
İş birliği	2	1	<p>Ç1/K: “Olumlu yönde etkiledi, güzel etkiledi. Dediğim gibi sanki çocuk bakar gibi başladık. Şusunu yaptın mı busunu yaptın mı, ben bunu yaptım, ben çişe çıkarttım işte sen mamasını verdin mi falan derken belki de bizi çocuğumuza hazırladı.”</p> <p>Ç2/K: “Imm değiştik diyebilir miyim bilmiyorum ama biraz daha ortak bir şeyler bulduk diyebilirim. Dediğim gibi başta da eğitimiyle ilgili, sorumluluğuyla ilgili paylaşıyoruz her şeyi.”</p>
Ebeveynlik	2	-	<p>Ç12/K: “Yani hani şöyle bir düşünürsem ben diyorum ya onu bir çocuğum olarak görüyorum hani hayvanlarımı özellikle Bal.”</p>
Çatışma	1	1	<p>Ç8/K: kızdığı noktalarda oluyor özellikle mama konusunda falan ben mesela yaş mamayı yedirmeyi çok severim onlara, o da işte kuru mama taraftarıdır. Ondandır dolayı böyle arada sırada çatışmalarımız olmadı değil ama sonuçta bence onun öğrendiği şey onu hayvan olarak görmemek, onu da bir birey olabileceğini yani bize muhtaç olduğu için onun sorumluluğunu yapması gerektiğini bence o da öğrendi bence yani.</p>
Ortak paydada buluşma zorluğu	1	1	<p>Ç2/E: “Evcil hayvan bakımı konusunda ayrı fikirlerde olduğumuz zaman zorlanıyoruz ortak bir</p>

Toplam	15	15
---------------	----	----

Ç = Çift, K = Kadın, E = Erkek, K-F: Kadın Frekans, E-F: Erkek frekans.

Tablo 2.5’te görüldüğü üzere, çiftlerin Bireysel Etki alt temasına ilişkin görüşleri 8 kod olarak sınıflandırılmıştır: “Artan sorumluluk”, “Psikolojik iyi oluş”, “Hayvana göre düzenlemeler”, “Artan kısıtlamalar”, “Diğer canlılara pozitif bakılması”, “Seyahat planlarının değişmesi”, “Hijyen takıntısının azalması”, “Azalan monotonluk”. Kadın katılımcıların Bireysel Etki alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde en fazla “Artan sorumluluk” ile ilgili görüş (k-f= 4) belirttikleri, en az “Azalan monotonluk” ile ilgili görüş (k-f= 1) belirttikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların Bireysel Etki alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde en fazla “Artan sorumluluk” ile ilgili görüş (e-f= 4) belirttikleri, “Hijyen takıntısının azalması” ile ilgili herhangi bir görüş belirtmediği (e-f= 0) görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte incelendiğinde ortak olarak en fazla “Artan sorumluluk” (k-f= 4, e-f= 4) ile ilgili görüş belirttikleri ancak en az görüş belirttikleri kodların farklılık gösterdiği görülmüştür.

Çiftlerin İlişkiye Etki alt temasına ilişkin görüşleri 8 kod olarak sınıflandırılmıştır: “Ortak sorumluluk”, “Değişiklik olmaması”, “Ortamın yatışması”, “Artan iletişim”, “İş birliği”, “Ebeveynlik” “Çatışma” ve “Ortak paydada buluşma zorluğu”. Kadın katılımcıların İlişkiye Etki alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde en fazla “Ortak sorumluluk” ile ilgili görüş (k-f= 4) belirttikleri, en az “Ortamın yatışması”, “Çatışma” ve “Ortak paydada buluşma zorluğu” ile ilgili görüş (k-f= 1) belirttikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların İlişkiye Etki alt temasına ilişkin söylemleri incelendiğinde en fazla “Değişiklik olmaması” ve “Ortamın yatışması” ile ilgili görüş (e-f= 4) belirttikleri, en az “İş birliği”, “Çatışma” ve “Ortak paydada buluşma zorluğu” ile ilgili görüş (e-f= 1) belirttikleri, “Ebeveynlik” ile ilgili herhangi bir görüş (f= 0) dile getirmedikleri görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte incelendiğinde en fazla görüş belirttikleri kodlar farklılık gösterdiği ancak ortak olarak en az “Çatışma” ve “Ortak paydada buluşma zorluğu” ile ilgili görüş (k-f= 1, e-f= 1) belirttikleri görülmüştür.

Tablo 3.1.6. Ebeveynlik Temasına İlişkin Bulgular

Ebeveynlik			
Birlikte Ebeveynlik	K-F	E-F	Söylemler
İş bölümü memnuniyeti	11	12	<p>Ç3/E: “Hiçbir sıkıntımız yok. Var olduğundan beri düzenimiz buydu.”</p> <p>Ç6/E: “Memnunuz. Sevdikten sonra her şeylerini yapacaksın.”</p> <p>Ç11/E: “Memnunuz, şimdiye kadar bir sıkıntı çıkmadı.”</p> <p>Ç12/E: “Tabi tabi, sıkıntı yok. Biz zaten şöyle söyleyeyim hayvanları bir robot değil de birey gibi düşünüyoruz. Her gün gezmeye götürmüyoruz işin gerçeği. Onun bir tuvalet bölümü var. Alıştırdık, gidip oraya yapıyor. Yani bir olayı var. Kendi dönen bir çemberi, düzeni var. Ekstra bir şey yapmıyorum. Her sabah götürüp gezdirip getirmiyorum çünkü kendi yaşam alanı var bayağı da büyük. O yönden pek bir sıkıntı olmuyor o konuda.”</p>
Evcil hayvan sahibi olma kararını ortak alma	10	7	<p>Ç6/K: “Hepimizin ortak kararı.”</p> <p>Ç7/K: “Tabi ki, evet.”</p> <p>Ç8/E: “Tabi, ortak karar.”</p> <p>Ç10/K: “Oğlan getirdikten sonra sahiplendik ortak olarak.”</p>
Evcil hayvana koyulan kurallarda hemfikir olma	7	9	<p>Ç4/E: “Mutfağa girmemesi bizim ortak kararımız. Onun haricinde hiçbir yasaklama zaten yok. Bir tek mutfağa girmesinden şey yapıyoruz. Gıdayla temasını istemiyoruz. Onun haricinde bir problemimiz yok.”</p> <p>Ç7/E: “Sınır yok, kural yok. Her şey serbest.”</p> <p>Ç9/K: “Varabildik. Lavabonun üzerine çıkmasını istemiyoruz. Yemek masasının üzerine çıkmasını istemiyoruz.”</p> <p>Ç10/K: “Evet. Ben kedilerimi çocuk gibi yetiştirdim. Masaya asla çıkmazlar. Hayır çıkamazsın dediğim zaman asla çıkmaz. Masa, tezgâh asla. Eşim de bu kurala uyuyor.”</p> <p>Ç12/K: “Evet evet o konuda ortaktır yani mesela eşim işte bugün biraz az mama verelim hani biraz kilo aldı filan diyoruz mamasını ortak azaltıyoruz. Hani o şekilde ben onun söylediklerine uyarım o da benim söylediklerime uyar. Hani köpeğimiz şuraya girmesin şunu yapmasın deyince eşim de ona uyar.”</p>
Ortak sorumluluk	7	7	<p>Ç2/K: “Eşit. Paylaşıyoruz sorumluluğu.”</p> <p>Ç4/K: “İkimiz de ilgileniyoruz. O anda kim karşılaştıysa ve yapılması gereken ne varsa o yapar ya da ben yaparım. Onun görevi ya da benim görevim diye belli bir şey yok.”</p> <p>Ç4/E: “Ortak. O anda kim ilgilenebiliyorsa o ilgileniyor yani o bunu yapar bu bunu yapar gibi bir ayrımımız yok.”</p> <p>Ç9/E: “Hepimizin.”</p> <p>Ç10/K: Benim de eşimin de ortak. Beraber bakıyoruz.</p> <p>Ç11/K: “Hepimizin sorumluluğundadır.”</p>

Toplam	35	35	
Anlaşmazlık	K-F	E-F	Söylemler
Anlaşmazlık yok	7	6	<p>Ç1/K: “Hiçbir anlaşmazlığımız yok desem yeridir. Bir sıkıntımız yok.”</p> <p>Ç4/K: “Hiçbir anlaşmazlık yaşamıyoruz.”</p> <p>Ç6/E: “Hiçbir anlaşmazlık yok.”</p> <p>Ç10/K: “Hiçbir anlaşmazlık yaşamıyoruz. Eşim de seviyor ben de seviyorum, anlaşıyoruz.”</p>
Evcil hayvanın bakımı konusunda anlaşmazlık	-	4	<p>Ç2/E: “Besleme konusunda örneğin o daha çok yesin istiyor ben daha çok eğitim için kullanıyorum beslemeyi. Bana çok kızıyor o yüzden.”</p> <p>Ç8/E: “Çok olmadı ama bir iki defa eşimin dışarıdan aldığı mamalarla ilgili benim karşı çıkmam oldu evsel atıklarla beslemeyle alakalı. Ona yönlendirmeye çalıştım. Eşim dışarıdan hazır mama almaya kalktı bir iki defa onunla ilgili olumsuzluk yaşadık. Onun haricinde öyle bir sıkıntımız yok yani.”</p> <p>Ç12/E: “Hayvanın bakımı konusunda, bazen yemeğini unutuyoruz mesela o yüzden sıkıntımız oluyor. Eşim mesela dişini fırçalayalım diyor. Ben onun saçma olduğunu düşünüyorum. O tür şeyler oluyor yani. Onun başka bir hayvan bakma stili var benim çok farklı. Orada çatışıyoruz.”</p>
Temizlik konusunda anlaşmazlık	2	2	<p>Ç3/K: “Yani aslında çok anlaşmazlığımız yok. Dediğim gibi ben bazen temizliğin dozajını yükseltince o bana yapma diyor. Ben ne yapayım yapmak zorundayım diyorum. Onun dışında çok da bir şeyimiz olmuyor aslında.”</p> <p>Ç3/E: “Eşimle köpeğimiz üzerinden neredeyse hiçbir anlaşmazlığımız olmadı. Sadece benim ondan temelde beklentim ve söylediğim şey şu oluyor: kendini bu kadar yoracak şekilde temizlik yapma. Bu köpek bizimle ve tüyü de dökülüyor. Bu kadar takılma diyorum. Kendini yormasına bazen kızıyorum.”</p> <p>Ç11/E: “Mesela biz içeriye sadece kışın alıyoruz. Kışın da tüy dökme zamanları var. O sırada biraz anlaşmazlıklar oluyor. Yani temizlik bakımından.”</p>
Sorumluluklar konusunda anlaşmazlık	2	-	<p>Ç7/K: “Çok fazla anlaşmazlığımız yok. Sadece bazen ben gezdirmeye onun da çıkarmasını istiyorum ama o hep yorgun olduğu, işten yorgun geldiğini söylüyor. Böyle küçük pürüzlerimiz oluyor. Önemli bir şey yok yani.”</p> <p>Ç8/K: “Evcil hayvan konusunda, evi dağıttığı zaman “ben sana eve kedi almamalım dedim” ya da işte Deniz sorumluluklarını yerine getirmediği zaman “ben sana o yapmayacak dedim bak gördün mü bize kaldı” işte “sorumluluğunu almadı” diyor.”</p>
Evcil hayvanla temas konusunda anlaşmazlık	2	-	<p>Ç9/K: “Sevdirmiyor. Sevmemi engelliyor. Sebebi de şu hırpalamayayım diye. Şimdi oğlum alıyor onu seviyoruz, patilerini falan tutuyorum o arada sinirleniyor ya eşim de bu sefer bize sinirleniyor. Hayvanı mıcıklaymayın, rahat bırakın diye. Yani hırpalanmasından korkuyor. Sevdiğimizden dolayı hırpalıyoruz ama.”</p>

Ç12/K: “Şey var mesela bir bakıma da çocukla hayvanı erkenden kaynaştırmaya çalışıyor o da haklı olarak. Hani istiyor ki daha çok kaynaşsın ama mesela kızımızın daha 6. Ay aşları olmadan ben çok Bal’a yaklaştırmak istemedim. 6. Ay aşları oldu şimdi yan yana bırakıyorum sıkıntı yok.”

Toplam	13	12
---------------	----	----

Ç = Çift, K = Kadın, E = Erkek, K-F: Kadın Frekans, E-F: Erkek frekans.

Tablo 2.6’de görüldüğü üzere, çiftlerin Birlikte Ebeveynlik alt temasına ilişkin görüşleri 4 kod olarak sınıflandırılmıştır: “İş bölümü memnuniyeti”, “Evcil hayvan sahibi kararını ortak alma”, “Evcil hayvana koyulan kurallarda hemfikir olma” ve “Ortak sorumluluk”. Kadın katılımcıların “İş bölümü memnuniyeti” ile ilgili söylemleri incelendiğinde hemen hemen hepsinin iş bölümünden memnun olduklarını dile getiren görüş (k-f= 11) belirttikleri görülmüştür. Kadın katılımcıların “Evcil hayvan sahibi olma kararını ortak alma” ile ilgili söylemleri incelendiğinde büyük bir çoğunluğunun evcil hayvan sahibi olma kararını eşleriyle ortak aldıklarını dile getiren görüş (k-f= 10) belirttikleri görülmüştür. Kadın katılımcıların “Evcil hayvana koyulan kurallarda hemfikir olma” ile ilgili söylemleri incelendiğinde katılımcıların çoğunun bu kurallar ile ilgili hemfikir olduklarını dile getiren görüş (k-f= 7) belirttikleri görülmüştür. Kadın katılımcıların “Ortak sorumluluk” ile ilgili söylemleri incelendiğinde katılımcıların çoğunun sorumlulukları ortak olarak üstlendiklerini dile getiren görüş (k-f= 7) belirttikleri görülmüştür.

Erkek katılımcıların “İş bölümü memnuniyeti” ile ilgili söylemleri incelendiğinde tüm katılımcıların iş bölümünden memnun olduklarını dile getiren görüş (e-f= 12) belirttikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların “Evcil hayvan sahibi olma kararını ortak alma” ile ilgili söylemleri incelendiğinde çoğunluğunun evcil hayvan sahibi olma kararını eşleriyle ortak aldıklarını dile getiren görüş (e-f= 7) belirttikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların “Evcil hayvana koyulan kurallarda hemfikir olma” ile ilgili söylemleri incelendiğinde büyük bir çoğunluğunun bu kurallar ile ilgili hemfikir olduklarını dile getiren görüş (e-f= 9) belirttikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların “Ortak sorumluluk” ile ilgili söylemleri incelendiğinde katılımcıların çoğunun sorumlulukları ortak olarak üstlendiklerini dile getiren görüş (e-f= 7) belirttikleri görülmüştür.

Kadın ve erkek katılımcılar birlikte incelendiğinde iş bölümü ile ilgili yüksek memnuniyet düzeyinde görüş (k-f= 11, e-f= 12) belirttikleri, evcil hayvan sahibi olma kararını büyük çoğunlukta ortak aldıkları şeklinde görüş (k-f= 10, e-f= 7) belirttikleri, evcil hayvana

koyulan kurallarda hemfikir olduklarına dair görüş (k-f= 7, e-f= 9) belirttikleri, ortak sorumluluk ile ilgili eşit miktarda ve çoğunlukta görüş (k-f= 7, e-f= 7) belirttikleri görülmüştür.

Çiftlerin Anlaşmazlık alt temasına ilişkin söylemleri 5 kod içerisinde sınıflandırılmıştır: “Anlaşmazlık yok”, “Evcil hayvanın bakımı konusunda anlaşmazlık”, “Temizlik konusunda anlaşmazlık”, “Sorumluluklar konusunda anlaşmazlık” ve “Evcil hayvanla temas konusunda anlaşmazlık”. Kadın katılımcıların Anlaşmazlık alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde çoğunun “Anlaşmazlık yok” ile ilgili görüş (k-f= 7) belirttikleri, “Evcil hayvanın bakımı konusunda anlaşmazlık” ile ilgili herhangi bir görüş (k-f= 0) belirtmedikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların Anlaşmazlık alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde katılımcıların yarısının “Anlaşmazlık yok” ile ilgili görüş (e-f= 6) belirttikleri, “Sorumluluklar konusunda anlaşmazlık” ve “Evcil hayvanla temas konusunda anlaşmazlık” ile ilgili herhangi bir görüş (e-f= 0) dile getirmedikleri görülmüştür.

Kadın ve erkek katılımcılar birlikte incelendiğinde çiftlerin yarısının anlaşmazlık yaşamadıklarıyla ilgili görüş belirttikleri (k-f= 7, e-f= 6), anlaşmazlık yaşayan çiftlerin ise genellikle farklı konularda anlaşmazlık yaşadıklarıyla ilgili görüş belirttikleri görülmüştür.

Tablo 3.1.7. İşlev Temasına İlişkin Bulgular

İşlev			
Duygu Düzenleme	K-F	E-F	Söylemler
Stresin azalması	3	3	Ç5/K: “Stresimiz azaldı.” Ç10/K: “İnsanın stresini alıyor, bunlar olduğu zaman daha mutlu oluyorsun.”
Duygudurumun düzelmesi	3	-	Ç2/K: Moralim bozuk olduğunda onunla ilgilenmek, onun ihtiyaçlarını karşılamak, onunla gezmek iyi, ilişkimizi de çok pekiştiriyor.
Ortamın yatışması	1	1	Ç3/E: “Eşimin hayatına bence olumlu bir dönüt oldu. Yeri geliyor keyifsiz anlarımızda köpeğimizin en ufak bir bakışı, hareketi, oyuncuğu getirmesi, bir kuyruk sallaması bir şekilde evin modunu değiştiriyor.”
Toplam	7	4	
Sosyal Destek	K-F	E-F	Söylemler
Temas	8	5	Ç10/E: “Biz daha memnun olduk onlar gelince. İnsan sinirliyse bile gelip sürdüğü zaman bize iyi geliyor.”
İletişim	7	2	Ç8/K: “Ben hayvanların insanlarla iletişim kurabildiğine inanıyorum zaten. Onların da bakışlardan bile bunu hissettiğini anlıyorum yani.

Sevgi paylaşımı	5	1	Senin üzgün olduğun zaman kucağında saatlerce seni teselli etmesi bile çok ilginç bir şey oluyor.” Ç10/K: “Çok iyidir. Taradığım zaman öpücük alıyor benden. Odaya gidelim diyor, eldiveni giy tara beni diyor. Taradığım zaman dudaklarını uzatıyor.” Ç8/E: “O da kendisi insanları da sever hayvanları da sever. Ama bazen hayvanları insanlardan daha çok sevdiği oluyor.”
Sadık evlat	1	3	Ç6/E: “Yani bazı zamanlar evlattan daha sadık geliyor. Bazı zamanlarda evlat dik kafalı oluyor üzüyor seni ama hayvan seni hiçbir zaman üzmüyor.”
Mutlu etmesi	2	1	Ç3/E: “Ben onun varlığından her zaman olumlu bir şeyler aldım. Hep dediğim gibi çocukluğumdan beri kedi, köpek, hayvan benim için çok keyifliydi.”
Arkadaş olması	-	1	Ç5/E: “Bir canlıyı himayene alıyorsun bir, ikincisi seninle arkadaş oluyor. Hakikaten de ben onunla insanla konuşur gibi konuşuyorum o da cevap veriyor. Bir şey dediğim zaman miyav ediyor.”
Toplam	23	13	

Ç = Çift, K = Kadın, E = Erkek, K-F: Kadın Frekans, E-F: Erkek frekans.

Tablo 2.7.’de görüldüğü üzere, çiftlerin Duygu Düzenleme alt temasına ilişkin söylemleri 3 kod olarak sınıflandırılmıştır: “Stresin azalması”, “Duygudurumun düzelmesi” ve “Ortamın yatışması”. Kadın katılımcıların Duygu Düzenleme alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde “Stresin azalması” ve “Duygudurumun düzelmesi” ile ilgili daha fazla görüş (k-f= 3) bildirdiği, “Ortamı yatıştırması” ile ilgili bir (k-f= 1) görüş bildirdiği görülmüştür. Erkek katılımcıların “Duygu düzenleme” alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde en fazla “Stresin azalması” ile ilgili söylem (e-f= 3) dile getirdiği, en az “Ortamın yatışması” ile ilgili söylem (e-f= 1) dile getirdiği, “Duygudurumun düzelmesi” ile ilgili herhangi bir söylem (e-f= 0) dile getirmediği görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte değerlendirildiğinde her iki grubun da en fazla dile getirdiği söylemin “Stresin azalması” (k-f= 3, e-f= 3) ile ilgili olduğu, en az dile getirdiği söylemin (k-f= 1, e-f= 1) “Ortamın yatışması” olduğu görülmüştür.

Çiftlerin Sosyal Destek alt temasına ilişkin söylemleri 6 kod olarak sınıflandırılmıştır: “Temas”, “İletişim”, “Sevgi paylaşımı”, “Sadık evlat”, “Mutlu etmesi” ve “Arkadaş olması”. Kadın katılımcıların Sosyal Destek alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde “Temas” (k-f= 8), “İletişim” (k-f= 7) ve “Sevgi paylaşımı” (k-f= 5) ile ilgili daha fazla söylem dile getirdiği, “Mutlu etmesi” (k-f= 2) ve “Sadık evlat” (k-f= 1) ile ilgili az söylem dile getirdiği, “Arkadaş olması” ile ilgili herhangi bir görüş (k-f= 0) belirtmediği

görülmüştür. Erkek katılımcıların Sosyal Destek alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde en fazla “Temas” ile ilgili görüş (e-f= 5) belirttiği, en az “Sevgi paylaşımı”, “Mutlu etmesi” ve “Arkadaş olması” ile ilgili görüş (e-f= 1) belirttiği görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte incelendiğinde ortak olarak en fazla “Temas” (k-f= 8, e-f= 5) ile ilgili görüş belirttikleri, en az “Arkadaş olması” ile ilgili görüş (k-f= 0, e-f= 1) belirttikleri görülmüştür.

Tablo 3.1.8. Sosyalleşme Temasına İlişkin Bulgular

Sosyalleşme			
Dahil Etme	K-F	E-F	Söylemler
Aktivitelere ve yaşam alanlarına dahil edilmesi	7	6	<p>Ç1/E: “Ediyorum tabii canım. Hayatımın her anında var. Bir de onu yalnız bırakamıyorsunuz. Evcil hayvan, bir çocuktan farkı yok yani. Aile bireyi sonuçta.”</p> <p>Ç2/K: “Tabi, hatta bugün eşimin bir gitmesi gereken bir yer vardı. Bir bahçede, çiftlikte. Onu da götürdü. Olabildiğince dahil etmeye çalışıyoruz gittiğimiz yerlere. O da sosyalleşsin istiyoruz. Diğer canlılara alışın istiyoruz, zaten çok sevecen bir hayvan ama çok hareketli biraz enerjisini de atsin istiyoruz. O yüzden evet dahil ediyoruz.”</p> <p>Ç11/K: “Fırsat buldukça evet. Alışveriş merkezlerine veya bazı piknik alanlarına hayvanları sokamıyorsunuz.”</p> <p>Ç12/K: “Doğaya gittiğimiz zaman, onu götürebileceğimiz bir yere gittiğimiz zaman götürüyoruz. Eşim bazen atölyeye işe götürüyor ama tatil falan bebek olduğu için şimdi Allah var eğer mesela çocuğumuz henüz olmasaydı götürürdük ama çocuk olduğu için ikisine birden yetiştirmiyoruz.”</p>
Toplam	7	6	
Dışlama	K-F	E-F	Söylemler
Aktivitelere ve yaşam alanlarına dahil edilmemesi	5	6	<p>Ç3/E: “Dahil etmeyi isterim ama bizim yaşadığımız toplum bir insanın bile dönem dönem bu tarz aktivitelere dahil etmekten alıkoyduğu bir toplum olduğu için çok edemiyoruz.”</p> <p>Ç4/K: “Henüz öyle bir tecrübe yaşamadık. Kısa bir seyahatimiz oldu bu kış. Komşumuza emanet ettik, gittik. Maalesef gittiğimiz yerlere götüremiyoruz işte bu deminki soruna geliyor. Yani gittiğin yer kabul etmiyor.”</p> <p>Ç6/E: “Önce ediyordum. Kendi arabamız vardı o zaman. Memlekete gideceğimiz zaman götürüyorduk. Hatta pikniğe dahi götürüyordum kaçmıyordu, fakat sonradan oğlan çalışmaya başladı, kız evde götürmüyoruz artık.”</p> <p>Ç6/E: “İçeride kedi var diye gelmek istemiyor veya geldiği zaman şu kediyi hapsedin falan</p>

		diyorlar. Biz de aşağıdaki odaya bırakıp gelmek zorunda kalıyoruz bazen.”
		Ç4/E: “Mutfağa girmemesi bizim ortak kararımız. Onun haricinde hiçbir yasaklama zaten yok. Bir tek mutfağa girmesinden şey yapıyoruz. Gıdayla temasını istemiyoruz. Onun haricinde bir problemimiz yok.”
Toplam	5	6

Ç = Çift, K = Kadın, E = Erkek, K-F: Kadın Frekans, E-F: Erkek frekans.

Tablo 2.8’ de görüldüğü üzere, çiftlerin Dahil Etme alt temasına ilişkin söylemleri tek kod olarak sınıflandırılmıştır: “Aktivitelere ve yaşam alanlarına dahil edilmesi”. Kadın katılımcıların “Dahil Etme” alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde çoğunun (k-f = 7) evcil hayvanlarını aktivitelere ve yaşam alanlarına dahil ettiği görülmüştür. Erkek katılımcıların “Dahil etme” alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde yarısının (e-f= 6) evcil hayvanlarını aktivitelere ve yaşam alanlarına dahil ettiği görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte değerlendirildiğinde iki grubun da yaklaşık olarak aynı frekansta görüş belirttikleri görülmüştür.

Çiftlerin “Dışlama” alt temasına ilişkin söylemleri tek kod olarak sınıflandırılmıştır: “Aktivitelere ve yaşam alanlarına dahil edilmemesi”. Kadın katılımcıların “Dışlama” alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde yaklaşık yarısının (k-f= 5) evcil hayvanlarını aktivitelere ve yaşam alanlarına dahil etmediği görülmüştür. Erkek katılımcıların “Dışlama” alt temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde yarısının (e-f= 6) evcil hayvanlarını aktivitelere ve yaşam alanlarına dahil etmediği görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar birlikte değerlendirildiğinde iki grubun da yaklaşık olarak aynı frekansta görüş belirttikleri görülmüştür.

4. BÖLÜM

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu nitel araştırmada, evcil hayvan sahibi 12 evli çift ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çiftlerin evcil hayvan sahibi olma deneyimlerini nasıl değerlendirdikleri araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Çiftlerin yaş ve birliktelik süresi ortalamalarının yüksek olduğu görülmüştür. Başka çalışmalarda da evde hayvan besleyen katılımcılar içerisinde çoğunluğu yaşı yüksek olan bireylerin oluşturduğu görülmüştür. Bu durum günümüz şehir yaşamında büyük ailelerin yerini çekirdek ailelerin alması ve çocukların evden ayrılması gibi nedenlerden birbiriyle baş başa kalan çiftlerin sosyal destek amacıyla evcil hayvan sahiplenmeleri olgusu ile açıklanabilir (Rollin, 2006).

Yapılan görüşmeler sonucunda çiftlerin söylemleri incelendiğinde Aile, Sahiplenme Motivasyonu, Çevresel Tutum, Atfedilen Anlam, Değişim, Ebeveynlik, İşlev ve Sosyalleşme temaları ortaya çıkmıştır. Bu temalar incelendiğinde bu temalara ait en sık belirtilen görüşler evcil hayvanın evin çocuğu olarak görüldüğü, sahiplenme motivasyonunun hayvan sevgisi olduğu, olumsuz çevresel tutumların da hayvan sevgisini desteklediği, olumsuz çevresel tutumların hayvanın ev ortamında yaşaması yönünde olduğu, evcil hayvanın evlat, aile üyesi, psikolojik iyi oluş ve sevgi anlamlarını ifade ettiği, çiftlerin evcil hayvan sahiplenmeleriyle sorumluluklarının arttığı, evcil hayvanın bakımında iş bölümünden memnun oldukları, evcil hayvanla ilgili kararları ortak aldıkları, evcil hayvan konusunda anlaşmazlık yaşamadıkları ve evcil hayvanın temas ve iletişim yoluyla sosyal destek kaynağı olduğu yönündedir.

4.1. Tartışma

4.1.1 Aile Temasına İlişkin Tartışma

Çiftlerin Aile temasına dair görüşleri incelendiğinde, Aile Sistemi alt temasında evcil hayvanlarını evin çocuğu olarak gördüklerini, onları ortak paydada birleştirdiğini ve çift ilişkisini güçlendirdiğini daha sık ifade ettikleri görülmüştür. Aynı zamanda evcil hayvanlarıyla neşeli zaman geçirdiklerini, daha düzenli bir hayata geçtiklerini ve monotonluklarının azaldığını da dile getirmişlerdir.

Aile sistemleri bağlamında düşünüldüğünde çiftlerin evcil hayvanlarını evin çocuğu olarak görmeleri, bireylerin kendilerine ebeveynlik atfettiklerini, evcil hayvanın ayrı bir alt sistem oluşturduğunu ve insani özellikler atfedildiğini göstermektedir. Bulgular ilgili literatür ile karşılaştırıldığında diğer araştırmalar ile benzer olduğu görülmüştür. Evcil hayvanların aile üyelerinden biri olarak kabul edilmesinin 1900'lü yıllara dayandığı bilinmektedir (Plemons, 2008). Benzer şekilde şehirde yaşayan bireyler incelendiğinde evcil hayvanlarını ailenin önemli bir üyesi olarak gördüklerini ifade etmişlerdir (Albert ve Bulcroft, 1988). Evcil hayvanın aile sistemi içerisindeki rolüne bakıldığında, bu çalışmada katılımcılar evcil hayvanlarını "Evin çocuğu" olarak konumlandırmışlardır. Alanyazında da insanların evcil hayvanlarına bakış açısının ebeveyn-çocuk ilişkisine benzer olduğu görülmektedir (Voith, 1985; Onur, 2012). İnsanların evcil hayvanlarına çocukları gibi yaklaştığını belirten Archer (1997), insanların evcil hayvanlarıyla oyun oynayıp, onlarla sözlü iletişim kurmalarından ve "bebeğim" gibi hitap etme davranışlarından bahsetmektedir. Bu bulgu mevcut araştırmada şu şekilde desteklenmektedir:

Ç6/K: *"Ben ailemde bir çocuğum gibi görüyorum. Kara bebeğim diye seviyorum."*

Çiftlerin evcil hayvanlarıyla ilgili söylem dile getirdiği bir diğer görüş onları ortak paydada birleştirdiğidir. Çiftlerden bazıları, evcil hayvanın ortak zaman geçirme konusunda yardımcı olduğu, bakımı ve sorumluluklarla ilgili çiftleri iletişime yönlendirdiği, hayvanın ev ortamındaki varlığının, oyun oynamasının ya da eğlenceli hareketler sergilemesinin ortak dikkat oluşturarak aileyi birleştirdiği ve üyelerin o anda ne yapıyorlarsa bırakıp ortak bir şeyle ilgilendiklerini ifade etmişlerdir. Literatür incelendiğinde bu bulgu desteklenmektedir. Evcil hayvanların aileyi birleştirme unsuru olarak görüldüğü Holbrook ve diğerleri (2001) tarafından ifade edilmiştir. Benzer şekilde Cain'e (1983) göre evcil hayvanlar aileleri ortak

paydada buluşturan ve uyumu arttıran bir “tutkal” rolü üstlenmektedir. Katılımcılardan birisi bu durumu şu şekilde dile getirmektedir:

Ç8/E: *“Evcil hayvan sahibi olmak üçümüzü bazı noktalarda birleştiriyor.”*

Katılımcıların evcil hayvanlarının çift ilişkisine etkisiyle ilgili söylemleri incelendiğinde, evcil hayvanlarının aralarındaki romantik ilişkiye pozitif yönde etki ettiğini dile getirdikleri görülmektedir. Bu pozitif etkinin kaynağının çiftlerin evcil hayvanlarıyla kurdukları bireysel ilişkiyle ilgili olduğu dikkat çekmektedir. Evcil hayvanlarıyla kurdukları bireysel ilişkinin pozitif ve tatmin edici olması bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini arttırdığı, dolaylı olarak çiftlerin aralarındaki romantik ilişkiye olumlu yansıdığı düşünülmektedir. Katılımcıların “Evcil hayvan sahibi olmak eşinizle ilişkinizi nasıl değiştirdi?” sorusuna verdiği cevaplar incelendiğinde çiftlerden birisi bu durumu şu şekilde ifade etmektedir:

Ç7/E: *“Tabi sen şimdi mutlu olursan, o hayvan senin yüzünü güldürürse, eşinin yüzünü güldürürse, evde enerji değişiyor. Artısı çok fazla.”*

Çiftlerin Aile temasına dair görüşleri incelendiğinde, Aile Yaşam Döngüsü alt temasında çiftler evcil hayvanla birlikte yeni bir rol edindiklerini ve evcil hayvanın çocuk doğmadan önce sahiplenilmesinin çocuğun varlığına fiziksel ve psikolojik olarak hazırlık yapılmasına yardımcı olduğunu belirtmektedir. Bu anlamda incelendiğinde aileye evcil hayvanın katılmasının çiftlere anne-babalık veya nine-dedelik rolü yüklediğini ve aile yaşam döngüsünde bir sonraki döneme geçtikleri görülmektedir. Ayrıca sistem kuramı bağlamında düşünüldüğünde, aileye katılan bir üyenin var olan üyelere yeni roller atfetmesi evcil hayvan alt sisteminin varlığını destekleyen bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatür incelendiğinde evcil hayvanın çiftlerin yeni roller üstlenmesini sağladığı görülmektedir (Yeşilkayalı ve Ofluoğlu, 2018). Bu bulgu mevcut araştırmada şu şekilde desteklenmektedir:

Ç1/E: *“... Yani aslında oğlumuz gelmeden önce onun hazırlığını yapmışız biz farkında olmadan. Duygusal olarak da manevi olarak da davranış olarak da evde bir bireyin olması anlamında da bir hazırlıklı aslında. Bundan şikayetçi olduk mu hayır hiç şikayetçi değilim. Eşim de değil belli yani onu görebiliyorum.”*

4.1.2 Sahiplenme Motivasyonu Temasına İlişkin Tartışma

Bu çalışmada çiftlere “Sizi evcil hayvan sahiplendirmeye yönlendiren hususlar nelerdir? sorusu sorulmuş ve katılımcıların yanıtları Bireysel Faktörler, Ailesel Faktörler ve Dış Faktörler olarak alt temalara atanmıştır.

Çiftlerin Sahiplenme temasına dair görüşleri incelendiğinde, Bireysel Faktörler alt temasında çiftler evcil hayvan sahiplenme sebeplerine ilişkin en sık hayvan sevgisi yanıtını verdikleri ve geçmiş yaşantılarında evcil hayvanlarla ilişkili oldukları görülmüştür. Her birey için sevgi temel ihtiyaçlardan birisidir. Günümüzde bu ihtiyacın karşılanmasında hayvanların önemli bir yeri vardır. İlgili literatürde bu bulgu desteklenmektedir (Örn; Ambaroğlu, 2007; Arslantürk & Ambaroğlu 2007). Sahiplenme nedenlerinden bir diğeri geçmiş yaşantılardır. Özellikle erkek katılımcılar geçmiş yaşantılarında da evcil hayvan sahibi olduklarını, onlarla iç içe bir hayat yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu da çalışmalarla desteklenmektedir. Johnson (2009), evcil hayvan sahiplerinin geçmiş yaşantılarında da evcil hayvanlarla etkileşim halinde olduklarını ifade etmektedir. Bu çalışmada da benzer bir görüş dile getirilmiştir:

Ç12/K: *“Ben eskiden beri hayvanları çok seviyorum. Benim annemin astım alerjisi vardı mesela kedi, köpek besleyemedim ama benim hep kuşum vardı, balığımda vardı, kaplumbağam vardı. Hep hayvanlarla iç içeydim.”*

Ailesel faktörler alt temasında çiftler çocuklarının evcil hayvanla büyümesini istediklerini, evcil hayvanla büyüyen çocukların merhametli, sosyal ve bağışıklığı güçlü bir birey olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Literatür incelendiğinde sahiplenme motivasyonunu ele alan bir çalışmada çocuğun evcil hayvanla büyümesi, hayvan sevgisinden sonra gelen ikinci nedendir (Ambaroğlu, 2007). Sahiplenme motivasyonuna ilişkin ailesel faktörleri inceleyen çalışmaların oldukça az olduğu dikkat çekmektedir.

Ç3/K: *“Çocuğumun onunla büyümesi çok çok faydalı oldu. Çocuk açısından çok mutluym köpekle büyüyen bir çocuğum olduğu için. Hastalıklara karşı daha dayanıklı bir çocuk, canlı sevgisi çok fazla, merhametli bir çocuk. Zaten abim diyor o yüzden çok olumlu tarafları var.”*

Dış faktörlerde ise evcil hayvan sahiplenmenin spontane gelişmesi ve evcil hayvanın özellikleri yanıtını verdikleri görülmektedir. Bazı katılımcılar, evcil hayvan sahibi olma

kararını planlı almadıklarını, evcil hayvanlarıyla karşılaştıkları anda karar verdiklerini, bazı katılımcılar ise özellikle köpek sevdiklerini belirtmişlerdir. İlgili literatür incelendiğinde, benzer bulgulara rastlanmıştır. İnsanların evcil hayvan tercihlerinde ev içinde yaşamaya uyumlu, duygusal ihtiyaçlarına cevap verebilecek, insanlara benzeyen özellikler taşıyan, görüntü olarak sevimli olan hayvanların tercih edildiği belirtilmiştir (Gökkaya, 2019).

Ç1/K: “*Yani şöyle, hayvan ayrımı yapmak istemiyorum, bütün hayvanları çok seviyorum ama özellikle köpek sahiplendirmeye yönlendiren onların sadık oluşu, duygulu oluşu, bağlılığı, sadakati, onlar benim için çok çok çok önemli.*”

4.1.3. Çevresel Tutumlar Temasına İlişkin Tartışma

Katılımcıların “Evcil hayvan sahibi olmanızla ilgili olarak çevrenizdeki olumlu tutumlar nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde, katılımcıların birçoğunun olumlu tutumlar yerine olumsuz tutumlardan bahsettiği görülmüştür. Bu tutum dikkat çekicidir. Bu tutumun koruma içgüdüğü ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bireylerin tıpkı çocuklarını koruduğu gibi evcil hayvanlarını korumaya çalıştıkları ve olumsuz yorumlara daha fazla odaklandıkları düşünülmüştür.

Ç4/K: “*Çevremizdeki olumlu tutumlar derken... Hayvan dostu arkadaşlarımız var ama tabii sevmeyenler var. Sevmeyenler var ki bu kadar çok zehirlenmeler oluyor. Ekstradan bir olumlu tutum söyleyemeyeceğim şu an.*”

Görüşmenin devamında katılımcılara yeniden çevrelerinden aldıkları olumlu tutumlar sorulmuştur. Diğer temalardaki yanıtlara benzer olarak hayvan sevgisi yanıtının ön plana çıktığı görülmüştür. Günümüzde bireylerin evcil hayvanlarla ilişkilerinin temelinde sevginin var olduğu birçok çalışmada kanıtlanmıştır (örn; Johnson 2009; Walker ve diğerleri, 2015; Walsh, 2009).

Bu temada en sık karşılaşılan ikinci yanıt benzer özellikteki ailelerle özdeşim kurulmasıdır. Katılımcılar çevrelerindeki olumlu tutumlardan bahsederken, genellikle o kişilerin de evcil hayvan sahibi olduklarını ve hayvanları seven bir çevrede yaşadıklarını vurgulamışlardır. Bu bulgu aidiyet kavramı ile açıklanabilmektedir. İnsanların bir gruba ait hissetme ihtiyaçları vardır ve evcil hayvanın bu ihtiyaca hizmet ettiği 2008 yılında yürütülmüş bir çalışmada da gösterilmiştir (Beverland ve diğerleri, 2008).

Ç11/K: “Çevremizde herkesin hemen hemen evcil hayvanı vardır. Kiminin 5 tane, kiminin 10 tane, kiminin köpek, kiminin kedi, etrafımdaki herkesin hemen hemen evcil hayvanı var. O yüzden normal karşılanıyor, seviliyor, destekleniyor.”

Katılımcılara “Evcil hayvan sahibi olmanızla ilgili olarak çevrenizdeki olumsuz tutumlar nelerdir? sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, kadın ve erkeklerin genel olarak aynı frekansta yanıtlar verdiği görülmektedir. Bu alt temayla ilgili katılımcıların en sık olarak belirttiği görüşler hayvanın ev ortamında yaşaması ve hijyen sorunlarıdır. Evcil hayvanın ev ortamında bulunmasına dair yapılan olumsuz yorumun altında din olgusu yatıyor olabilir. İslam dininde köpeklerin ev içerisinde bulunmasının haram olduğuna dair bir inanış mevcuttur (Ambaroğlu, 2007). Kişiler bu yüzden evcil hayvanın evde olmasına dair olumsuz yorumlarda bulunmuş olabilir. Hijyen konusunda yapılan olumsuz yorumun altında birçok bireysel faktör yatıyor olabilir. Kişiler temizlik konusunda gerçekten hassas olabilir, hayvanın evin temizliğini sağlama konusunu zor buluyor olabilir veya hayvanlara dair olumsuz tutumları bu yoruma yol açıyor olabilir. Literatürde bu olguyla ilgili net bir bulgu sunan çalışmaya rastlanmamıştır.

Ç3/E: “Olumsuz dönütler genelde... İşte bir hayvan ile yaşanan evin hijyenik açıdan çok temiz olamayacağı noktasında bir tamamen bilim dışı cahilliğimizden kaynaklanan düşünce ve görüşler. Kimi insanların inançlarına göre zaten evde bir hayvan olma durumunun sıkıntı yaratması. Onun dışında özellikle buraya geldikten sonra yaşadığımız köpeğin yürümesinden dahi yerdeki parkeye ya da fayansa patilerinin değmesinden bile rahatsız olan insanlar kendilerini hayvan sever olarak dışarda anlatan fakat e biz de hayvan seviyoruz ama cümleleri ve devamında gelen birçok olumsuz durum...”

4.1.4. Atfedilen Anlam Temasına İlişkin Tartışma

Evcil hayvanlara bireylerin atfettiği en sık anlamlar sırasıyla şöyledir: Evlat, psikolojik iyi oluş, sorumluluk ve sevgi. Bu görüşler aynı zamanda bu çalışmada yer alan aile, sahiplenme motivasyonu ve işlev temalarıyla paralellik göstermektedir. Çalışmanın bulgularının birbirini desteklediği görülmektedir. Bu bulgu aynı zamanda literatürdeki başka çalışmalar ile de tutarlıdır. Plemons (2008) ve Onur’un (2012) çalışmaları evcil hayvana evlat atfının yapıldığının görüldüğü çalışmalardır. Evcil hayvana bakmanın psikolojik iyi oluşu yükselttiğini saptayan çalışmalar da mevcuttur (Anderson & Serpell, 1988; Haskaya Suna, 2019; McCullough ve diğerleri, 2017). Krause-Parello’ya göre (2012), evcil hayvan bakımı

sorumluluk duygusunun devamlılığını sağlamaktadır. Walsh (2009), evcil hayvanların sahiplerinin sevgi ihtiyacını karşıladığını savunmaktadır. Bu araştırmada bireysel anlam ve partner için anlam farklı alt temalar olsa da bulgular benzer olduğu için bir arada tartışılmaktadır.

Ç2/K: *“Dediğim gibi sorumluluk hissi çok başka. Bir kere bir çocuk gibi, uum ona bakıyor olmak beni mutlu ediyor. Kucağımda uyuması beni çok pozitif da etkiliyor. Moralim bozuk olduğunda onunla ilgilenmek, onun ihtiyaçlarını karşılamak, onunla geziyor olmak ilişkimizi de çok pekiştiriyor.”*

Evcil hayvanın aile için ne anlama geldiğinde ise en sık ortaya çıkan anlamlar sevgi paylaşımı ve ailenin bir parçası olarak görülmesidir. Bu bulgu literatürle tutarlıdır (Ambaroğlu, 2007; Belk, 1996; Onur, 2012; Plemons, 2008). Bireylerin evcil hayvanlarını kolaylıkla ailenin bir üyesi görmelerine özellikle kedi ve köpek gibi hayvanların insana benzer özellikler taşıması yardımcı oluyor olabilir. İnsani özellikler taşıyan hayvanlar aile hayatına daha fazla katılım sağlamakta ve aile işleyişine dahil olmaktadır. Böylelikle bireyler kendini evcil hayvanlarına daha yakın hissediyor olabilir (Kaya ve Bektaş, 2019). Bir katılımcı evcil hayvanlarıyla sürekli etkileşim halinde olduklarını ve bir aile olduklarını şu sözlerle anlatmıştır:

Ç5/K: *“Beyim, ben, kedimiz... Sanki bizim torunumuz gibi geliyor bize o kadar alıştık. Gece onunla yatıyoruz, onunla kalkıyoruz, sofrada oluyor, yanımızda oluyor. Üçümüz bir aileyiz, ayrılmayız.”*

4.1.5. Değişim Temasına İlişkin Tartışma

Katılımcılara “Evcil hayvan sahibi olmak hayatınızda neleri değiştirdi” sorusu sorulduğunda, bireyler genellikle artan sorumluluktan, psikolojik iyi oluştan, artan kısıtlamalardan ve diğer canlılara pozitif baktıklarından bahsetmişlerdir. Psikolojik iyi oluş ve diğer canlılara pozitif bakılması bağlamında düşünüldüğünde evcil hayvanın bireylerin hayatında pozitif bir etki yarattığı düşünülebilir. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin; Ballarini (2003) evcil hayvan sahiplerinin psikolojik iyi oluş düzeyinde artış olduğundan söz etmektedir. Evcil hayvan sahipliğinin diğer canlılara yönelik tutum ve davranışlarında olumlu bir değişim yarattığını belirten çalışmalar bulunmaktadır. (Dan ve diğerleri, 1989; Doğan ve diğerleri, 2011; New ve diğerleri, 2000;

Özen ve diğerleri, 2009). Bu bulgunun evcil hayvan sahibi olan çiftlerin evcil hayvanla yaşam deneyimleriyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Evcil hayvanıyla olumlu deneyimler yaşayan bireylerin diğer canlılara bakış açıları da olumlu yönde değişmektedir.

Ç8/E: *“Benim şahsım olarak çok öyle bir değiştirdiği bir şey yok. Bana da diğer canlılara pozitif gözle bakmama falan sebep oldu. Benim eskiden, çocukluğumda falan evcil hayvan beslemişliğim yoktu. Eşim getirdiğinden dolayı, kızım istediğinden dolayı bende de bir deneyim oldu. Güzel bir şeymiş.”*

Artan sorumluluk ve artan kısıtlamalar incelendiğinde, literatürde yer alan bir çalışmada artan sorumluluğun bireylerde ek stres yarattığı belirtilmektedir (Stallones ve diğerleri, 1990). Bu bulgu mevcut tez çalışması ile farklılık göstermektedir. Söylemler incelendiğinde artan sorumluluk ve kısıtlamalar olumsuz bir imaj çizse de katılımcılar bu durumdan rahatsız olmadıklarını ve evcil hayvanlarını yük olarak görmediklerini ifade etmişlerdir. Bu tez çalışmasındaki bireyler için de sorumluluk artmaktadır ancak katılımcılar ek stres kaynağı yaratmadığını, aksine evcil hayvanla ilgilenmenin ve sorumluluğunu almanın onlara iyi geldiğini belirttikleri görülmüştür. Bu bulgu literatürde sorumluluk duygusunun devamlılığının yalnızlığı azalttığıyla ilişkili olduğunu belirten çalışma ile benzerlik göstermektedir (Gilbey, A., & Tani, K., 2015; Krause-Parello, 2012). Aynı şekilde artan kısıtlamalar söz konusu olduğunda da bu durumdan şikayetçi olmadıklarını, evcil hayvanlarıyla daha fazla vakit geçirmeyi tercih ettikleri görülmüştür. Bir katılımcı bu durumu şu şekilde ifade etmektedir:

Ç7/K: *“Çok güzel olumlu yönleri var. Ben sadece gezmeye giderken onsuz gitmek istemiyorum. Her yere de onunla gidemiyorum, ama gitmiyorum sonuç itibariyle. Onunla birlikte olmak istiyorum hep. Onu yalnız bırakıp gitmek istemiyorum.”*

Katılımcılara “Evcil hayvan sahibi olmak eşinizle ilişkinizi nasıl değiştirdi?” sorusu sorulduğunda ortak sorumluluk, ortamın yatışması ve değişikliğin olmaması görüşlerini sıklıkla dile getirdikleri görülmüştür. İlgili literatür incelendiğinde, evcil hayvan sahipliğinin çiftlerin romantik ilişkisine etkisini araştıran çalışmaların oldukça kısıtlı olduğu dikkat çekmektedir. Mevcut tez çalışması evcil hayvan sahipliği ve çiftlerin romantik ilişki kalitesini incelemesi bakımından önem kazanmaktadır. Çiftlerin ortak sorumluluk yanıtı birlikte ebeveynliğe işaret etmektedir. Bu bulgu çalışmadaki ebeveynlik temasında daha ayrıntılı değerlendirilmiştir. Ortamın yatışmasıyla ilgili olarak çiftler, evcil hayvanın bulunduğu

ortamda çatışmanın azaldığını, evcil hayvanı ortak payda olarak gördükleri için bakımı konusunda iletişime geçmek zorunda kaldıklarını ve çift ilişkisine dair sorunları çözdüklerini veya geride bıraktıklarını, evcil hayvanın varlığının ve davranışlarının evdeki gergin ortamın enerjisini olumlu olarak değiştirdiğini belirtmişlerdir. Bu söylemlerden yola çıkarak evcil hayvanların çiftler arasındaki gerginlik azalmasında tampon görevi görebileceği düşünülmüştür. Evcil hayvanların çift ilişkisini değiştirmede ifade eden çiftler de bulunmaktadır. Bu söylem düşünüldüğünde çiftlerin evcil hayvanın romantik ilişkilerine etkisi hakkında farkındalık kazanmamış olabilecekleri, görüşme anında akıllarına gelmemiş olabileceği, veriler öz bildirim yöntemine dayalı olarak toplandığı için yanlışlık içerebileceği ya da ifade edildiği gibi evcil hayvanın çiftlerin romantik ilişkilerine etki etmemiş olabileceği düşünülmüştür. Bu söylemi getiren çiftlerin bazılarına “Evcil hayvanınız ile ilgili iletişim kuruyor musunuz?” ya da “Evcil hayvanınız için iş birliği yapıyor musunuz?” şeklinde sondaj soruları sorulduğunda “Evet, bu anlamda değiştirmiş olabilir.” yanıtı alınmıştır. Bu bulgu evcil hayvanın çiftlerin ilişkilerine nasıl etki ettiği ile ilgili bir farkındalık kazanmadıkları yorumunu desteklemektedir. Değişikliğin olmadığını belirten çiftlerden bazıları da romantik ilişkilerinden memnun olduklarını ifade etmesi dikkat çekicidir. Çift ilişkisi evcil hayvan sahiplenmeden önce de iyi olan çiftlerin hayatında ufak değişiklikler olsa da belirgin değişiklikler yaratmamış olabileceği düşünülebilir. Bir katılımcı bu durumu şöyle ifade etmiştir:

Ç12/K: “Yani öyle çok dişe dokunur bir değişiklik yok biz zaten birbirimize bağlıyız. Hani bir de çocuğumuz da var. Ekstra belki şeyleri olmuştur yani ikimizde de aynı sorumluluklar falan. Çok sanmıyorum baştan beri biz hep aynıyız çünkü eşimle.”

4.1.6. Ebeveynlik Temasına İlişkin Tartışma

Ebeveynlik kavramı çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu için bu deneyimi anlama amacıyla katılımcılara birden fazla soru sorulmuştur. İlk olarak katılımcılara “Evcil hayvanınızın bakımı kimin sorumluluğundadır?” sorusu sorulduğunda katılımcıların yarısından fazlası ortak sorumluluk yanıtını vermişlerdir. Sorumluluğun ortak olmadığı çiftlerde ise toplumsal cinsiyet rollerinin etkili olmadığını, evcil hayvanın sorumluluğunun erkek katılımcılarda daha fazla olduğu çiftler de görülmüştür. Buna ek olarak sorumluluğun ortak olmadığı durumlarda dahi iş bölümü memnuniyetinin var olduğu “Evcil hayvanınızın bakımıyla ilgili iş bölümünden memnun musunuz?” sorusuyla öğrenilmiştir. Hemen hemen tüm katılımcılar iş bölümünden memnun olduklarını dile getirmişlerdir. İş bölümünden

memnun olmadığını dile getiren bir kadın eşinin sadece görev verildiği zaman ilgilendiği için memnun olmadığını belirtmiştir. Bu durum gerekli durumlarda iş bölümü yapıldığı şeklinde yorumlanmaktadır. Literatür incelendiğinde bu bulgu birlikte ebeveynliğe işaret etmektedir. McHale'ye (2007) göre çocuk yetiştirmede iş bölümünün ortak olmadığı durumlarda, çiftlerden birisi diğerinin desteğini alıyorsa ve bu durumdan memnunsa birlikte ebeveynliğin varlığından söz edilebilir. Bu araştırmada da ortak sorumluluk paylaşan çiftlerin yanında, sorumluluğun ortak olmadığını belirten çiftlerin neredeyse tamamı iş bölümünden memnuniyet duyduklarını dile getirdikleri için evcil hayvan sahibi çiftlerin birlikte ebeveynlik ilişkisi yürüttüklerinden söz edilebilir. Katılımcılardan birisi bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

Ç3/K: *“Yani evet. Büyük bir kısmı eşimin sorumluluğunda. Dediğim gibi evdeki kısımla ben ilgileniyorum. Adil bir paylaşım olduğunu düşünüyorum, memnunum.”*

Ebeveynlik ile ilgili merak edilen bir diğer boyut ortak kararlardır. Katılımcılara “Evcil hayvan sahibi olmak ortak kararınız mıydı?” sorusu sorulduğunda büyük oranda ortak olarak aldıklarından bahsetmişlerdir. Evcil hayvan sahibi olma kararının ortak alınmadığını belirten katılımcılar genellikle evcil hayvanın eve gelmesinin spontane olarak geliştiğini, çocuklarının getirdiğini, evlenmeden önce de var olduğunu veya çiftlerden birinin isteyip diğerinin bu karara uyum sağladığını dile getirmişlerdir. Bu durumda evcil hayvan sahibi olma durumunun anlaşmazlık veya çatışma yaratmadığı, çiftlerin bu karara uyum sağladıkları görülmüştür. Bu durum birlikte ebeveynlik olgusunu desteklemektedir. Birlikte ebeveynliğin boyutları incelendiğinde çiftlerin çocuklarıyla ilgili aldığı kararlarda olduğu gibi evcil hayvanlarıyla ilgili de kararları ortak almaları ve ortak hareket etmeleri çiftlerin birlikte ebeveynlik yürüttüklerine işaret etmektedir (McHale, 1995). Bu durum bir katılımcı tarafından aşağıdaki gibi ifade etmiştir:

Ç9/E: *“Eşim aldı getirdi onu. Ondan sonra ortak kararımız oldu.”*

Ortak kararlar alma konusundaki bir diğer konu çiftlerin evcil hayvanlara koyulan kurallarla ilgili ortak kararlara varabilmeleriyle ilgilidir. Katılımcılara “Evcil hayvanınıza koyulan kurallarla ilgili ortak kararlara varabildiniz mi? sorusu sorulduğunda katılımcılardan çoğu ortak kurallar oluşturabildiklerinden bahsetmektedir. Evcil hayvana koyulan kurallarla ilgili ortak kararlara varamadıklarını ifade eden grupta ise, çiftler ortak karara varma konusunda anlaşmazlık yaşamadığı, çiftlerden birinin kuralı belirleyip diğerinin uyum

sağladığını belirtmişlerdir. Bu durum sonuç olarak ortak kurallar konusunda çiftler arasında uzlaşma yaşandığını göstermektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde çiftlerin birlikte ebeveynlik sürdürdükleri yorumu yapılabilir. Literatür incelendiğinde ebeveynlerin birlikte ebeveynliği oluşturabilmeleri için aile içi kurallar konusunda da birbirlerini desteklemeleri gerektiği belirtilmektedir (Özdemir ve Sağkal, 2020). Mevcut çalışmada çiftlerin ortak kurallar belirleme konusunda hemfikir oldukları görülmektedir. Bu bulgu olumlu birlikte ebeveynlik koşullarından birini sağlayarak çiftlerin evcil hayvan konusunda birlikte ebeveynlik ilişkisi yürütebildiklerini göstermektedir. Çiftlerden birisi söz konusu durumu şu şekilde dile getirmiştir:

Ç10/K: *‘‘Evet var. Ben kedilerimi çocuk gibi yetiştirdim. Masaya asla çıkmazlar. Hayır çıkamazsın dediğim zaman asla çıkmaz. Masa, tezgâh asla. Eşim de bu kurala uyuyor.’’*

Katılımcılara evcil hayvan sahibi olma konusuyla ilgili ne tür anlaşmazlıklar yaşıyorsunuz? Sorusu sorulduğunda çiftlerin çoğu anlaşmazlığın olmadığını dile getirmişlerdir. Bu bulgu, birlikte ebeveynlikte eşler arasındaki uyum kavramıyla açıklanabilir. Dolayısıyla bu bulgu da evcil hayvan sahibi çiftlerin birlikte ebeveynlik yürüttüklerine dair bir bilgi olarak değerlendirilebilir. Anlaşmazlığın olduğunu belirten çiftlere göre anlaşmazlık konuları evcil hayvanın bakımı, temizlik, sorumluluklar ve temas konusu olmuştur. Anlaşmazlık yaşanan konularda toplumsal cinsiyet rollerinin izleri görülmemekle birlikte, anlaşmazlıkların karşılanmayan beklentiler ile ilgili değil, var olan durumlar üzerinden olduğu, şiddetli bir anlaşmazlığın olmadığını, çiftlerin anlaşmazlık konularıyla ilgili empati içerisinde oldukları dikkat çekmektedir. Bir katılımcı anlaşmazlık konusunu şu şekilde dile getirmiştir:

Ç3/E: *‘‘Eşimle Jazz üzerinden neredeyse hiçbir anlaşmazlığımız olmadı. Sadece benim ondan temelde beklentim ve söylediğim şey şu oluyor: kendini bu kadar yoracak şekilde temizlik yapma. Bu köpek bizimle ve tüyü de dökülüyor. Bu kadar takılma diyorum. Kendini yormasına bazen kızıyorum. Aman boşver süpürme diyorum. Tüy dökülme zamanları geliyor, günde iki üç defa evi süpürdüğünü biliyorum. Takılma diyorum, onun yorulmasını tercih etmiyorum. Temelde bunun üzerine anlaşmazlığımız oluyor. Bunun dışında bir şey olmuyor.’’*

Bulgulardan da anlaşıldığı üzere evcil hayvan sahibi çiftlerin birlikte ebeveynlik düzeyleri yüksektir. Çiftler evcil hayvan sahipliği konusunda ortak sorumluluğa, iş bölümü memnuniyetine evcil hayvanla ilgili ortak kararlara sahiptir. Çiftlerin birlikte ebeveynlikte

başarılı olmasının nedenleri araştırıldığında “ebeveynlik stresi” kavramı ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Ebeveyn olmak yetişkinlerin yaşamlarındaki önemli sorumluluklardan birini oluşturmaktadır. Ebeveynlik, yetişkinlerin yaşamında birden fazla alanı etkileyerek bireylerin yaşantılarında değişiklik yaratmaktadır. Bu değişikliğe uyum sağlama sürecinde psikolojik bir uyum tepkisi olan stres ortaya çıkmaktadır. Ebeveynlik sürecinde yaşanan bu stres “ebeveynlik stresi” olarak adlandırılmaktadır (Deater-Deckard, 1998).

Hemen hemen her çocuk anne ve baba için bir stres kaynağı olabilmektedir (Aydoğan ve Özbay, 2017). Quittner, Glueckauf ve Jackson’a (1990) göre, ebeveynlik stresi diğer alanlarda yaşanan streslerden çok daha güçlüdür. Çocuğun sosyolojik boyutu ve modern yaşamdaki yeri düşünüldüğünde, çocuğa atfedilen psikolojik değerlerde artış gözlenmektedir (Erol ve Aloğlu, 2017). Bu durumun bireylerdeki ebeveynlik stresini arttırdığı söylenebilmektedir. Evcil hayvan bağlamında düşünüldüğü zaman, evcil hayvana ebeveynlik yapmak bir çocuğa ebeveynlik yapmaya göre daha az stres vericidir. Evcil hayvanın bakımının bir çocuğa göre daha az zorlayıcı olması, daha az sorumluluk gerektirmesi, genellikle olumlu deneyimlerle ilişkili olması, evcil hayvanın kendisinin bireylerde var olan stresi azaltıyor olması ve daha az ekonomik külfet yaratması, evcil hayvana ebeveynlik yapan bireylerde daha az stres yarattığı sonucuna varılabilir. Ebeveynlerin stresinin daha az olması çiftlerin ebeveynliği sürdürme motivasyonunu, uyumunu ve iş birliğini arttırdığı için olumlu birlikte ebeveynlik deneyimledikleri düşünülebilir.

4.1.7. İşlev Temasına İlişkin Tartışma

Katılımcılara “Evcil hayvanınızla ilişkiniz nasıldır” diye sorulduğunda verdikleri yanıtlar evcil hayvanın bireylerin hayatındaki fonksiyonu hakkında bilgi verdiği düşünülmektedir. Katılımcıların verdikleri yanıtlar incelendiğinde evcil hayvanın duygu düzenleme ve sosyal destek işlevlerinin olduğu görülmüştür. Katılımcılar evcil hayvanlarıyla ilişkilerinin stres düzeylerini azalttığını, duygudurumlarının düzelmesine katkı sağladığını ifade etmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, bu çalışmanın yapılan diğer çalışmalarla paralellik gösterdiği anlaşılmıştır. Yapılan bir araştırma bireylerin kendilerini iyi hissetmedikleri zamanda evcil hayvanlarıyla vakit geçirdiğini ve böylece evcil hayvanla vakit geçirmenin bireylerin mutluluk düzeyleri üzerinde iyileştirici etkisi bulunduğunu belirtmektedir (Haskaya Suna, 2019). Başka bir araştırma evcil hayvan ile ilgilenmenin bireysel sorunların kaynağından uzaklaşılmasına yarar sağladığı ve böylece bireylerin stres

düzelelerini azalttığını ve psikolojik iyi oluşlarına katkıda bulunduğunu ifade etmektedir (McCullough ve diğeri, 2017). Literatürle paralel olan çalışmanın bulguları incelendiğinde evcil hayvanların sahiplerinin ruh sağlıklarını düzeltmede işlevsel oldukları söylenebilir. Bu bakımdan evcil hayvan sahipliği ruhsal problemlere karşı bireyler için koruyucu faktör olabilir. Sağlıklı ailelerin sağlıklı bireylerden oluştuğu düşünüldüğünde evcil hayvan sahipliğinin aile yaşantısına olumlu katkıda bulunduğu görülmektedir. Bir katılımcı evcil hayvanıyla yaşadığı bir anısını bu şekilde dile getirerek evcil hayvanının hem sosyal destek kaynağı hem de duygu düzenleme aracı olduğunu ifade etmiştir:

Ç9/K: “Pozitif bakmama sebep oldu. Negatif enerjiyi benden gerçekten aldı. Ben son bir senedir çok pozitif hissediyorum kendimi. Stresli değilim ama bu kedimiz evimize geldikten sonra olan bir şey. Kendimi böyle cıvılcıvılcı hissediyorum ve öyleyim. Bir gün iş yerinde çok sinirlendim, çok moralim bozuldu. Eve geldiğim gibi yattım. Hiç yapmadığı şeyi yaptı. Geldi, kokladı, şu başımın her yerini kokladı. Kokladıktan sonra geldi tam alnımın ortasına boylu boyunca yattı iki saat boyunca. Bendeki o sinir, baş ağrısı, negatif enerji dediğimiz sinir bozukluğu, hepsini kedimiz çekti aldı ve ben bunu yaşadım bak tüylerim diken diken oldu. Kedimiz benim hayatımı renklendirdi diyebilirim. Hayata daha sıkı sarılmama sebep oldu.”

Evcil hayvanın bir diğeri işlevi sosyal destek kaynağı olmasıdır. Katılımcıların yanıtları incelendiğinde sıklıkla temas, iletişim, sadık evlat olması ile ilgili görüş belirttikleri dikkat çekmektedir. Katılımcılar evcil hayvanlarıyla sıklıkla temas halinde olduklarını, iletişim kurduklarını ve evcil hayvanlarının sözlü ifadeleri de anladıklarını, sadık evlat olarak bireylere herhangi bir zarar verme veya itaatsizlik olasılığının olmadığını belirtmişlerdir. İlgili alanyazın incelendiğinde bulguların diğeri çalışmalarla tutarlı olduğu görülmektedir. İnsan hayvan etkileşiminde temas önemli bir etkidir. Evcil hayvanlarla temasın bireylerdeki sevgi ve yakınlık gibi ihtiyaçlarına karşılık verdiği bilinmektedir (Walsh, 2009). Ayrıca bir hayvanla iletişim halinde olmanın bir insanla iletişimde olmaya göre daha az stres yarattığı belirtilmektedir (Friedmann ve diğeri, 1983; Friedmann ve diğeri, 2010; Wilson, 1987). Bu çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle evcil hayvanın sağladığı sosyal desteğin aileye dolaylı yoldan katkıda bulunabileceği düşünülmüştür. Bireylerin koşulsuz sosyal destek kaynağına erişiminin bulunmasının bireylerdeki stresi ve olumsuz duyguları azaltabileceği, bu durumun da aile yaşamına pozitif yansıtılabileceği ihtimali üzerinde durulmuştur. Çalışmanın tespit etmiş olduğu olgu Cain’in (1985) çalışmasıyla örtüşmektedir. Bu çalışmaya göre bireylerin evcil hayvanlarıyla zaman geçirmeleri ve temasta bulunmaları,

bireylerin daha dingin ve mutlu hissetmesine yol açmakta, dolayısıyla çevrelerindeki aile üyeleriyle olan ilişkilerinde de olumlu davranışlar sergileme eğiliminin artmasına yardımcı olmaktadır.

4.1.8. Sosyalleşme Temasına İlişkin Tartışma

Katılımcılara evcil hayvanlarını aktivite ve yaşam alanlarına dahil edip etmedikleri sorulduğunda, çiftlerin yarısının evcil hayvanlarını yaşam alanlarına dahil ettiği, diğer yarısının dahil etmediği görülmüştür. Evcil hayvanlarını yaşam alanlarına ve aktivelere dahil etmeyen grup, sosyal çevrede evcil hayvana uygun koşullar bulunmadığını, evcil hayvanın farklı ortamlara uyum sağlayamayacağını, uygun koşullar sağlandığında ise dahil etmeyi istediklerini belirtmişlerdir. Bu durumu şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ç4/E: “Etmek isteriz ama kedi biliyorsunuz gittiği ortama çok rahat alışamıyor. Kaybolur diye endişe ediyoruz. Bir de gittiğimiz yerler kabul eder mi, etmez mi... Biz uzun süreli gittiğimizde genelde aile büyüklerimizi ziyarete gidiyoruz. Onlar da evlerinde pek hoş bakmıyorlar. Onun için birisine emanet edip gidiyoruz.”

Evcil hayvanlarını aktivitelere ve yaşam alanlarına dahil eden grubun görüşleri incelendiğinde evcil hayvanlarını yaşam alanlarına dahil eden grupta evcil hayvanın genellikle köpek olduğu görülmektedir. Bu durum köpeklerin doğasıyla açıklanabilir. Köpeklerin sosyal yaşama uyumlu ve öğrenebilen canlılar olmalarının sahipleriyle aynı ortamda yaşamaları için avantaj sağladığı bilinmektedir (Alyüz, 2018). Hirshman (1994) evcil hayvan sahiplerini antropomorfizm derecesine göre ayırmaktadır. Evin içerisinde yaşayan hayvanların daha fazla birey gibi görüldüğü, dolayısıyla yaşam alanlarına daha fazla dahil edildiğini belirtmektedir. Başka bir çalışma köpek sahiplerinin kedi sahiplerine göre evcil hayvanlarına karşı daha fazla antropomorfik bir yaklaşım benimsediklerini söylemektedir (Dotson, 2007). Bu araştırmalar dahil etme kriterlerinin evcil hayvanın türü ve özellikleri ile ilişkili olduğu görüşünü desteklemektedir.

Ç12/E: “Şöyle söyleyeyim, surf köpeğimiz var diye ben çoğu zaman istiyorum ki onun da katılabileceği, mesela dağa çıkıyorum ya da kimseye karışmayacaksa, insanın olmadığı doğal ortamlara götürmeyi istiyorum. Dediğim gibi onu da bir birey olarak görüyorum. Hafta sonları gezdiriyorum mesela. Kızımı da alıyorum, onu da alıyorum, götürüp getiriyorum, ama hafta içi yapamıyorum işin gerçeği.”

4.2. Sonuç ve Öneriler

Aile Sistemi Kuramı; ailenin özelliklerini, gelişimini, gereksinimlerini ve bu gereksinimleri karşılamadaki sınırlılıklarını inceleyen bilimsel bir kuramdır. Aile Sistemi Kuramına göre, ailenin her bir üyesi ve üyeler arasındaki ilişkiler alt sistemleri oluşturur. Yapılan çalışmalar, bireylerin evcil hayvanlarını ailenin bir üyesi olarak gördüklerini tespit etmiştir. Bu çalışmaların üzerine Perry (2015), evcil hayvanın aile sisteminde ayrı bir alt sistem olarak yer alması gerektiğini belirtmiştir. Aileye dahil olan her üye ayrı bir alt sistem oluşturacağı için her birinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Buradan hareketle evcil hayvan sahibi olan çiftlerin derinlemesine incelenmesi, bu alt sistemi anlama ve açıklama açısından gereklidir.

Mevcut tez çalışması, evcil hayvanları ile yaşayan ailelerin yaşam deneyimlerini incelemeyi ve evcil hayvanın ailedeki rolünü belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda 12 çift ile gerçekleştirilen görüşmelerin sonucunda aile, sahiplenme motivasyonu, çevresel tutumlar, atfedilen anlam, değişim, ebeveynlik, işlev ve sosyalleşme temaları ortaya çıkmıştır. Bu temalar neticesinde evcil hayvanın aile sisteminin bir parçası olduğu ve aile hakkında bilgi verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Saptanan bulgular ışığında öneriler aşağıda sunulmuştur:

1. Bu nitel araştırma 12 evli çiftle gerçekleştirilmiştir. Gelecek araştırmalarda daha fazla katılımcılarla çalışılması evcil hayvanla yaşam deneyimlerine daha geniş bir perspektiften bakılmasına imkân sağlayabilir.
2. Mevcut çalışmada evcil hayvanların aile hayatındaki yeri incelenirken evli çiftlerle çalışılmıştır. Gelecek araştırmalara çocukların da dahil edilmesi önerilmektedir. Böylelikle diğer aile üyelerinin bakış açılarının anlaşılmasına yarar sağlayabileceği düşünülmektedir.
3. Evcil hayvanın, çiftlerin romantik ilişkilerine etkisini doğrudan inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle evcil hayvanla yaşamın çiftlerin romantik ilişkilerine nasıl etki ettiğinin araştırılması önerilmektedir.
4. Evcil hayvan sahipliği konusuyla ilgili literatür incelendiğinde yapılan çalışmaların bireysel faktörlere odaklandığı görülmektedir. Gelecek çalışmalarda aile ile ilgili faktörlere de yer verilmesi bu olgunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

5. Daha geniş örneklerle çalışabilmek amacıyla evcil hayvanlarıyla yaşayan bireylerin aile süreçlerini incelemeye odaklanan nicel ölçme aracı geliştirilebilir.
6. Gelecek çalışmaların yaş, eğitim, yerleşim yeri (kır/kent) gibi farklılıkları da göz önünde bulundurarak farklı popülasyonlarla çalışılabileceği, böylelikle gruplar arasındaki benzerlik ve farklılıkların ortaya çıkarılabileceği düşünülmektedir.
7. Bu çalışmada evli çiftlerle çalışılmıştır. Gelecek araştırmalarda farklı aile türleri ile (tek-ebeveynli aile, tekrar evlilikle oluşan aile, gay/lezbiyen aile vb.) çalışılarak daha zengin bir bakış açısı kazanılabilir.
8. Aile olgusu ve ilişkili kavramların kültüre duyarlı olması sebebiyle, farklı kültürlerde gerçekleştirilecek çalışmalar bu olgunun daha iyi kavranmasına yardımcı olabilir.
9. Aile ile ilgili alanda çalışan sosyal çalışmacılar, psikologlar ve aile danışmanları gibi meslek grupları için evcil hayvan aileyi anlamak adına yeni bir değerlendirme alanı olabilir. Evcil hayvanın aile yaşantısındaki yeri incelenerek ailenin yapısı hakkında fikir edinilebilir.
10. Henüz ebeveyn olmayan çiftlerin çocuk sahibi olmadan önce evcil hayvan sahibi olmaları sağlanabilir ve ebeveynlik deneyimine hazırlık programları geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Abidin, R. R., & Brunner, J. F. (1995). Development of a parenting alliance inventory. *Journal of Clinical Child Psychology, 24*(1), 31-40.
- Adler-Baeder, F., Garneau, C., Vaughn, B., McGill, J., Harcourt, K. T., Ketring, S., & Smith, T. (2018). The effects of mother participation in relationship education on coparenting, parenting, and child social competence: Modeling spillover effects for low-income minority preschool children. *Family Process, 57*(1), 113-130.
- Adrian, J. A. L., Deliramich, A. N., & Frueh, B. C. (2009). Complicated grief and posttraumatic stress disorder in humans' response to the death of pets/animals. *Bulletin of the Menninger Clinic, 73*(3), 176-187.
- Ainsworth, M. D. S. (1988). On security. *Unpublished position paper from the Stony Brook*.
- Akün, E. (2013). Yapısal Aile Sistemleri Kuramı bağlamında ergenlik döneminde aile yapısı ve ergenlik dönemi sorunları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 53*(1), 85-116.
- Albert A. & Bulcroft K. (1988). "Pets, Families, and the Life Course". *Journal of Marriage and Family, 54*3-552.
- Alyüz, Z. (2018). *Evcil hayvanı olan ve olmayan 10-12 yaş çocukların empatik eğilim, ahlaki yargı ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ambaroğlu, A. (2007). Türk toplumunda evcil hayvan beslenme alışkanlıkları ve din (İstanbul örneği). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Anderson, M., & Serpell, J. (1988). In the Company of Animals: A Study of Human-Animal Relationships. *Contemporary Sociology*. <https://doi.org/10.2307/2069456>
- Andreassen, G., Stenvold, L. C., & Rudmin, F. W. (2013). "My dog is my best friend": Health benefits of emotional attachment to a pet dog. *Psychology & Society, 5*(2), 6-23.

- Antonacopoulos, N. M. D., & Pychyl, T. A. (2010). An examination of the potential role of pet ownership, human social support and pet attachment in the psychological health of individuals living alone. *Anthrozoös*, 23(1), 37-54.
<https://dx.doi.org/10.2752/175303710X12627079939143>.
- Archer, J. (1997). Why do people love their pets? *Evolution and Human behavior*, 18(4), 237-259.
- Aydoğan, D., & Özbay, Y. (2017). Ebeveynlik stres ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 24-38.
- Aypay, A. (2015). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz*. Ankara: Anı Yayıncılık,
- Bagley, D. K., & Gonsman, V. L. (2005). Pet attachment and personality type. *Anthrozoös*, 18(1), 28-42.
- Ballarini, G. (2003). Pet therapy. Animals in human therapy. *Acta Bio-Medica: Atenei Parmensis*, 74(2), 97-100.
- Baran, A.G., Kalinkara, V., Aral, N., Baran, G., Akın, G. & Özkan, Y. (2005). Yaşlı ve Aile İlişkileri: Ankara Örneği. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları No:127. Ankara.
- Beck, A. M. (2000). The use of animals to benefit humans: Animal-assisted therapy. *Handbook on animal-assisted therapy: Theoretical foundations and guidelines for practice*, 21-40.
- Beck, A. M., & Katcher, A. H. (2003). Future directions in human-animal bond research. *American Behavioral Scientist*, 47(1), 79-93.
- Beck, A. M. (2014). The biology of the human–animal bond. *Animal Frontiers*, 4(3), 32-36.
- Becker, H. C. (2000). Animal models of alcohol withdrawal. *Alcohol Research & Health*, 24(2), 105-113.
- Belk, R. W. (1996). Metaphoric relationships with pets. *Society & Animals*, 4(2), 121-145.
- Berget, B., Ekeberg, Ø., & Braastad, B. O. (2008). Animal-assisted therapy with farm animals for persons with psychiatric disorders: effects on self-efficacy, coping ability and

- quality of life, a randomized controlled trial. *Clinical Practice and Epidemiology in Mental Health*, 4(1), 1-7.
- Berget, B., Ekeberg, Ø., Pedersen, I., & Braastad, B. O. (2011). Animal-assisted therapy with farm animals for persons with psychiatric disorders: Effects on anxiety and depression, a randomized controlled trial. *Occupational Therapy in Mental Health*, 27(1), 50-64.
- Beverland, M. B., Farrelly, F., & Lim, E. A. C. (2008). Exploring the dark side of pet ownership: Status-and control-based pet consumption. *Journal of Business Research*, 61(5), 490-496.
- Black, K. (2012). The relationship between companion animals and loneliness among rural adolescents. *Journal of Pediatric Nursing*, 27, 103–112.
- Bowlby, J. (1988). Attachment, communication and the therapeutic process. In *A secure base: clinical applications of attachment theory*, 137-158.
- Brown, S. E., & Katcher, A. H. (1997). The contribution of attachment to pets and attachment to nature to dissociation and absorption. *Dissociation: Progress in the Dissociative Disorders*, 10 (2), 125-129.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Örnekleme yöntemleri*. <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAYFinal-Konulari.pdf> adresinden indirilmiştir).
- Cain, A. O. (1983). *A study of pets in the family system. New perspectives on our lives with companion animals*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Cevizci, S., Erginöz, E., & Baltaş, Z. (2009). Ruh sağlığının iyileştirilmesinde destek bir tedavi yaklaşımı: Hayvan destekli tedavi. *Nobel Medicus*, 5(1), 4-9.
- Christopher, C., Umemura, T., Mann, T., Jacobvitz, D., & Hazen, N. (2015). Marital quality over the transition to parenthood as a predictor of coparenting. *Journal of Child and Family Studies*, 24(12), 3636-3651.

- Choi, J. K. & Becher, E. H. (2019). Supportive coparenting, parenting stress, harsh parenting, and child behavior problems in nonmarital families. *Family Process*, 58(2), 404-417.
- Creswell, J. W. (2015). Revisiting mixed methods and advancing scientific practices. *The Oxford handbook of multimethod and mixed methods research inquiry*, Oxford: Oxford University Press.
- Çakıcı, A., & Kök, M. (2020). Hayvan Destekli Tedavi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(1), 117-130. <https://doi.org/10.18863/pgy.526378>
- Daly, B., & Morton, L. L. (2006). An investigation of human-animal interactions and empathy as related to pet preference, ownership, attachment, and attitudes in children. *Anthrozoös*, 19(2), 113-127.
- Dan L, Mary D, Melody M, Claire G. (1989). Companion animals, attitudes toward pets, and health outcomes among the elderly: A long-term follow-up. *Anthrozoös*, 3, 25-34.
- Deater-Deckard, K. (1998). Parenting stress and child adjustment: Some old hypotheses and new questions. *Clinical psychology: Science and practice*, 5(3), 314.
- Dey, I. (1993) *Creating Categories. Qualitative Data Analysis*. London: Routledge.
- Doğan, Ö., Özkul, T. & Özen, A. (2011). Fırat ve Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğrencilerinin köpek psikolojisi konusundaki tutum ve görüşleri. *Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Dergisi*. 58, 85-91.
- Doss, B. D., Cicila, L. N., Hsueh, A. C., Morrison, K. R., & Carhart, K. (2014). A randomized controlled trial of brief coparenting and relationship interventions during the transition to parenthood. *Journal of Family Psychology*, 28(4), 483-494.
- Dotson, M. J., & Hyatt, E. M. (2008). Understanding dog-human companionship. *Journal of Business Research*, 61(5), 457-466.
- Duyan, V. (2010). *Sosyal Hizmet Temelleri, Yaklaşımları ve Müdahale Yöntemleri*. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Genel Merkezi.

- Erol, P. Ö. & Aloğlu, E. (2017). Çocuğun değeri ve aile değişimi: Türkiye'den otuz yıllık bir portre. *Sosyoloji Dergisi*, 35, 77-101.
- Evcil Hayvan. (t.y.). Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük içinde. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Fagan, J. & Palkovitz, R. (2011). Coparenting and relationship quality effects on father engagement: Variations by residence, romance. *Journal of Marriage and Family*, 73, 637-653. doi:10.1111/j.1741-3737.2011.00834.x
- Feinberg, M. E. (2003). The internal structure and ecological context of coparenting: A framework for research and intervention. *Parenting: Science and Practice*, 3(2), 95–131.
- Feinberg, M. E., Jones, D. E., Kan, M. L., & Goslin, M. C. (2010). Effects of family foundations on parents and children: 3.5 years after baseline. *Journal of Family Psychology*, 24(5), 532.
- Friedmann, E., Katcher, A. H., Thomas, S. A., Lynch, J. J., & Messent, P. R. (1983). Social interaction and blood pressure: influence of animal companions. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 171, 461-464.
- Friedmann, E., Son, H., & Saleem, M. (2015). The animal–human bond: Health and wellness. In *Handbook on animal-assisted therapy*. Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-381453-1.10006-6>.
- Friedmann, E., Barker, S. B., & Allen, K. M. (2011). Physiological correlates of health benefits from pets. In P. McCardle, S. McCune, J. A. Griffin, & V. Maholmes (Eds.), *How animals affect us: Examining the influences of human–animal interaction on child development and human health*, 163–182. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/12301-009>
- Gammonley, J., & Yates, J. (1991). Pet projects: Animal assisted therapy in nursing homes. *Journal of gerontological nursing*, 17(1), 12-15.

- Garrity T. F., Stallones L., Marx M. B. & Johnson T. P. (1989). Pet ownership and attachment as supportive factors in the health of the elderly. *Anthrozoös*, 3(1), 35-44. <https://dx.doi.org/10.2752/089279390787057829>.
- Gilbey, A., & Tani, K. (2015). Companion animals and loneliness: A systematic review of quantitative studies. *Anthrozoös*, 28(2), 181-197.
- Gladding, S. T. (1998). *Family therapy: History, theory, and practice*. Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall.
- Gladding S.T. (2011), *Aile Terapisi Tarihi Kuram ve Uygulamaları*. (İ. Keklik, &İ. Yıldırım, Çev.) Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Yayınları, 237-256.
- Gökkaya, G. (2019). *Evcil Hayvan Sahibi Olan Bireyler ile Evcil Hayvan Sahibi Olmayan Bireylerin Empatik Eğilim ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gökler, I. (2008). *Sistem yaklaşımı ve sosyal-ekolojik yaklaşım çerçevesinde oluşturulan kavramsal model temelinde kronik hastalığı olan çocuklar ve ailelerinde psikolojik uyumun yordanması*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Granqvist, P., Mikulincer, M., Gurwitz, V., & Shaver, P. R. (2012). Experimental findings on God as an attachment figure: Normative processes and moderating effects of internal working models. *Journal of Personality and Social Psychology*, 103(5), 804-818.
- Greasley, K., & Ashworth, P. (2007). The phenomenology of “approach to studying”: the university student’s studies within the lifeworld. *British Educational Research Journal*, 33(6), 819– 843. <https://doi.org/10.1080/01411920701656977>.
- Grych, J. H. & Fincham, F. D. (2001). Interparental conflict and child adjustment: An overview. J. H. Grych ve F. D. Fincham (Ed.), *Child Development and Interparental Conflict*. Cambridge University Press: New York.

- Guthrie, M. F., Marshall, P. H., Hendrick, S. S., Hendrick, C., & Logue, E. (2018). Human love styles and attitudes toward pets. *Anthrozoös*, 31(1), 41-60. <https://dx.doi.org/10.1080/08927936.2018.1406200>.
- Gündüz, G. B., & Erden, G. (2019). Çocuk gözüyle aile sistemleri: Sistemik bakış açısından çocuk resimlerinin incelenmesi. *Türkiye Klinikleri Psikoloji-Özel Konular*, 4(2), 14-21.
- Hallaç, S., & Öz, F. (2014). Aile kavramına kuramsal bir bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(2), 142- 153.
- Haskaya Suna, A. (2019). Türkiye’de yaşayan evcil hayvan sahiplerinin bütüncül psikoterapi perspektifinden analizi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 3, 131-153.
- Himsworth, C. G., & Rock, M. (2013). Pet ownership, other domestic relationships, and satisfaction with life among seniors: Results from a Canadian national survey. *Anthrozoös*, 26(2), 295-305.
- Hirschman E.C., Consumers and their animal companions, 1994. *Journal of Consumer Research*; 20(4):616–32
- Holbrook, M. B., Stephens, D. L., Day, E., Holbrook, S. M., & Strazar, G. (2001). A collective stereographic photo essay on key aspects of animal companionship: the truth about dogs and cats. *Academy of Marketing Science Review*, 1(1), 1-16.
- Hurley, M. P. (1982). Family assessment: Systems theory and the genogram. *Children’s Health Care*, 10(3), 76–82. doi:10.1080/02739615.1982.10383055.
- İlerisoy, M. (2012). *Aile Sistemleri Kuramı Çerçevesinde İnfertilite Tedavisi Gören Ailelerde Aile Yaşam Döngüsünün Nitel Yöntemlerle Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Johnson, J. (2009). *Dogs, cats, and their people: the place of the family pet and attitudes about pet keeping*. Master's thesis, University of Waterloo.

- Kang, S. K., Choi, H. J. & Chung, M. R. (2020). Coparenting and parenting stress of middle-class mothers during the first year: Bidirectional and unidirectional effects. *Journal of Family Studies*, 1-18. doi: 10.1080/13229400.2020.1744472
- Karameşe, H. (2014). *Lexington Evcil Hayvanlara Bağlanma Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması, Türkçe formun geçerlik ve güvenirlik çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Karreman, A., Van Tuijl, C., Van Aken, M. A., & Deković, M. (2008). Parenting, coparenting and effortful control in preschoolers. *Journal of Family Psychology*, 22(1), 30-40. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.22.1.30>
- Katz, L. F., & Low, S. M. (2004). Marital violence, co-parenting, and family-level processes in relation to children's adjustment. *Journal of family Psychology*, 18(2), 372-382.
- Kaya, H., & Bektaş, M. (2019). Çalışan bireylerin evcil hayvanlara bağlanma nedenlerine ilişkin nitel bir çalışma. *Mediterranean Journal of Humanities*, 9(2), 401-417.
- Kitzmann, K. M. (2000). Effects of marital conflict on subsequent triadic family interactions and parenting. *Developmental Psychology*, 36(1), 3-13.
- Klein, D. M., & White, J. M. (1996). *Family theories: An introduction*. 149–177, Thousand Oaks, Sage Publications.
- Kolak, A. M., & Volling, B. L. (2007). Parental expressiveness as a moderator of coparenting and marital relationship quality. *Family Relations*, 56(5), 467-478.
- Kolak, A. M., & Vernon-Feagans, L. (2008). Family-level coparenting processes and child gender as moderators of family stress and toddler adjustment. *Infant and Child Development: An International Journal of Research and Practice*, 17(6), 617-638.
- Krause-Parello, C. A. (2012). Pet ownership and older women: the relationships among loneliness, pet attachment support, human social support, and depressed mood. *Geriatric Nursing*, 33(3), 194-203.
- Kurdek, L. A. (2008). Pet dogs as attachment figures. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25(2), 247-266.

- Kwong, M. J. (2008). Not just a dog: An attachment theory perspective on relationships with assistance dogs. Yayınlanmamış doktora tezi, Simon Fraser University, Burnaby, BC, Canada.
- Lam, C. B., Tam, C., Chung, K. K. H., & Li, X. (2018). The link between coparenting Cooperation and child social competence: The moderating role of child negative affect. *Journal of Family Psychology*, 32(5), 692-698. <https://doi.org/10.1037/fam0000428>
- Lindsey, E. W., Caldera, Y., & Colwell, M. (2005). Correlates of coparenting during infancy. *Family Relations*, 54(3), 346-359.
- Liu, C., & Wu, X. C. (2018). Dyadic effects of marital satisfaction on coparenting in Chinese families: Based on the actor-partner interdependence model. *International Journal of Psychology*, 53(3), 210-217.
- Mallinckrodt, B., Gantt, D. L., & Coble, H. M. (1995). Attachment patterns in the psychotherapy relationship: Development of the Client Attachment to Therapist Scale. *Journal of Counseling Psychology*, 42(3), 307.
- Margolin, G., Gordis, E. B., & John, R. S. (2001). Coparenting: a link between marital conflict and parenting in two-parent families. *Journal of Family Psychology*, 15(1), 3-21.
- Maxwell, J. A. (1996). *Qualitative Research Design: An Interactive Approach*. California: SAGE Publications.
- Mavili-Aktaş, A. (2004). Aile terapisinde sosyal hizmet yaklaşımı. *Aile ve Toplum Dergisi*, 2(7), 1-10.
- Mayring P (2011) *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş: Nitel Düşünce İçin Bir Rehber*, Adnan Gümüş ve M. Sezai Durgun (Çev.) Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- McHale, J. P. (2007). *Charting the bumpy road of coparenthood: Understanding the challenges of family life*. Washington, DC: Zero to Three.
- McHale, J. P., & Lindahl, K. M. (2011). *Coparenting: A conceptual and clinical examination of family systems*. American Psychological Association: Washington.

- McNicholas, J., Gilbey, A., Rennie A., Ahmedzai, S., Dono, J., & Ormerod, E. (2005). Pet ownership and human health: a brief review of evidence and issues. *BMJ*, *331*, 1252–1254.
- Melson, G. F. (2003). Child development and the human-companion animal bond. *American Behavioral Scientist*, *47*(1), 31-39.
- Merriam, S. B., & Grenier, R. S. (Eds.). (2019). *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*. John Wiley & Sons.
- Merter, F. (1990). 11950-1988 Yılları Arasında Köy Ailesinde Meydana Gelen Değişmeler: Malatya Örneği. Ankara: Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Minuchin, S. (1974). *Families and family therapy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Murphy, S. E., Jacobvitz, D. B., & Hazen, N. L. (2016). What's so bad about competitive coparenting? Family-level predictors of children's externalizing symptoms. *Journal of Child and Family Studies*, *25*(5), 1684-1690.
- New Jr, J. C., Salman, M. D., King, M., Scarlett, J. M., Kass, P. H., & Hutchison, J. M. (2000). Characteristics of shelter-relinquished animals and their owners compared with animals and their owners in US pet-owning households. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, *3*(3), 179-201.
- O'Hara, M., & Swain, A. (1996). Rates and risk of postpartum depression - a meta-analysis. *International Review of Psychiatry*, *8*, 37-54.
- Onur E (2012): *İstanbul'da kedi köpek sahiplenmesinin sosyo-ekonomik parametreleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *11*(1), 323-343.
- Özdemir, Y. ve Sağkal, A. S. (2020). Ebeveynlik dansı: Birlikte ebeveynliğe ilişkin kuramsal ve ampirik bir derleme. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, *11*(2), 428-444.

- Özdemir, Y., Sağkal, A. S., Salman-Engin, S., Şakiroğlu, M., & Çakıroğlu-Çevik, A. (2021). Birlikte Ebeveynlik Ölçeği: Ölçek Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 24(47), 40-58.
- Özen A, Özen R, Yaşar A, Armutak A, Bayrak S, Gezman A, Şeker İ: Attitudes of Turkish veterinary students and educators towards the moral status of animals and species rating. *Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 15 (1): 111- 118, 2009.
- Palm, G. (2014). Attachment theory and fathers: Moving from “being there” to “being with”. *Journal of Family Theory & Review*, 6(4), 282–297.
- Pereira, J. M., & Fonte, D. (2018). Pets enhance antidepressant pharmacotherapy effects in patients with treatment resistant major depressive disorder. *Journal of psychiatric research*, 104, 108-113.
- Plemons, A. M. (2008). *Commodifying Fido: Pets as Status Symbols*. <https://doi.org/10.1016/j.cell.2009.01.043>
- Prato-Previde, E., Spiezio, C., Sabatini, F., & Custance, D. M. (2003). Is the dog-human relationship an attachment bond? An observational study using Ainsworth's strange situation. *Behaviour*, 140(2), 225-254.
- Qian, Y., Chen, F., & Yuan, C. (2020). The effect of co-parenting on children's emotion regulation under fathers' perception: A moderated mediation model of family functioning and marital satisfaction. *Children and Youth Services Review*, 119, 105501. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105501>.
- Quittner, A. L., Glueckauf, R. L., & Jackson, D. N. (1990). Chronic parenting stress: Moderating versus mediating effects of social support. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(6), 1266–1278. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.59.6.1266>
- Rhoades, H., Winetrobe, H., & Rice, E. (2015). Pet ownership among homeless youth: Associations with mental health, service utilization and housing status. *Child Psychiatry & Human Development*, 46(2), 237-244.
- Rollin, B. E. (2006). The regulation of animal research and the emergence of animal ethics: a conceptual history. *Theoretical medicine and bioethics*, 27(4), 285-304.

- Rothbaum, F., Rosen, K., Ujiie, T., & Uchida, N. (2002). Family systems theory, attachment theory, and culture. *Family process*, 41(3), 328-350.
- Sable, P. (1995). Pets, attachment, and well-being across the life cycle. *Social Work*, 40(3), 334-341.
- Salman-Engin, S. (2014). Co-parenting processes in the US and Turkey: Triadic interactions among mothers, fathers, and grandmothers with 3-month-old infants. *Unpublished Doctoral Dissertation*.
- Salman-Engin, S., Sümer, N., Sağel-Çetiner, E. ve Sakman, E. (2019). Anne ve babaların ortak ebeveynlik davranış ve algılarının romantic bağlanma ile ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 59(1), 717-741. doi:10.33171/dtcjournal.2019.59.1.35.
- Schaffer, C. B. (2009). Animals Connecting People to People: Insights into animal-assisted therapy and animal-assisted activities. *Reflections: Narratives of Professional Helping*, 15(1), 42-45.
- Schoppe, S. J., Mangelsdorf, S. C., & Frosch, C. A. (2001). Coparenting, family process, and family structure: Implications for preschoolers' externalizing behavior problems. *Journal of Family Psychology*, 15(3), 526-545.
- Schoppe-Sullivan, S. J., & Mangelsdorf, S. C. (2013). Parent characteristics and early coparenting behavior at the transition to parenthood. *Social Development*, 22(2), 363-383.
- Scrimgeour, M. B., Blandon, A. Y., Stifter, C. A., & Buss, K. A. (2013). Cooperative coparenting moderates the association between parenting practices and children's prosocial behavior. *Journal of Family Psychology*, 27(3), 506-511.
- Stallones, L., Marx, M. B., Garrity, T. F., & Johnson, T. P. (1990). Pet ownership and attachment in relation to the health of US adults, 21 to 64 years of age. *Anthrozoös*, 4(2), 100-112.

- Stright, A. D., & Bales, S. S. (2003). Coparenting quality: Contributions of child and parent characteristics. *Family Relations*, 52(3), 232-240.
- Suna, A. H. (2019). Türkiye’de yaşayan evcil hayvan sahiplerinin bütüncül psikoterapi perspektifinden analizi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 2(3), 131-153.
- Taylor, N., & Signal, T. D. (2005). Empathy and attitudes to animals. *Anthrozoös*, 18(1), 18-27.
- Taylor, C. A., Guterman, N. B., Lee, S. J. & Rathouz, P. J. (2009). Intimate partner violence, maternal stress, nativity, and risk for maternal maltreatment of young children. *American Journal of Public Health*, 99(1), 175-183.
- Teater, B. (2015). *Sosyal Hizmet Kuram ve Yöntemleri: Uygulama İçin Bir Giriş*. Ankara: Nika Yayınevi.
- Teti, D. M., O’Connell, M. A. & Reiner, C. D. (1996). Parenting sensitivity, parental depression and child health: The mediational role of parental self-efficacy. *Early Development and Parenting: An International Journal of Research and Practice*, 5(4), 237-250.
- Topál, J., Miklósi, Á., Csányi, V., & Dóka, A. (1998). Attachment behavior in dogs (*Canis familiaris*): a new application of Ainsworth's (1969) Strange Situation Test. *Journal of Comparative Psychology*, 112(3), 219.
- Tower, R. B., & Nokota, M. (2006). Pet companionship and depression: results from a United States Internet sample. *Anthrozoös*, 19(1), 50-64.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(4), 543-559.
- Umamura, T., Christopher, C., Mann, T., Jacobvitz, D., & Hazen, N. (2015). Coparenting problems with toddlers predict children’s symptoms of psychological problems at age 7. *Child Psychiatry & Human Development*, 46(6), 981-996.
- Ünal, S. (2013). SistematiK Aile Tedavisinde Temel Kavramlar. *Türkiye Klinikleri* 6(1).

- Van Egeren, L. A. (2003). Prebirth predictors of coparenting experiences in early infancy. *Infant Mental Health Journal: Official Publication of The World Association for Infant Mental Health*, 24(3), 278-295.
- Van Egeren, L. A. (2004). The development of the coparenting relationship over the transition to parenthood. *Infant Mental Health Journal: Official Publication of The World Association for Infant Mental Health*, 25(5), 453-477.
- Viehl, E. J. (1995). *Pet therapy and life satisfaction in elders*. MGH Institute of Health Professions.
- Voith V (1985): *Attachment of people to companion animals. Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice* 15(2), 289–295.
- Walker, P., Aimers, J., & Perry, C. (2015). Animals and social work: An emerging field of practice for Aotearoa New Zealand. *Aotearoa New Zealand Social Work*, 27(1-2), 24-35.
- Walsh, F. (2009). Human-Animal bonds II: The role of pets in family systems and family therapy. *Family process*, 48(4), 481-499.
- Wilson, C. C. (1987). Physiological responses of college students to a pet. *Journal of Nervous and Mental Disease*. <https://doi.org/10.1097/00005053-198710000-00005>.
- Winefield, H. R., Black, A., & Chur-Hansen, A. (2008). Health effects of ownership of and attachment to companion animals in an older population. *International Journal of Behavioral Medicine*, 15(4), 303-310.
- Yeşilkayalı, E., & Ofluoğlu, A. (2018). Aile değerlendirmelerinde bir alt sistem olarak evcil hayvan: genel bir çerçeve. *Electronic Turkish Studies*, 13(26). <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14501>.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (5. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, C., & Ersoy, N. Kronik ve Kritik Hasta ile Hayvan Etkileşimi. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, 34-35.

Zilcha-Mano, S., Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2011). An attachment perspective on human–pet relationships: Conceptualization and assessment of pet attachment orientations. *Journal of Research in Personality*, 45(4), 345-357.

Zulauf, J. B. (1987). *The effectiveness of a pet therapy visitation program on the institutionalized elderly*. University of Montana.

EKLER

EK 1. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

EK 2. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

EK 3. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

EK 4. ETİK ONAY FORMU

EK 1. Demografik Bilgi Formu

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU	
1. Katılımcı	Kadın Erkek
2. Yaşınız Kaçtır?	
3. Yaşadığınız Şehir Neresidir?	
4. Yaşadığınız Yerin Özelliği Hangisidir?	İl İlçe Kasaba Köy
5. Öğrenim Durumunuz Nedir?	
6. Eşinizle Ne Kadar Süredir Birliktesiniz?	
7. Mesleğiniz Nedir?	
8. Çalışma Durumunuz Nedir?	
9. Gelir Düzeyiniz Hangisidir?	Düşük Orta Yüksek
10. Çocuk Sayınız Kaçtır?	
11. Çocuğunuzun/Çocuklarınızın Cinsiyeti Nedir?	
12. Çocuğunuzun/Çocuklarınızın Yaşı Kaçtır?	
13. Evcil Hayvan Sayınız Kaçtır?	
14. Evcil Hayvanınızın/Hayvanlarınızın Türü Nedir?	
15. Evcil Hayvanınızın/Hayvanlarınızın Yaşı Kaçtır?	

EK 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme

Formu Görüşme Soruları

20. Tipik bir gününüzü anlatır mısınız?
21. Ne kadar süredir evcil hayvan sahibisiniz?
22. Sizi evcil hayvan sahiplendirmeye yönlendiren hususlar nelerdir?
23. Bu kararı ailenizle/partnerinizle planlayarak mı aldınız?
24. Evcil hayvan sahibi olmanızla ilgili olarak çevrenizdeki olumlu tutumlar nelerdir?
25. Evcil hayvan sahibi olmanızla ilgili olarak çevrenizdeki olumsuz tutumlar nelerdir?
26. Evcil hayvan sahibi olmak sizin için ne anlam ifade ediyor?
27. Evcil hayvan sahibi olmak eşiniz/partneriniz için ne anlam ifade ediyor?
28. Evcil hayvan sahibi olmak aileniz için ne anlam ifade ediyor?
29. Evcil hayvan sahibi olmak hayatınızda neleri değiştirdi?
30. Evcil hayvan sahibi olmak ailenizle/partnerinizle ilişkinizi nasıl değiştirdi?
31. Evcil hayvan sahibi olma konusuyla ilgili ailenizle/partnerinizle ne tür anlaşmazlıklar yaşıyorsunuz?
32. Evcil hayvanınızın bakımını kimin sorumluluğundadır?
33. Evcil hayvanınızla ilişkiniz nasıldır?
34. Evcil hayvanınız nerede yaşıyor ve türü nedir?
35. Evcil hayvanınızı alışveriş, piknik veya tatil gibi aktivitelere dahil eder misiniz?
36. Evcil hayvan sahibi olmak ortak kararınız mıydı?
37. Evcil hayvanın bakımında iş bölümünden memnun musunuz? (çiş için çıkartma, besleme, gezdirme, oynama, temizlik)
38. Evcil hayvana koyulan kurullarla ilgili ortak kararlara varabildiniz mi? (ne kadar mama verilecek, nerede yatacak, evde hangi odalara girebilecek, hangi koltuklara çıkabilecek gibi).

Ek 3. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sayın Katılımcı;

Bu çalışmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunmaktasınız. Bu çalışmada yer almayı kabul etmeden önce çalışmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme sonrası özgürce vermeniz gerekmektedir. Size özel hazırlanmış bu bilgilendirmeyi lütfen dikkatlice okuyunuz, sorularınıza açık yanıtlar isteyiniz.

Çalışma Adı: Evcil Hayvanla Yaşam Deneyimleri

Çalışma Amacı Nedir?

Bu çalışma evcil hayvanlarıyla birlikte yaşayan çiftlerin yaşam deneyimlerini incelemeyi amaçlayan bir tez çalışmasıdır.

Çalışmaya Katılma Koşulları Nelerdir?

Bu çalışmaya dahil edilebilmeniz için partnerinizle birlikte yaşıyor olmanız ve en az 6 aydır evcil hayvan sahibi olmanız gerekir.

Nasıl Bir Uygulama Yapılacaktır?

Bu çalışmada dönemin pandemi koşullarına göre yüz yüze veya çevrimiçi görüşme gerçekleştirilecektir. Araştırmanın amacına uygun olarak bazı tanımlayıcı bilgi soruları ve evcil hayvan sahibi olma ile ilgili sorular sorulacak ve yanıtlarınız kaydedilecektir. Görüşmelerde veri kaybını önlemek amacıyla ses kayıt cihazı kullanılacaktır. Uygulama yaklaşık 15 dakika sürecektir.

Sorumluluklarım nelerdir?

Çalışma ile ilgili olarak size yöneltilen sorulara içtenlikle cevap vermek ve bilgilerinizi doğruyu yansıtacak şekilde aktarmak sizin sorumluluklarınızdır. Bu koşullara uymadığımız durumlarda araştırmacı sizi uygulama dışı bırakabilme yetkisine sahiptir.

Katılımcı Sayısı Nedir?

Araştırmada yer alacak katılımcı sayısı 30'dur.

Çalışma Süresi Ne Kadar?

Bu araştırma için öngörülen süre 15 dakikadır.

Çalışma Bulgularının Saklanması

Sizden toplanan verilerin kullanımı bu olur formunda tanımlanan çalışma ile sınırlı olacaktır.

Hangi Koşullarda Çalışma Dışı Bırakılabilirim?

Uygulamanın gerekliliklerini yerine getirmemeniz durumunda, görüşmeye katılmamanız veya haber vermeden erteleme durumunda araştırmacı sizin izniniz olmadan sizi çalışmadan çıkarabilir.

Çalışmaya Katılmayı Kabul Etmemem veya Çalışmadan Ayrılmam Durumunda Ne Yapmam Gerekir?

Bu çalışmada yer almak tamamen sizin isteğinize bağlıdır. Çalışmada yer almayı reddedebilirsiniz ya da herhangi bir aşamada çalışmadan ayrılabilirsiniz. Araştırmacı, uygulama veya çalışmanın gereklerini yerine getirmemeniz, çalışma programını aksatmanız veya çalışmanın etkinliğini artırmak vb. nedenlerle isteğiniz dışında, ancak bilginiz dâhilinde sizi araştırmadan çıkarabilir. Çalışmanın sonuçları bilimsel amaçla kullanılacaktır. Çalışmadan çekilmeniz ya da araştırmacı tarafından çıkarılmanız durumunda, sizle ilgili veriler bilimsel amaçla kullanılmayacaktır.

Katılmama İlişkin Bilgiler Konusunda Gizlilik Sağlanabilecek Midir?

Size ait tüm bilgiler gizli tutulacaktır ve çalışma yayınlansa bile kimlik bilgileriniz verilmeyecektir. Ancak etik kurullar ve resmi makamlar gerektiğinde bilgilerinize ulaşabilir. Siz de istediğinizde kendinize ait verilere gerekli analizler yapıldıktan sonra ulaşabilirsiniz.

Çalışmaya Katılma Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce gönüllüye verilmesi gereken bilgileri gösteren 2 sayfalık metni okudum ve sözlü olarak dinledim. Aklıma gelen tüm soruları araştırmacıya sordum, yazılı ve sözlü olarak bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anladım. Çalışmaya katılmayı isteyip istemediğime karar vermem için bana yeterli zaman tanındı. Bu koşullar altında, bana ait verilerin gözden geçirilmesi, transfer edilmesi ve işlenmesi konusunda araştırma yürütücüsüne yetki veriyorum ve söz konusu araştırmaya ilişkin bana yapılan katılım davetini hiçbir zorlama ve baskı olmaksızın gönüllülük içerisinde kabul ediyorum. Bu formu imzalamakla yasaların bana sağladığı hakları kaybetmeyeceğimi biliyorum.

Bu formun imzalı ve tarihli bir kopyası bana verildi.

KATILIMCININ		İMZASI
ADI& SOYADI		
TELEFON		
TARİH		

YÜRÜTÜCÜNÜN		İMZASI
ADI& SOYADI		
TELEFON & MAİL		
TARİH		